

LEGE Nr. 14 din 3 februarie 1997**pentru ratificarea Tratatului Cartei Energiei si a Protocolului Cartei Energiei privind eficienta energetica si aspecte legate de mediu, incheiate la Lisabona la 17 decembrie 1994****ACT EMIS DE: PARLAMENT****ACT PUBLICAT IN: MONITORUL OFICIAL NR. 26 din 18 februarie 1997**

Parlamentul Romaniei adopta prezenta lege.

ARTICOL UNIC

Se ratifica Tratatul Cartei Energiei si Protocolul Cartei Energiei privind eficienta energetica si aspecte legate de mediu, incheiate la Lisabona la 17 decembrie 1994.

Aceasta lege a fost adoptata de Senat in sedinta din 5 septembrie 1996, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (2) din Constitutia Romaniei.

PRESEDINTELE SENATUI
PETRE ROMAN

Aceasta lege a fost adoptata de Camera Deputatilor in sedinta din 20 ianuarie 1997, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (2) din Constitutia Romaniei.

PRESEDINTELE CAMEREI DEPUTATILOR
ION DIACONESCU

TRATATUL CARTEI ENERGIEI*)

*) Traducere.

PREAMBUL

Partile contractante ale prezentului tratat, avand in vedere Carta de la Paris pentru o noua Europa, semnata la 21 noiembrie 1990, tinand seama de Carta Europeana a Energiei, adoptata prin Actul final al Conferintei Cartei Europene a Energiei de la Haga, semnat la Haga la 17 decembrie 1991, confirmand ca toti semnatarii Actului final al Conferintei de la Haga s-au angajat sa respecte obiectivele si principiile Cartei Europene a Energiei, sa aplice si sa largeasca cooperarea dintre ei cat mai curand posibil, prin negocierea cu buna-credinta a Tratatului Cartei Energiei si a protoalelor, si sa confere angajamentelor continute in Carta o baza juridica sigura si obligatorie, dorind, de asemenea, sa creeze cadrul structural necesar implementarii principiilor enuntate in Carta Europeana a Energiei, dorind sa implementeze conceptul de baza al initiativei Cartei Europene a Energiei de catalizator al cresterii economice prin masuri de liberalizare a investitiilor si comertului in sectorul energiei, afirmand ca partile contractante acorda o importanta deosebita aplicarii efective a tratamentului national si tratamentului natiunii celei mai favorizate si ca aceste angajamente se vor aplica infiintarii unei investitii potrivit unui tratat aditional, avand in vedere obiectivul liberalizarii progresive a comertului international si principiul evitarii discriminarii in comertul international, asa cum sunt enuntate in Acordul general pentru tarife si comert si in instrumentele conexe si asa cum se prevede in acest tratat, hotarate sa inlature progresiv barierele tehnice, administrative si de alta natura din calea comertului

cu materiale si produse energetice, echipamente, tehnologii si servicii aferente, anticipand eventuala participare in calitate de membri la Acordul general pentru tarife si comert a acelor parti contractante care nu sunt, in prezent, parti la Acordul general pentru tarife si comert, si preocupate sa creeze aranjamente comerciale interimare care sa sprijine acele parti contractante si sa nu stanjeneasca pregatirea acestora de a deveni membre la acest acord, constiente de drepturile si obligatiile unor parti contractante care sunt, de asemenea, parti la Acordul general pentru tarife si comert si la instrumentele conexe, avand in vedere regulile de concurenta privind fuzionarile, monopolurile, practicile anticoncurentiale si abuzul de pozitie dominanta, avand in vedere, de asemenea, Tratatul de neproliferare a armelor nucleare si Recomandarile pentru furnizorii nucleari, alte obligatii sau intelegeri internationale de neproliferare nucleara, recunoscand importanta si necesitatea explorarii, productiei, prelucrarii, stocarii, transportului, distributiei si folosirii energiei in modul cel mai eficient, recunoscand Conventia-cadru privind schimbarile climatice, Conventia asupra poluarii atmosferice transfrontiera pe distante lungi si protocoalele sale, precum si alte acorduri internationale in domeniul mediului, care contin aspecte legate de energie; si recunoscand necesitatea crescanda a existentei masurilor de protectie a mediului, inclusiv de oprire a instalatiilor energetice si inlaturare a deseurilor, si necesitatea convenirii unor obiective si criterii la nivel international in acest scop, au convenit asupra celor ce urmeaza:

PARTEA I

Definitii si scop

Art. 1

Definitii

In sensul prezentului tratat:

- (1) Carta inseamna Carta Europeana a Energiei, adoptata in Actul final al Conferintei de la Haga a Cartei Europene a Energiei, semnat la Haga la 17 decembrie 1991; semnarea Actului final este considerata ca fiind semnarea Cartei;
- (2) parte contractanta inseamna un stat sau o organizatie de integrare economica regionala, care a consimtit sa se lege prin acest tratat si pentru care tratatul este in vigoare;
- (3) organizatie de integrare economica regionala inseamna o organizatie constituita din state, careia ele i-au transferat competente pentru anumite probleme, parte dintre ele guvernate de acest tratat, inclusiv autoritatea de a lua decizii obligatorii pentru ele, in legatura cu acele probleme;
- (4) materiale si produse energetice, bazate pe Sistemul armonizat al Consiliului de Cooperare Vamala si Nomenclatorul combinat al Comunitatilor Europene inseamna pozitiile incluse in anexa EM;
- (5) activitate economica in sectorul energetic inseamna o activitate privind explorarea, extractia, rafinarea, producerea, stocarea, transportul terestru, transmisia, distributia, comercializarea, marketingul sau vanzarea de materiale si produse energetice, cu exceptia celor incluse in anexa NI, sau privind distributia caldurii in regim de termoficare;
- (6) investitie inseamna orice fel de active, detinute sau controlate, direct sau indirect, de un investitor, si include:
 - a) proprietate tangibila sau intangibila, mobila sau imobila si drepturi cum ar fi: concesiuni, ipoteci, sechestrul si gajuri;
 - b) o societate comerciala, actiuni, parti sociale sau alte forme de participare intr-o societate comerciala, obligatiuni si alte interese in active ale acesteia;
 - c) creante sau pretentii privind prestatiile pe baza contractuala, cu valoare economica si aferente unei investitii;
 - d) proprietate intelectuala;

e) venituri;

f) orice drept conferit prin lege sau prin contract, sau in virtutea unei licente si autorizatii acordate in baza unei legi pentru a intreprinde o activitate economica in sectorul energetic.

Orice modificare a formei in care sunt investite activele nu va afecta caracterul lor de investitie si termenul investitie include toate investitiile, indiferent daca acestea existau sau au fost realizate dupa data intrarii in vigoare a acestui tratat pentru partea contractanta a investitorului care efectueaza investitia si pentru partea contractanta in aria careia se face investitia (denumita in continuare data efectiva), cu conditia ca tratatul sa se aplice numai aspectelor care afecteaza astfel de investitii dupa data efectiva;

- investitie inseamna orice investitie asociata cu o activitate economica in sectorul energetic si cu investitii sau categorii de investitii desemnate de o parte contractanta in aria sa ca proiecte de eficienta ale Cartei si notificate astfel la Secretariat;

(7) investitor inseamna:

a) pentru o parte contractanta:

(i) o persoana fizica care are cetatenia sau nationalitatea acelei parti contractante sau care are reședinta permanenta in acea parte contractanta, in conformitate cu legea aplicabila a acesteia;

(ii) o societate comerciala sau alta organizatie constituita in conformitate cu legea aplicabila a acelei parti contractante;

b) in legatura cu un stat tert, o persoana fizica, societate comerciala sau alta organizatie care indeplineste, mutatis mutandis, conditiile specificate in subparagraful a) pentru o parte contractanta;

(8) a efectua o investitie si efectuarea unei investitii inseamna crearea de noi investitii, achizitionarea totala sau partiala a unor investitii existente sau trecerea in alte domenii a activitatii investitiei;

(9) venituri inseamna sumele rezultate dintr-o investitie sau legate de aceasta, indiferent de forma in care sunt platite, incluzand profituri, dividende, dobanzi, creșteri de capital, plati de redevente, management, asistenta tehnica sau alte onorarii si plati in natura;

(10) arie inseamna, in legatura cu un stat care este o parte contractanta:

a) teritoriul aflat sub suveranitatea sa, intelegandu-se ca teritoriul include zonele terestre, apele interioare si marea teritoriala; si

b) sub rezerva si in conformitate cu dreptul international al marii: marea, fundul marii si subsolul acesteia, asupra carora acea parte contractanta exercita drepturi suverane si jurisdicție.

Pentru o organizatie de integrare economica regionala care este parte contractanta, arie inseamna ariile statelor membre ale acestei organizatii, potrivit prevederilor continute in acordul de infiintare a acelei organizatii;

(11) a) GATT inseamna "GATT 1947" sau "GATT 1994", sau ambele, in situatia in care se aplica amandoua;

b) GATT 1947 inseamna Acordul general pentru tarife si comert, datat 30 octombrie 1947, anexat la Actul final adoptat la incheierea celei de-a doua Sesiuni a Comitetului Pregatitor al Conferintei Natiunilor Unite pentru Comert si Ocuparea Fortei de Munca, cu rectificările, amendamentele si modificările ulterioare;

c) GATT 1994 inseamna Acordul general pentru tarife si comert, asa cum este prevazut in anexa nr. 1A a Acordului de infiintare a Organizatiei Mondiale de Comert, cu rectificările, amendamentele sau modificările ulterioare.

O parte la Acordul de infiintare a Organizatiei Mondiale de Comert este considerata ca fiind parte la GATT 1994;

d) instrumente conexe inseamna, dupa cum este cazul:

(i) acorduri, aranjamente sau alte instrumente juridice, inclusiv decizii, declaratii si intelegeri incheiate sub auspiciile GATT 1947, cu rectificările, amendamentele sau modificările ulterioare; sau

(ii) Acordul pentru infiintarea Organizatiei Mondiale de Comert, inclusiv anexa nr. 1 la acesta (cu exceptia GATT 1994), anexele sale nr. 2, 3 si 4 si deciziile, declaratiile si intelegerile legate de acestea,

cu rectificările, amendamentele și modificările ulterioare;

(12) proprietate intelectuală include drepturi de autor și drepturile conexe, mărci de comerț, indicații geografice, desene industriale, brevete, scheme de circuite integrate și protecția informațiilor confidențiale;

(13) a) Protocol la Carta energiei sau protocol înseamnă un tratat a cărui negociere este autorizată și al cărui text este adoptat de Conferința Cartei, la care iau parte două sau mai multe părți contractante în scopul de a completa, a adăuga, a extinde sau a amplifica dispozițiile acestui tratat cu referire la orice sector specific sau categorie de activități care intră în sfera acestui tratat sau la domeniul de cooperare în conformitate cu titlul III al Cartei.

b) Declarație la Carta energiei și declarație înseamnă un instrument care nu este obligatoriu din punct de vedere juridic, ale cărui negocieri sunt autorizate și al cărui text este aprobat de Conferința Cartei, la care sunt parte două sau mai multe părți contractante în scopul de a completa sau a extinde dispozițiile acestui tratat;

(14) valută liber convertibilă înseamnă o valută care este în mod larg tranzacționată pe piețele valutare internaționale și larg utilizată în tranzacțiile internaționale.

Art. 2

Scopul tratatului

Acest tratat stabilește cadrul juridic pentru promovarea cooperării pe termen lung în sectorul energetic, bazată pe complementarități și avantaje reciproce, în conformitate cu obiectivele și principiile Cartei.

PARTEA a II-a

Comerț

Art. 3

Piete internaționale

Partile contractante vor acționa pentru a promova accesul pe piețele internaționale pe baze comerciale și, în general, vor dezvolta o piață deschisă și concurențială pentru materialele și produsele energetice.

Art. 4

Nederogare de la GATT și de la instrumentele conexe

Nici o dispoziție a acestui tratat nu va deroga, pentru partile contractante care sunt membre la GATT, de la dispozițiile GATT și ale instrumentelor conexe, așa cum acestea se aplică între aceste părți contractante.

Art. 5

Măsuri investitoriale legate de comerț

(1) O parte contractantă nu va aplica nici o măsură investitională legată de comerț, care să fie neconformă cu prevederile art. III sau XI al GATT; aceasta se va face fără a prejudicia drepturile și obligațiile părții contractante decurgând din GATT, din instrumentele conexe și din art. 29.

(2) Asemenea măsuri includ orice măsură investitională care este obligatorie sau care poate fi introdusă în conformitate cu legislația națională sau în baza unor hotărâri administrative, sau la îndeplinirea căreia este necesară obținerea unui avantaj, care necesită:

a) cumpărarea sau folosirea de către o societate comercială de produse de origine locală sau din orice sursă internă, exprimate, fie sub formă de anumite produse, fie prin volum sau valoare a produselor, fie ca proporție a volumului sau a valorii producției locale; sau

b) ca achiziționarea sau folosirea de către o societate comercială a produselor importate să fie limitată la un nivel raportat la volumul sau la valoarea produselor locale pe care le va exporta; sau care restricționează:

c) importul de către o societate comercială a produselor folosite în sau legate de producția sa locală, în general, sau până la un nivel raportat la volumul sau la valoarea producției locale pe care o

exporta;

d) importul de catre o societate comerciala al produselor folosite in sau legate de productia locala prin restrangerea accesului sau la valuta in limita unei sume legate de sumele in valuta care se pot atribui acelei societati comerciale; sau

e) exportul sau vanzarea pentru export de catre o societate comerciala a unor produse, fie prin specificarea produselor respective, fie a volumului sau a valorii produselor, fie ca proportie a volumului sau a valorii productiei locale.

(3) Nici o dispozitie din paragraful (1) nu va fi interpretata ca impiedicand o parte contractanta sa aplice masuri investitionale legate de comert, descrise in subparagrafele (2) a) si c), ca o conditie de eligibilitate in promovarea exporturilor, a ajutorului extern, a achizitiilor guvernamentale, a tarifelor preferentiale sau a programelor de contingentare.

(4) Fara a incalca dispozitiile paragrafului (1), o parte contractanta poate mentine, temporar, unele masuri investitionale legate de comert, care erau in vigoare cu cel putin 180 de zile inainte de semnarea de catre ea a acestui tratat, cu conditia notificarii si inscrierii sale in prevederile de eliminare a acestora, cuprinse in anexa TRM.

Art. 6

Concurenta

(1) Fiecare parte contractanta va actiona in sensul reducerii perturbarilor pietei si a barierelor in calea concurentei in activitatea economica din sectorul energetic.

(2) Fiecare parte contractanta va asigura ca, in cadrul jurisdicției sale, are si aplica legi necesare si adecvate pentru activitatea economica in sectorul energetic, care sa se refere la practicile anticoncurentiale concertate si unilaterale.

(3) Partile contractante cu experienta in aplicarea regulilor privind concurenta vor acorda intregul lor sprijin in furnizarea, la cerere, si in limita resurselor disponibile, de asistenta tehnica pentru dezvoltarea si punerea in aplicare a regulilor de concurenta de catre alte parti contractante.

(4) Partile contractante pot coopera in punerea in aplicare a regulilor lor privind concurenta prin consultari si schimb de informatii.

(5) Daca o parte contractanta considera ca o anumita practica anticoncurentiala desfasurata in aria altei parti contractante afecteaza in sens negativ un interes important, relevant pentru obiectivele identificate in acest articol, partea contractanta poate notifica celorlalte parti contractante si poate cere ca autoritatile sale, care supravegheaza concurenta, sa initieze actiuni corespunzatoare de executare. Partea contractanta care face notificarea va include in aceasta notificare informatii suficiente pentru a permite partii contractante careia i se notifica sa identifice practicile anticoncurentiale care constituie obiectul notificarii si se va oferi sa furnizeze informatii suplimentare si sa coopereze in masura in care partea contractanta care face notificarea poate sa o faca. Partea contractanta careia i se notifica sau, dupa caz, autoritatile competente pe probleme de concurenta, se pot consulta cu autoritatile pe probleme de concurenta ale partii contractante care a facut notificarea si vor acorda intreaga lor consideratie cererii partii contractante care a facut notificarea in luarea deciziei de a initia sau nu actiunea de executare in ceea ce priveste respectiva practica anticoncurentiala mentionata in notificare. Partea contractanta careia i s-a facut notificarea va informa partea contractanta care a facut notificarea asupra deciziei sale sau asupra deciziei autoritatilor competente si poate, daca aceasta doreste, sa informeze partea contractanta care a facut notificarea asupra motivelor deciziei. Daca este initiata actiunea de executare, partea contractanta careia i s-a facut notificarea va instiinta partea contractanta care a facut notificarea cu privire la rezultatele acesteia si, in masura in care este posibil, cu privire la orice evolutie tranzitorie semnificativa.

(6) Nici o dispozitie a acestui articol nu va impune furnizarea de informatii, de catre o parte contractanta, contrar legilor sale privind furnizarea de informatii, confidentialitatea sau secretul afacerii.

(7) Procedurile mentionate in paragraful (5) si in art. 27 paragraful (1) vor fi, in acest tratat, mijloacele exclusive de solutionare a diferendelor care pot aparea la punerea in aplicare sau la

interpretarea acestui articol.

Art. 7

Tranzit

(1) Fiecare parte contractanta va lua masurile necesare pentru a facilita tranzitul materialelor si produselor energetice conform principiului libertatii tranzitului, fara a se face vreo deosebire in functie de locul de origine, destinatie sau forma de proprietate a acestor materiale si produse energetice, sau discriminare in ceea ce priveste stabilirea pretului pe baza unor asemenea deosebiri si fara a fi supuse unor intarzieri, restrictii sau tarife nejustificate.

(2) Partile contractante vor incuraja entitatile competente sa coopereze la:

a) modernizarea facilitatilor de transport al energiei necesare pentru tranzitul materialelor si produselor energetice;

b) dezvoltarea si exploatarea facilitatilor de transport al energiei, care deservesc ariile mai multor parti contractante;

c) aplicarea unor masuri de atenuare a efectelor intreruperilor in aprovizionarea cu materiale si produse energetice;

d) facilitarea interconectarii facilitatilor de transport al energiei.

(3) Fiecare parte contractanta se obliga ca reglementarile sale referitoare la transportul materialelor si produselor energetice si la utilizarea facilitatilor de transport al energiei sa trateze materialele si produsele energetice in tranzit de o maniera care nu este mai putin favorabila decat cea in care reglementarile sale trateaza aceste materiale si produse provenind din sau destinate catre aria sa, cu conditia sa nu existe un acord international care sa prevada altfel.

(4) In cazul in care tranzitul de materiale si produse energetice nu poate fi efectuat pe baze comerciale cu facilitati de transport al energiei, partile contractante nu vor ridica obstacole in calea crearii unor noi capacitati, cu exceptia cazului in care se prevede altfel de legislatia aplicabila, care este conforma paragrafului (1).

(5) O parte contractanta, prin a carei arie pot tranzita materiale si produse energetice, nu va fi obligata:

a) sa permita construirea sau modificarea facilitatilor de transport al energiei; sau

b) sa permita tranzit nou sau suplimentar prin facilitatile de transport al energiei existente, daca aceasta demonstreaza celorlalte parti contractante interesate ca i-ar periclita securitatea sau eficienta sistemelor energetice, inclusiv securitatea furnizarii acesteia. Partile contractante vor asigura, sub rezerva dispozitiilor paragrafelor (6) si (7), fluxurile stabilite ale materialelor si produselor energetice spre, de la sau intre ariile altor parti contractante.

(6) In cazul unui diferend referitor la orice problema care se ridica, legata de tranzit, o parte contractanta prin a carei arie tranziteaza materiale si produse energetice nu va intrerupe sau reduce, nu va permite unei entitati subordonate ei sa intrerupa sau sa reduca si nici nu va cere vreun fel de entitatile aflate sub jurisdicția ei sa intrerupa sau sa reduca fluxul existent de materiale si produse energetice inainte de incheierea procedurilor de solutionare a diferendului, prevazute in paragraful (7), cu exceptia cazului in care aceasta este prevazuta in mod expres intr-un contract sau in alt acord care reglementeaza acest tranzit sau este permisa in conformitate cu hotararea conciliatorului.

(7) Prevederile mentionate mai jos se vor aplica unui diferend mentionat in paragraful (6), dar numai dupa ce s-au epuizat toate caile de solutionare a diferendelor convenite, in prealabil, de partile contractante, parti la diferend, sau de oricare entitate la care se face referire in paragraful (6) si o entitate a altei parti contractante, parte la diferend:

a) O parte contractanta care este parte la diferend poate sa-l supuna secretarului general, printr-o notificare care prezinta pe scurt problemele in litigiu. Secretarul general va notifica acest fapt tuturor partilor contractante.

b) In termen de 30 de zile de la primirea unei astfel de notificari, secretarul general, in urma consultarilor pe care le are cu partile la diferend si cu alte parti contractante interesate, va numi un conciliator. Acest conciliator va avea experienta in problemele care fac obiectul diferendului si nu va

avea nationalitatea sau cetatenia unei parti la diferend sau a altor parti contractante interesate si nici resedinta permanenta in aceste state.

c) Conciliatorul va cauta sa gaseasca o solutie de intelegere intre partile la diferend sau o procedura de solutionare. Daca in termen de 90 de zile de la numirea sa el nu reuseste sa asigure o astfel de intelegere, va recomanda o hotarare pentru solutionarea diferendului sau o procedura de solutionare a acestuia si va hotari asupra tarifelor si altor conditii intermediare pentru respectivul tranzit, care sa fie respectate de la o data pe care el o va specifica, pana in momentul solutionarii diferendului.

d) Partile contractante se obliga sa respecte si sa se asigure ca entitatile controlate de ele sau sub jurisdicia lor respecta orice hotarare interimara prevazuta la subparagraful c), referitoare la tarife, termene si conditii pe o perioada de 12 luni de la hotararea conciliatorului sau pana la solutionarea diferendului, oricare dintre ele are loc mai inainte.

e) Fara a incalca dispozitiile subparagrafului b), secretarul general poate sa nu opteze pentru numirea unui conciliator, daca considera ca diferendul se refera la un tranzit care formeaza sau a format obiectul unei proceduri de solutionare a diferendelor mentionate la subparagrafele a)-d) si ca acele proceduri nu au dus la o hotarare privind solutionarea diferendului.

f) Conferinta Cartei va adopta prevederi standard referitoare la modalitatea de desfasurare a concilierii si de plata a conciliatorilor.

(8) Nici o dispozitie a acestui articol nu va deroga de la drepturile si obligatiile unei parti contractante in virtutea dreptului international, inclusiv dreptul international cutumiar, din acordurile bilaterale sau multilaterale existente, inclusiv de la reglementarile privind cablurile si conductele submarine.

(9) Acest articol nu va fi interpretat ca obligand o parte contractanta care nu are anumite tipuri de facilitati de transport al energiei folosite pentru tranzit sa ia orice masura, potrivit acestui articol, cu privire la acel tip de facilitate de transport al energiei. Totusi acea parte contractanta este obligata sa se conformeze dispozitiilor paragrafului (4).

(10) In sensul acestui articol:

a) tranzit inseamna:

(i) trecerea peste aria unei parti contractante, cu sau fara transbordare, a materialelor si produselor energetice provenind din aria unui alt stat si destinate ariei unui stat tert, cu conditia ca acel stat sau statul tert sa fie parte contractanta; sau

(ii) trecerea peste aria unei parti contractante a materialelor si produselor energetice provenind din aria altei parti contractante si destinate ariei acelei parti contractante, cu conditia ca cele doua parti contractante interesate sa nu hotarasca altfel si sa inregistreze hotararea lor in anexa N. Cele doua parti contractante pot radia inscrierile lor din anexa N, inaintand Secretariatului o notificare comuna, scrisa, privind intentiile lor. Acesta va transmite acea notificare tuturor celorlalte parti contractante. Radierea va avea efect dupa 4 saptamani de la data notificarii mentionate;

b) facilitatile de transport al energiei constau din conducte de transport al gazului de inalta presiune, linii si retele de inalta tensiune pentru transportul curentului electric, conducte de titei, conducte pentru pulberi de carbune si alte facilitati specifice manuirii materialelor si produselor energetice.

Art. 8

Transfer de tehnologie

(1) Partile contractante sunt de acord sa promoveze accesul la si transferul privind tehnologia energetica pe baza comerciala si nediscriminatorie, pentru a sprijini dezvoltarea comertului efectiv cu materiale si produse energetice si a investitiilor in acest domeniu, precum si pentru a pune in aplicare obiectivele Cartei in conformitate cu legile si reglementarile lor si cu protejarea drepturilor de proprietate intelectuala.

(2) In mod corespunzator, in masura in care este necesar pentru a transpune in fapt prevederile paragrafului (1), partile contractante vor inlatura obstacolele existente si nu vor crea altele noi pentru transferul de tehnologie in domeniul materialelor si produselor energetice, precum si al echipamentelor

si serviciilor aferente, sub rezerva obligatiilor de neproliferare si a altor obligatii internationale.

Art. 9

Acces la capital

(1) Partile contractante recunosc importanta pietelor de capital deschise in incurajarea fluxului de capital care sa finanteze comertul cu materiale si produse energetice, precum si pentru efectuarea si sprijinirea investitiilor in activitatile economice din sectorul energetic in ariile partilor contractante, in special ale acelorora cu economie in tranzitie. Fiecare parte contractanta se va stradui sa promoveze conditii pentru accesul societatilor si cetatenilor altor parti contractante pe piata sa de capital, in scopul finantarii comertului cu materiale si produse energetice si in scopul realizarii de investitii in activitatea economica din sectorul energetic in ariile celorlalte parti contractante, pe baze care nu sunt mai putin favorabile decat acelea pe care le acorda, in imprejurari similare, propriilor sale societati si cetateni sau societatilor si cetatenilor oricarei alte parti contractante sau ale unui stat tert, oricare sunt mai favorabile.

(2) O parte contractanta poate sa adopte si sa mentina programe care asigura acces la imprumuturi publice, credite nerambursabile, garantii si asigurari pentru facilitarea comertului sau investitiilor in strainatate. Va pune la dispozitie facilitatile disponibile in conformitate cu obiectivele, limitarile si criteriile unor astfel de programe (incluzand, dar nelimitandu-se, sub nici un motiv, la obiectivele, limitarile sau criteriile referitoare la locul de desfasurare a afacerii solicitantului unei astfel de facilitati sau la locul de livrare a marfurilor sau serviciilor furnizate cu ajutorul unor astfel de facilitati) pentru investitii in activitatea economica din sectorul energetic al altor parti contractante sau pentru finantarea comertului cu materiale si produse energetice cu alte parti contractante.

(3) In aplicarea programelor privind activitatile economice din sectorul energetic pentru imbunatatirea stabilitatii economice si a climatului investitional ale partilor contractante, partile contractante vor incuraja operatiunile, in masura in care este cazul, si vor beneficia de experienta institutiilor financiare internationale componente.

(4) Nici o dispozitie a acestui articol nu va impiedica:

a) institutiile financiare sa aplice propriile practici de imprumut sau de subscriere pe baza principiilor pietei si considerentelor prudentiale; sau

b) o parte contractanta sa ia masuri:

(i) din motive prudentiale, inclusiv pentru protectia investitorilor, consumatorilor, depunatorilor, titularilor de polite sau persoanelor carora furnizorul de servicii financiare le datoreaza o obligatie judiciara; sau

(ii) prin care sa asigure integritatea si stabilitatea sistemului sau financiar si al pietelor de capital.

PARTEA a III-a

Promovarea si protejarea investitiilor

Art. 10

Promovarea, protejarea si tratamentul acordat investitiilor

(1) Fiecare parte contractanta, in conformitate cu dispozitiile acestui tratat, va incuraja si va crea conditii stabile, echitabile, favorabile si transparente investitorilor altor parti contractante pentru a efectua investitii in aria sa. Aceste conditii includ angajamente de acordare, in orice moment, investitiilor investitorilor altor parti contractante, a unui tratament just si echitabil. Aceste investitii se vor bucura, de asemenea, de cele mai constante masuri de protectie si siguranta si nici o parte contractanta nu va afecta sub nici o forma, prin masuri nejustificate sau discriminatorii, activitatile lor de management, intretinere, folosire, fructificare sau instrainare. In nici un caz, acestor investitii nu li se va acorda un tratament care este mai putin favorabil decat cel prevazut de dreptul international, inclusiv prin obligatii de tratat. Fiecare parte contractanta va respecta orice obligatie pe care si-a asumat-o fata de un investitor sau cu privire la o investitie a unui investitor al altei parti contractante.

(2) Fiecare parte contractanta se va stradui sa acorde investitorilor altei parti contractante, in ceea

ce privește efectuarea unei investiții în aria sa, tratamentul descris la paragraful (3).

(3) În sensul acestui articol, tratament înseamnă tratamentul acordat de o parte contractantă care nu este mai puțin favorabil decât cel acordat propriilor investitori sau investitorilor oricărei părți contractante sau oricărui stat tert oricare este mai favorabil.

(4) Un tratat adițional va obliga fiecare parte, sub rezerva condițiilor stipulate în acest tratat, să acorde investitorilor altor părți, în ceea ce privește efectuarea unei investiții în aria sa, tratamentul descris în paragraful (3). Acel tratat va fi deschis semnării pentru statele sau organizațiile de integrare economică regională care au semnat sau au aderat la acest tratat. Negocierile tratatului adițional vor începe nu mai târziu de 1 ianuarie 1995, în vederea convenirii lui până la 1 ianuarie 1998.

(5) Fiecare parte contractantă se va strădui, privitor la efectuarea unei investiții în aria sa:

a) să limiteze la minimum excepțiile de la acordarea tratamentului descris în paragraful (3);

b) să înlăture, progresiv, restricțiile existente care afectează investitorii altor părți contractante.

(6) a) O parte contractantă poate, în ceea ce privește efectuarea unei investiții în aria sa, să declare, voluntar, în orice moment, Conferinței Cartei, prin Secretariat, intenția sa de a nu introduce noi excepții la tratamentul descris la paragraful (3).

b) O parte contractantă poate, în orice moment, să se angajeze, voluntar, să acorde investitorilor altor părți contractante, în ceea ce privește efectuarea unei investiții în câteva sau în toate activitățile economice din sectorul energetic în aria sa, tratamentul descris la paragraful (3). Aceste angajamente vor fi notificate Secretariatului, vor fi înscrise în anexa VC și vor fi obligatorii în baza acestui tratat.

(7) Fiecare parte contractantă va acorda investițiilor din aria sa, aparținând investitorilor altei părți contractante, și activităților lor asociate, inclusiv de management, întreținere, folosire, fructificare sau instrainare, un tratament care nu este mai puțin favorabil decât cel acordat investițiilor propriilor investitori sau ale investitorilor altei părți contractante sau unui stat tert și activităților lor asociate, inclusiv de management, întreținere, folosire, fructificare sau instrainare, oricare este mai favorabil.

(8) Modalitățile de aplicare a dispozițiilor paragrafului (7) pentru programele prin care o parte contractantă acordă credite nerambursabile sau alte forme de asistență financiară sau încheie contracte pentru cercetarea și dezvoltarea tehnologiilor energetice vor fi pastrate pentru tratatul adițional prevăzut la paragraful (4). Fiecare parte contractantă va informa Conferința Cartei, prin Secretariat, asupra modalităților pe care le aplică programelor prevăzute la acest paragraf.

(9) Fiecare stat sau organizație de integrare economică regională care semnează sau aderă la acest tratat va depune la Secretariat, la data la care semnează tratatul sau depune instrumentele de aderare, un raport cuprinzând toate legile, reglementările sau alte măsuri privitoare la:

a) excepțiile de la paragraful (2); sau

b) programele la care se face referire în paragraful (8).

O parte contractantă va reactualiza raportul sau prin transmiterea promptă a amendamentelor la secretariat. Conferința Cartei va analiza aceste rapoarte în mod periodic.

Cu privire la subparagraful a), raportul poate desemna părți din sectorul energetic în care o parte contractantă acordă investitorilor altei părți contractante tratamentul prevăzut la paragraful (3).

Cu privire la subparagraful b), această analiză a Conferinței Cartei poate să ia în considerare efectele acestor programe asupra concurenței și investițiilor.

(10) Fără a încălca prevederile acestui articol, tratamentul prevăzut la paragrafele (3) și (7) nu se va aplica protecției proprietății intelectuale; în schimb, tratamentul va fi așa cum este prevăzut de dispozițiile corespunzătoare din acordurile internaționale aplicabile privind protejarea drepturilor de proprietate intelectuală la care părțile contractante respective sunt părți.

(11) În sensul art. 26, aplicarea, de către o parte contractantă, a unei măsuri investitoriale legate de comerț, așa cum se prevede la art. 5 paragrafele (1) și (2), unei investiții a unui investitor al altei părți contractante, existente la momentul acestei aplicări, va fi considerată, sub rezerva art. 5 paragrafele (3) și (4), o încălcare a unei obligații a primei părți contractante în baza acestui tratat.

(12) Fiecare parte contractantă va da asigurări că legislația ei internă prevede mijloace efective pentru a susține pretențiile și a pune în aplicare drepturile referitoare la investiții, la acordurile de

investitii si la autorizatiile pentru investitii.

Art. 11

Personal de specialitate

(1) Sub rezerva dispozitiilor legilor si reglementarilor sale interne referitoare la intrarea, sederea si activitatea persoanelor fizice, o parte contractanta va examina cu buna-credinta cererile adresate de investitorii altor parti contractante si de personalul de specialitate care este angajat de acesti investitori sau in cadrul investitiilor acestor investitori, de a intra si ramane temporar in aria sa pentru a se angaja in activitati legate de efectuarea, dezvoltarea, managementul, intretinerea, folosirea, fructificarea sau instrainarea investitiilor importante, inclusiv pentru consilierea sau prestarea serviciilor tehnice de specialitate.

(2) O parte contractanta va permite investitorilor altor parti contractante care au investitii in aria sa si investitiilor acestor investitori sa angajeze orice persoana considerata indispensabila, la alegerea investitorului sau a investitiei indiferent de nationalitate si cetatenie, daca acesteia i s-a permis sa intre, sa stea si sa lucreze in aria celei dintai parti contractante si daca angajarea respecta termenii, conditiile si perioadele de timp ale permisului acordat acestor persoane.

Art. 12

Despagubiri pentru pierderi

(1) Exceptand situatiile in care se aplica dispozitiile art. 13, unui investitor al unei parti contractante, care sufera o pierdere in legatura cu o investitie in aria altei parti contractante din cauza razboiului sau a altui conflict armat, starii de necesitate, tulburarilor civile sau a altor evenimente similare din acea arie, i se va acorda, de catre partea contractanta din urma, referitor la restituirea, despagubirea, compensarea sau alta solutionare, tratamentul care este cel mai favorabil dintre cele pe care partea contractanta le acorda oricaror altor investitori, indiferent daca acestia sunt proprii investitori, investitorii altei parti contractante sau investitorii unui stat tert.

(2) Fara a se aduce vreun prejudiciu paragrafului (1), unui investitor al unei parti contractante care, in oricare dintre situatiile la care se face referire in acel paragraf, sufera o pierdere in aria altei parti contractante rezultand din:

a) rechizitionarea investitiei sale sau a unei parti din aceasta de catre fortele sau autoritatile partii contractante din urma; sau

b) distrugerea investitiei sale sau a unei parti din aceasta de catre fortele sau autoritatile partii contractante din urma, care nu a fost ceruta prin forta lucrurilor, i se va acorda restituire sau despagubire care, in toate cazurile, va fi prompta, adecvata si efectiva.

Art. 13

Exproprierea

(1) Investitiile investitorilor unei parti contractante in aria oricarei alte parti contractante nu vor fi nationalizate, expropriate sau supuse unor masuri cu efect echivalent nationalizarii sau expropriarii (denumita in continuare expropriere), exceptand cazul in care aceasta expropriere este:

a) intr-un scop care este de interes public;

b) nediscriminatorie;

c) se efectueaza in conformitate cu legea; si

d) insotita de plata unei despagubiri prompte, adecvate si efective.

Aceasta despagubire va fi echivalenta cu valoarea justa de piata a investitiei expropriate la momentul imediat anterior expropriarii sau inainte ca exproprierea iminenta sa devina cunoscuta intr-un mod care sa afecteze valoarea investitiei (denumita in continuare data evaluarii).

Aceasta valoare justa de piata va fi exprimata, la cererea investitorului, in valuta liber convertibila, pe baza cursului de schimb existent pe piata pentru acea valuta la data evaluarii. Despagubirea va include si dobanda la rata comerciala stabilita in conditii de piata, de la data expropriarii pana la data platii.

(2) Investitorul afectat va avea dreptul la o examinare prompta a cazului sau, a evaluarii investitiei sale si a platii despagubirii, conform legii partii contractante care a facut exproprierea, de catre o

autoritate judecatoreasca sau o alta autoritate independenta si competenta a acestei parti contractante, in conformitate cu principiile stabilite in paragraful (1).

(3) Pentru evitarea oricarui dubiu, exproprierea va include situatii in care o parte contractanta expropriaza activele unei societati comerciale din aria sa, in care un investitor al oricarei alte parti contractante are o investitie, inclusiv prin dreptul de proprietate asupra actiunilor.

Art. 14

Transferuri legate de investitii

(1) Fiecare parte contractanta va garanta, in ceea ce priveste investitiile investitorilor oricarei alte parti contractante din aria sa, transferul liber in sau din aria sa, inclusiv transferul:

- a) capitalului initial si contributiilor suplimentare la capital pentru intretinerea si dezvoltarea unei investitii;
- b) veniturilor;
- c) platilor efectuate in baza unui contract, inclusiv amortizarea platilor capitalului si dobanzilor aferente, rezultate dintr-un acord de imprumut;
- d) veniturilor necheltuite si al altor remuneratii ale personalului din strainatate angajat pentru acea investitie;
- e) incasarilor din vanzarea sau lichidarea totala sau partiala a unei investitii;
- f) platilor care decurg din reglementarea unui diferend;
- g) platii despagubirii in baza art. 12 si 13.

(2) Transferurile in temeiul paragrafului (1) vor fi efectuate fara intarziere si, cu exceptia veniturilor in natura, intr-o valuta liber convertibila.

(3) Transferurile vor fi efectuate la cursul de schimb pe piata, existent la data transferului, pentru tranzactii la vedere in valuta in care se va face transferul. In absenta unei piete valutare, cursul ce va fi utilizat va fi ultimul curs aplicat investitiilor interne sau cursul de schimb cel mai recent pentru transformarea valutelor in drepturi speciale de tragere, oricare este mai favorabil pentru investitor.

(4) Fara a incalca dispozitiile paragrafelor (1)-(3), o parte contractanta poate sa protejeze drepturile creditorilor sau sa asigure concordanta cu legile privind emisiunea, comercializarea si negocierea titlurilor de valoare si sa asigure executarea sentintelor rezultand din procedurile de judecata civile, administrative si penale, prin aplicarea echitabila, nediscriminatorie si cu buna-credinta a legilor si reglementarilor sale.

(5) Fara a incalca dispozitiile paragrafului (2), partile contractante care sunt state ce au fost parti constitutive ale fostei Uniuni a Republicilor Sovietice Socialiste pot sa prevada in acorduri incheiate intre ele ca transferul platilor se va face in valutele acelor parti contractante, cu conditia ca aceste acorduri sa nu trateze investitiile din aria lor, apartinand investitorilor altor parti contractante, intr-un mod mai putin favorabil decat cel aplicat investitiilor investitorilor partilor contractante care au incheiat astfel de acorduri sau investitiilor investitorilor unui stat tert.

(6) Fara a incalca dispozitiile subparagrafului (1) b), o parte contractanta poate restrictiona transferul veniturilor in natura in cazul in care partii contractante i se permite prin art. 29 subparagraful (2) a) sau prin GATT si instrumentele conexe sa restrictioneze sau sa interzica exportul sau vanzarea pentru export a produselor care constituie venituri in natura, cu conditia ca o parte contractanta sa permita ca transferul veniturilor in natura sa se efectueze asa cum este autorizat sau specificat printr-un acord de investitii, o autorizatie de investitii sau alte acorduri scrise intre partea contractanta si un investitor al altei parti contractante sau investitiile acestuia.

Art. 15

Subrogarea

(1) Daca o parte contractanta sau o agentie desemnata de aceasta (denumita in continuare partea care acorda despagubiri) face o plata in virtutea unei asigurari sau garantii acordate in legatura cu o investitie a unui investitor (denumit in continuare partea despagubita) in aria altei parti contractante (denumita in continuare parte gazda), partea gazda va recunoaste:

- a) transferul tuturor drepturilor si pretentiilor in legatura cu aceasta investitie catre partea care

acorda despagubirile; si

b) dreptul partii care acorda despagubiri, in virtutea subrogarii, sa exercite toate aceste drepturi si sa sustina aceste pretentii.

(2) Partea care acorda despagubiri va fi indreptatita, in toate cazurile, la:

a) acelasi tratament in legatura cu drepturile si pretentiile primite de ea in virtutea transferului la care se face referire in paragraful (1); si

b) aceleasi plati datorate in baza acestor drepturi si pretentii, ca si cele pe care partea despagubita a fost indreptatita sa le primeasca in virtutea acestui tratat, in legatura cu investitia in cauza.

(3) In nici o procedura care face obiectul art. 26, o parte contractanta nu va invoca, ca aparare, actiunea reconventionala, dreptul la compensatie sau oricare alt motiv, sau faptul ca despagubirea sau compensatia, totala sau partiala, a pagubelor reclamate s-a primit sau va fi primita in baza unui contract de asigurare sau de garantie.

Art. 16

Legatura cu alte acorduri

Cand doua sau mai multe parti contractante au incheiat un acord international anterior sau vor incheia un acord international ulterior, ai caror termeni se refera la aceleasi aspecte ca si cele din partea a III-a sau a V-a a acestui tratat,

(1) nici o dispozitie din partea a III-a sau a V-a a acestui tratat nu va fi interpretata ca derogand de la prevederile termenilor altui acord sau de la dreptul de solutionare a diferendelor care rezulta din acel acord; si

(2) nici o prevedere a acestui alt acord nu va fi interpretata ca derogand de la dispozitiile partii a III-a sau a V-a a acestui tratat sau de la dreptul de solutionare a diferendelor in baza acestui tratat, in oricare dintre cazurile in care o asemenea dispozitie este mai favorabila investitorului sau investitiei.

Art. 17

Circumstante in care nu se aplica partea a III-a a tratatului

Fiecare parte contractanta isi rezerva dreptul de a refuza avantajele ce decurg din aceasta parte:

(1) unei persoane juridice, daca cetateni sau nationali ai unui stat tert detin sau controleaza o astfel de persoana juridica si daca aceasta nu are o activitate de baza in aria partii contractante in care ea este organizata; sau

(2) unei investitii, daca partea contractanta care refuza stabileste ca acea investitie este o investitie a unui investitor al unui stat tert cu care partea contractanta care refuza:

a) nu mentine relatii diplomatice; sau

b) adopta sau mentine masuri care:

(i) interzic tranzactii cu investitorii aceluia stat; sau

(ii) ar ameninta-o sau ar prejudicia-o, daca avantajele acestei parti ar fi acordate investitorilor aceluia stat sau investitiilor sale.

PARTEA a IV-a

Dispozitii diverse

Art. 18

Suveranitatea asupra resurselor energetice

(1) Partile contractante recunosc suveranitatea statului si drepturile suverane asupra resurselor energetice. Ele reafirma ca acestea trebuie sa fie exercitate in conformitate cu regulile de drept international si sub rezerva respectarii lor.

(2) Fara a afecta obiectivele de promovare a accesului la resursele energetice si de explorare si dezvoltare a acestora pe baze comerciale, tratatul nu va prejudicia, in nici un fel, regulile partilor contractante care guverneaza sistemul de proprietate asupra resurselor energetice.

(3) Fiecare stat continua sa detina, in special, dreptul de a decide cu privire la zonele geografice din aria sa, care sa fie facute disponibile pentru explorarea si dezvoltarea resurselor lor energetice,

optimizarea extractiei lor si masura in care acestea pot fi consumate sau exploatate, sa specifice si sa beneficieze de orice taxe, redevente sau alte plati financiare, care se percep in virtutea acestei explorari si exploatare, si sa reglementeze aspectele de mediu si de siguranta legate de o astfel de explorare, dezvoltare si redare a utilizarii initiale a terenului in aria sa, precum si sa participe la aceste explorari si exploatare, inter alia, prin participare directa a guvernului sau prin intreprinderi de stat.

(4) Partile contractante se angajeaza sa faciliteze accesul la resursele energetice, inter alia, prin acordarea nediscriminatorie, pe baza de criterii care sunt facute publice, de autorizatii, licente, concesiuni si contracte de prospectare si explorare sau de exploatare si extragere a resurselor energetice.

Art. 19

Aspecte legate de mediu

(1) Urmarind o dezvoltare durabila si luand in considerare obligatiile sale care decurg din acordurile internationale in domeniul mediului, la care este parte, fiecare parte contractanta se va stradui sa minimizeze, de o maniera eficienta din punct de vedere economic, impactul negativ asupra mediului care are loc in interiorul sau in afara ariei sale, pentru toate activitatile din cadrul ciclului energetic din aria sa, luand masurile de securitate necesare. In acest sens, fiecare parte contractanta va actiona de o maniera eficienta din punct de vedere al costurilor. Fiecare parte contractanta se va stradui sa adopte, in cadrul politicilor si actiunilor sale, masuri de precautie pentru prevenirea sau minimizarea degradarii mediului. Partile contractante convin ca poluatorul din ariile partilor contractante sa suporte, in principiu, costurile poluarii, inclusiv poluarea transfrontiera, in interesul public si fara a distorsiona investitiile in ciclul energetic sau comerțul international. Partile contractante vor actiona astfel:

- a) vor lua in considerare aspectele legate de mediu in formularea si aplicarea politicilor lor energetice;
- b) vor promova stabilirea preturilor pe considerente de piata si cu o mai mare reflectare a costurilor si beneficiilor de mediu care rezulta din ciclul energetic;
- c) tinand seama de art. 34 paragraful (4), vor incuraja cooperarea in atingerea obiectivelor de mediu ale Cartei si cooperarea in domeniul standardelor internationale de mediu pentru ciclul energetic, luand in considerare diferentele dintre efectele adverse si abaterea de cost dintre partile contractante;
- d) vor lua in considerare, in mod deosebit, imbunatatirea eficientei energetice, dezvoltarea si folosirea surselor de energie regenerabile, promovarea folosirii combustibililor curati si vor folosi tehnologii si mijloace tehnologice care reduc poluarea;
- e) vor promova culegerea si diseminarea informatiilor privind politicile energetice cu efecte benefice asupra mediului si eficiente din punct de vedere economic si cu privire la practicile si tehnologiile eficiente din punct de vedere al costurilor;
- f) vor incuraja constientizarea opiniei publice privind actiunile cu impact asupra mediului din sistemul energetic, in scopul prevenirii sau al reducerii impactului negativ asupra mediului, si costurile legate de diferitele masuri de prevenire si reducere;
- g) vor promova si vor coopera in domeniul cercetarii, dezvoltarii si aplicarii tehnologiilor, practicilor si proceselor tehnologice eficiente din punct de vedere energetic si cu respectarea considerentelor de mediu, care vor reduce impactul negativ asupra mediului, precum si toate aspectele legate de ciclul energetic, intr-o maniera eficienta din punct de vedere economic;
- h) vor incuraja crearea de conditii favorabile pentru transferul si raspandirea acestor tehnologii in conditiile unei protectii corespunzatoare si efective a drepturilor de proprietate intelectuala;
- i) vor promova o evaluare transparenta intr-un stadiu incipient, anterior fazei de decizie si urmata de monitorizarea impactului asupra mediului, a proiectelor de investitii energetice semnificative;
- j) vor promova constientizarea la nivel international privind schimbul de informatii legat de programe si standarde de mediu relevante ale partilor contractante, precum si de punere in aplicare a acelor programe si standarde;
- k) vor participa, la cerere, si in limita resurselor lor disponibile, la dezvoltarea si punerea in aplicare

de programe de mediu corespunzatoare la diverse parti contractante.

(2) La cererea uneia sau mai multor parti contractante diferendele privind aplicarea si interpretarea dispozitiilor acestui articol vor fi analizate de Conferinta Cartei care va cauta o solutie, in cazul in care nu exista aranjamente privind modul de solutionare a acestor diferende in alte foruri internationale corespunzatoare.

(3) In sensul acestui articol:

a) ciclul energetic inseamna intregul lant, inclusiv activitatile legate de prospectarea, explorarea, productia, conversia, stocarea, transportul, distributia si consumul diferitelor forme de energie si tratamentul si eliminarea deeurilor, precum si dezafectarea sau oprirea acestor activitati minimizand impactul negativ asupra mediului;

b) impactul asupra mediului inseamna orice efect cauzat de o anumita activitate asupra mediului, inclusiv asupra sanatatii si protectiei omului, florei, faunei, solului, aerului, apei, climei, peisajului, monumentelor istorice si altor structuri fizice sau interactiunii lor intre acesti factori, inclusiv efectele asupra mostenirii culturale sau asupra conditiilor socioeconomice care rezulta din alterarea acestor factori;

c) imbunatatirea eficientei energetice inseamna actionarea pentru mentinerea aceleiasi unitati de produs (bun sau serviciu) fara a reduce calitatea sau performantele produsului, concomitent cu reducerea cantitatii de energie necesara pentru realizarea acelui produs;

d) eficient din punct de vedere al costurilor inseamna atingerea unui obiectiv cu cele mai reduse costuri sau obtinerea celor mai mari beneficii la un cost dat.

Art. 20

Transparenta

(1) Legile, reglementarile, hotararile judecatoresti si deciziile administrative cu aplicatie generala, care afecteaza comertul cu materiale si produse energetice, se inscriu, in conformitate cu art. 29 subparagraful (2) a), printre masurile care tin de regulile privind transparenta, asa cum rezulta din GATT si din instrumentele conexe relevante.

(2) Legile, reglementarile, hotararile judecatoresti si deciziile administrative de aplicare generala, puse in aplicare de catre o parte contractanta, precum si acordurile in vigoare dintre partile contractante, care se refera la alte aspecte din acest tratat, vor fi de asemenea publicate prompt, astfel incat sa dea posibilitate partilor contractante si investitorilor sa ia cunostinta de ele. Dispozitiile acestui paragraf nu obliga nici o parte contractanta sa dezvaluie informatii confidentiale care ar impiedica aplicarea legii sau ar fi contrare interesului public ori ar prejudicia interesele comerciale legitime ale unui investitor.

(3) Fiecare parte contractanta va desemna unul sau mai multe puncte de informare carora sa li se poata adresa cereri privind informatii despre legile, reglementarile, hotararile judecatoresti si deciziile administrative, mai sus mentionate, si va informa prompt secretariatul despre existenta lor, secretariatul facandu-le disponibile, la cerere.

Art. 21

Impozite

(1) Daca nu s-a convenit altfel in acest articol, nici o dispozitie a prezentului tratat nu se va aplica, astfel incat sa creeze drepturi sau sa impuna obligatii cu privire la masurile fiscale ale partilor contractante. In cazul oricarei neconcordanțe între dispozitiile acestui articol si oricare alta dispozitie din acest tratat, dispozitiile acestui articol vor prevala.

(2) Articolul 7 paragraful (3) se va aplica masurilor fiscale, altele decat cele pe venit sau pe capital, cu exceptia faptului ca aceste dispozitii nu se vor aplica:

a) unui avantaj acordat de o parte contractanta in baza prevederilor fiscale ale oricarei conventii, acord sau aranjament, descrise in subparagraful 7 a) (ii); sau

b) oricarei masuri fiscale care urmareste colectarea efectiva a impozitelor, cu exceptia cazului cand masurile unei parti contractante discrimineaza in mod arbitrar impotriva materialelor si produselor energetice provenind din sau destinate pentru aria altei parti contractante, sau restrictioneaza, in mod

arbitrar, beneficiile acordate in baza dispozitiilor art. 7 paragraful (3).

(3) Dispozitiile art. 10 paragrafele (2) si (7) se vor aplica masurilor fiscale ale partilor contractante, altele decat cele pe venit sau pe capital, cu exceptia faptului ca aceste dispozitii nu se vor aplica:

a) pentru a impune obligatii ce decurg din tratamentul natiunii celei mai favorizate cu privire la avantajele acordate de o parte contractanta in conformitate cu dispozitiile fiscale ale oricarei conventii, oricarui acord sau aranjament, descrise in subparagraful (7) a) (ii) sau care rezulta din calitatea de membru la o organizatie de integrare economica regionala; sau

b) oricare masuri fiscale vizand sa asigure colectarea efectiva de impozite, cu exceptia cazului in care masura discrimineaza, in mod arbitrar, un investitor al altei parti contractante sau restrictioneaza, in mod arbitrar, beneficiile acordate in baza dispozitiilor legate de investitii din acest tratat.

(4) Dispozitiile art. 29 paragrafele (2) - (6) se aplica masurilor fiscale, altele decat cele pe venit sau pe capital.

(5) a) Articolul 13 se aplica impozitelor.

b) Atunci cand o problema care deriva din art. 13, referitoare fie la faptul ca impozitul constituie o expropriere, fie ca impozitul considerat ca expropriere este discriminatoriu, se vor aplica urmatoarele dispozitii:

(i) Investitorul sau partea contractanta care declara masura de expropriere va supune cazul autoritatii fiscale competente, pentru a determina daca impozitul este o masura de expropriere sau daca impozitul este discriminatoriu. In cazul in care lipseste o astfel de cerere din partea investitorului sau a partii contractante, organismele chemate sa soluzioneze diferendele in conformitate cu art. 26 subparagraful (2) c) sau art. 27 paragraful (2) vor supune cazul autoritatilor fiscale competente.

(ii) Autoritatile fiscale competente se vor stradui sa soluzioneze cazul, intr-o perioada de 6 luni de la notificare. Daca este o problema de nediscriminare, autoritatile fiscale competente vor aplica dispozitiile privind nediscriminarea din conventiile fiscale aplicabile sau daca nu exista prevederi privind nediscriminarea in aceste conventii sau in cazul in care astfel de conventii nu sunt in vigoare intre partile contractante interesate, ele vor aplica principiile de nediscriminare stipulate in conventia-cadru privind impozitele pe venit si capital a organizatiei pentru cooperare si dezvoltare economica.

(iii) Organismele chemate sa soluzioneze diferendele in baza art. 26 subparagraful (2) c) sau art. 27 paragraful (2) pot lua in considerare orice concluzie primita de la autoritatea fiscala competenta privind natura masurii, respectiv daca aceasta este o masura de expropriere. Aceste organisme vor lua in considerare toate concluziile primite in perioada de 6 luni la care se face referire in subparagraful b) (ii), din partea autoritatii fiscale competente, inclusiv daca impozitul este discriminatoriu. Aceste organisme pot lua, de asemenea, in considerare orice concluzie primita de la autoritatea fiscala competenta dupa expirarea perioadei de 6 luni.

(iv) Dupa expirarea perioadei de 6 luni, la care se face referire in subparagraful (b)(ii), implicarea autoritatii fiscale competente nu poate in nici un caz sa duca la intarzierea procedurilor prevazute la art. 26 si 27.

(6) Pentru evitarea oricarui dubiu, art. 14 nu va limita drepturile partii contractante de a impune sau de a percepe impozite prin retinere la sursa sau alte mijloace.

(7) In sensul acestui articol:

a) termenul masuri fiscale cuprinde:

(i) orice prevedere referitoare la impozite din legislatia nationala a partii contractante sau a unei subdiviziuni politice sau a unei autoritati locale; si

(ii) orice prevedere referitoare la impozite din conventiile de evitare a dublei impuneri sau din alte acorduri si aranjamente internationale la care partea contractanta este parte;

b) vor fi considerate impozite pe venit sau pe capital toate impozitele stabilite pe venitul total, pe capitalul total sau pe elemente de venit sau de capital, inclusiv impozitele pe veniturile provenite din instrainarea proprietatii, impozite pe avere, mosteniri si donatii sau impozite similare, impozite pe suma totala a salariilor platite de societatile comerciale, precum si impozitul pe cresterea valorii capitalului;

c) autoritate fiscala competenta inseamna autoritatea competenta in conformitate cu un acord de evitare a dublei impuneri in vigoare intre partile contractante sau, in cazul in care nu este in vigoare nici un astfel de acord, ministrul sau ministerul responsabil pentru impozite sau reprezentantii lor autorizati;

d) pentru evitarea oricarui dubiu, termenii prevederi fiscale si impozite nu includ taxele vamale.

Art. 22

Intreprinderi de stat si intreprinderi carora li se acorda privilegii

(1) Fiecare parte contractanta se angajeaza ca, in cazul in care mentine sau infiinteaza o intreprindere de stat, aceasta isi va desfasura activitatea legata de vanzarea sau cumpararea de bunuri si servicii in aria sa, in concordanta cu obligatiile partii contractante prevazute in partea a III-a a acestui tratat.

(2) Nici o parte contractanta nu va incuraja sau nu va cere unei astfel de intreprinderi sa desfasoare activitate in aria sa intr-o maniera neconforma cu obligatiile partii contractante prevazute in acest tratat.

(3) Fiecare parte contractanta se angajeaza ca, daca infiinteaza sau mentine o entitate si ii confera autoritate normativa, administrativa sau alta autoritate guvernamentala, aceasta entitate va exercita acea autoritate in concordanta cu obligatiile partii contractante prevazute in acest tratat.

(4) Nici o parte contractanta nu va incuraja sau nu va cere unei entitati, careia aceasta ii acorda privilegii exclusive sau speciale sa-si desfasoare activitatea in aria sa intr-o maniera neconforma cu obligatiile partii contractante prevazute in acest tratat.

(5) In sensul acestui articol, entitate include o intreprindere, o agentie sau alta organizatie, sau o persoana individuala.

Art. 23

Respectarea de catre autoritatile locale

(1) Fiecare parte contractanta este pe deplin raspunzatoare, prin acest tratat, pentru respectarea tuturor dispozitiilor acestui tratat si va lua masurile necesare, in limita in care ii sunt disponibile, pentru a asigura respectarea lor de catre guvernele regionale si locale si autoritatile din aria sa.

(2) Dispozitiile privind solutionarea diferendelor din partea a II-a, a IV-a si a V-a ale acestui tratat pot fi invocate in legatura cu masurile ce afecteaza respectarea dispozitiilor tratatului de catre o parte contractanta, care au fost luate de guverne regionale sau locale ori de autoritati din aria partii contractante.

Art. 24

Exceptii

(1) Acest articol nu se aplica art. 12, 13 si 29.

(2) Dispozitiile tratatului, altele decat:

a) cele la care se face referire in paragraful (1); si

b) cu privire la subparagraful (i), partea a III-a a acestui tratat, nu vor impiedica o parte contractanta sa adopte sau sa aplice masuri:

(i) necesare pentru a proteja viata sau sanatatea oamenilor, animalelor sau plantelor;

(ii) esentiale pentru achizitionarea sau distribuirea materialelor si produselor energetice in conditiile in care acestea sunt deficitare, datorita unor cauze care nu depind de acea parte contractanta, cu conditia ca aceste masuri sa fie compatibile cu principiile potrivit carora:

A) toate celelalte parti contractante au dreptul la o parte echitabila din oferta internationala de astfel de materiale si produse energetice; si

B) orice astfel de masuri care nu sunt compatibile cu dispozitiile acestui tratat vor fi suspendate imediat ce conditiile care le-au generat au incetat sa existe; sau

(iii) in beneficiul investitorilor autohtoni sau persoane individuale, sau grupuri dezavantajate din punct de vedere social sau economic sau investitiilor acestora si notificate Secretariatului ca atare, cu conditia ca o astfel de masura:

A) sa nu aiba un impact semnificativ asupra economiei acelei parti contractante; si

B) sa nu discrimineze intre investitorul oricarei alte parti contractante si investitorii acelei parti contractante care nu fac parte dintre aceia pentru care s-a introdus aceasta masura, cu conditia ca aceste masuri sa nu fie aplicate intr-un mod care sa constituie o restrictionare deghizata a activitatii economice in sectorul energetic sau un mijloc de discriminare arbitrar sau nejustificat intre parti contractante sau intre investitori sau alte persoane interesate ale partilor contractante. Aceste masuri vor fi motivate corespunzator si nu vor anula sau afecta beneficiile uneia sau mai multor parti contractante, pe care acestea le au prin acest tratat, mai mult decat este strict necesar pentru scopul final.

(3) Dispozitiile acestui tratat, altele decat cele la care se face referire in paragraful (1), nu vor fi interpretate ca impiedicand o parte contractanta de a lua masurile pe care aceasta le considera necesare:

a) pentru protejarea intereselor esentiale ale securitatii sale, inclusiv cele:

(i) legate de aprovizionarea cu materiale si produse energetice a obiectivelor militare; sau

(ii) luate in timp de razboi, conflict armat sau in cazul altor stari de urgenta in relatiile internationale;

b) legate de punerea in aplicare a politicilor nationale cu privire la neproliferarea armelor nucleare sau altor instrumente care folosesc materiale fisionabile sau necesare pentru indeplinirea obligatiilor sale in cadrul tratatului de neproliferare a armelor nucleare, a directivelor pentru furnizorii nucleari si a altor obligatii sau intelegeri internationale de neproliferare nucleara; sau

c) pentru mentinerea ordinii publice.

O astfel de masura nu va constitui o restrictie deghizata in calea tranzitului.

(4) Dispozitiile acestui tratat care acorda tratamentul natiunii celei mai favorizate nu vor obliga o parte contractanta sa extinda asupra investitorilor oricarei alte parti contractante un tratament preferential:

a) care rezulta din calitatea sa de membru la o zona de comert liber sau uniune vamala; sau

b) care este acordat printr-un acord bilateral sau multilateral privind cooperarea economica dintre state care au fost parti constitutive ale fostei Uniuni a Republicilor Sovietice Socialiste, pana la stabilirea, pe o baza definitiva, a relatiilor lor economice reciproce.

Art. 25

Acordul de integrare economica

(1) Nici o dispozitie a acestui tratat nu va fi astfel interpretata, incat sa oblige o parte contractanta, care este parte la un acord de integrare economica (denumit in continuare AIE), sa extinda, prin tratamentul natiunii celei mai favorizate, asupra altei parti contractante care nu este parte la AIE, un tratament preferential aplicabil intre partile la acel AIE si care rezulta din calitatea lor de parte la acel AIE.

(2) In sensul paragrafului (1), AIE inseamna un acord care liberalizeaza substantial, inter alia, comertul si investitiile, asigurand absentia sau eliminarea, in mod substantial, a tuturor discriminatorilor intre partile la acesta, prin eliminarea masurilor discriminatorii existente si/sau interzicerea de masuri noi sau mai discriminatorii, fie la intrarea in vigoare a acestui acord, fie intr-o perioada de timp rezonabila.

(3) Acest articol nu va afecta aplicarea GATT si a instrumentelor conexe in conformitate cu art. 29.

PARTEA a V-a

Reglementarea diferendelor

Art. 26

Reglementarea diferendelor dintre un investitor si o parte contractanta

(1) Diferendele dintre o parte contractanta si un investitor al unei alte parti contractante in legatura cu o investitie a celei din urma parti contractante, in aria celei dintai parti contractante, si care se refera la o pretinsa incalcare a obligatiei celei dintai parti contractante, in partea a III-a, se vor

solutiona, pe cat posibil, pe cale amiabila.

(2) Daca aceste diferende nu pot fi reglementate in conformitate cu dispozitiile paragrafului (1), in termen de 3 luni de la data la care oricare parte la diferend a solicitat o solutionare amiabila, investitorul, parte la diferend, poate opta pentru supunerea acestuia spre solutionare:

- a) la instantele sau tribunalele administrative ale partii contractante care este parte la diferend;
- b) in conformitate cu orice procedura aplicabila de reglementare a diferendelor, asupra careia s-a cazut de acord in prealabil; sau
- c) conform urmatoarelor paragrafe din acest articol.

(3) a) Numai in conditiile mentionate in subparagrafele b) si c) fiecare parte contractanta isi da, prin prezenta, consimtamantul neconditionat pentru supunerea diferendului arbitrajului international sau concilierii internationale conform dispozitiilor acestui articol.

b) (i) partile contractante mentionate in lista din anexa ID nu isi dau consimtamantul neconditionat in cazul in care investitorul a supus, in prealabil, solutionarea diferendului in conditiile prevazute la subparagraful (2) a) sau b).

ii) Pentru motive de transparenta, fiecare parte contractanta care este mentionata in lista din anexa ID va depune la secretariat o declaratie scrisa privind politicile, practicile si conditiile sale in acest sens, nu mai tarziu de data depunerii instrumentelor sale de ratificare, acceptare sau aprobare, conform art. 39, sau a depunerii instrumentelor sale de aderare conform art. 41.

c) O parte contractanta mentionata in anexa IA nu isi da acest acord neconditionat cu privire la un diferend aparut in conditiile aratate in ultima propozitie a art. 10 paragraful (1).

(4) In cazul in care un investitor opteaza sa supuna diferendul spre solutionare in conformitate cu subparagraful (2) c), investitorul trebuie sa-si dea consimtamantul in scris pentru ca diferendul sa fie supus spre solutionare astfel:

a) (i) Centrului International pentru Reglementarea Diferendelor relative la Investitii, infiintat ca urmare a Conventiei pentru reglementarea diferendelor relative la investitii intre state si persoane ale altor state, deschisa pentru semnare la Washington la 18 martie 1965 (denumita in continuare Conventia ICSID), daca partea contractanta a investitorului si cealalta parte contractanta, parte la diferend, sunt parti la sus-numita conventie; sau

(ii) Centrului International pentru Reglementarea Diferendelor relative la Investitii, infiintat ca urmare a conventiei mentionate in subparagraful a)(i), in baza regulilor care guverneaza facilitatile aditionale pentru administrarea procedurilor secretariatului centrului (denumit in continuare Regulament aditional), daca partea contractanta a investitorului sau cealalta parte contractanta, parte la diferend, dar nu amandoua, este parte la conventia mentionata mai sus;

b) unui arbitru unic sau unui tribunal ad-hoc de arbitraj, constituit in conformitate cu Regulamentul de arbitraj al Comisiei Natiunilor Unite pentru Drept Comercial International (denumit in continuare UNCITRAL); sau

c) unei proceduri arbitrale in cadrul Institutului de Arbitraj al Camerei de Comert din Stockholm.

(5) a) Consimtamantul dat in conformitate cu paragraful (3), impreuna cu acordul scris al investitorului, dat ca urmare a prevederii mentionate la paragraful (4), vor fi considerate ca satisfacand cerinta pentru:

(i) acordul scris al partilor la diferend pentru indeplinirea scopurilor mentionate la cap. II al Conventiei ICSIR si a celor din Regulamentul aditional;

(ii) o intelegere in scris in sensul articolului II al Conventiei Natiunilor Unite pentru recunoasterea si executarea hotararilor arbitrale straine, semnata la New York la 10 iunie 1958 (denumita in continuare Conventia de la New York); si

(iii) partile la contract sa fi cazut de acord, in scris, in sensul art. 1 al Regulamentului de arbitraj al UNCITRAL.

b) Orice arbitraj mentionat in acest articol se va desfasura, la cererea oricareia dintre partile la diferend, intr-un stat care este parte la Conventia de la New York. Cererile supuse arbitrajului in conditiile mentionate vor fi considerate ca rezultand din raporturi sau tranzactii comerciale in sensul

art. 1 al acestei conventii.

(6) Un tribunal stabilit potrivit dispozitiilor paragrafului (4) va hotari asupra problemelor in diferend in conformitate cu acest tratat, precum si cu reglementarile aplicabile si principiile de drept international.

(7) Un investitor, altul decat o persoana fizica care are nationalitatea partii contractante, parte la diferend la data consimtamantului in scris mentionat in paragraful (4) si care, inaintea aparitiei diferendului dintre el si partea contractanta, este controlat de investitori ai unei alte parti contractante, va fi tratat, in sensul art. 25 subparagraful (2)b) al Conventiei ICSID ca "national al unui alt stat contractant, si, in sensul art. 1 paragraful (6) al Regulamentului aditional, va fi tratat ca "national al altui stat".

(8) Hotararile arbitrale, care pot cuprinde si o obligatie de plata, vor fi definitive si obligatorii pentru partile in diferend. O hotarare arbitrala privind o masura a unui guvern local sau a unei autoritati a partii contractante, parte la diferend, va stipula ca partea contractanta poate sa plateasca despagubiri banesti in locul oricarei alte reparatii acordate. Fiecare parte contractanta va aduce la indeplinire o astfel de hotarare fara intarziere si va crea conditii pentru executarea ei efectiva in aria sa.

Art. 27

Reglementarea diferendelor dintre partile contractante

(1) Partile contractante se vor stradui sa-si solutioneze diferendele cu privire la aplicarea sau interpretarea acestui tratat pe cai diplomatice.

(2) Daca un diferend nu a fost solutionat in conformitate cu paragraful (1), intr-o perioada de timp rezonabila, oricare dintre partile la diferend poate supune problema respectiva unui tribunal ad-hoc conform acestui articol, in baza notificarii scrise adresate celeilalte parti la diferend, cu exceptia cazurilor in care prezentul tratat dispune altfel, sau partile contractante au convenit altfel in scris, precum si, cu exceptia referitoare la aplicarea si interpretarea art. 6 sau art. 19 sau pentru partile contractante mentionate in anexa IA, a ultimei propozitii a art. 10 paragraful (1).

(3) Un astfel de tribunal ad-hoc se va constitui dupa cum urmeaza:

a) Partea contractanta care initiaza procedura va desemna un membru al tribunalului si va informa cealalta parte contractanta la diferend asupra acestei desemnari, in termen de 30 de zile de la primirea notificarii mentionate in paragraful (2) a celeilalte parti contractante.

b) In termen de 60 de zile de la primirea notificarii in scris, la care se refera paragraful (2), cealalta parte contractanta, care este parte la diferend, va desemna un membru. Daca desemnarea nu se va face in termenul stabilit, partea contractanta care a initiat procedura poate solicita, in termen de 90 de zile de la primirea notificarii in scris, mentionata in paragraful (2), ca desemnarea sa fie facuta in conformitate cu subparagraful d).

c) Partile contractante care sunt parti la diferend vor desemna un al treilea membru care nu poate sa aiba nationalitatea sau cetatenia partii contractante care este parte la diferend. Acest membru va fi presedintele tribunalului. Daca, in termen de 150 de zile de la primirea notificarii la care se refera paragraful (2), partile contractante nu pot cadea de acord asupra numirii unui al treilea membru, acea numire se va face, conform subparagrafului (3)d), la cererea oricareia dintre partile contractante, depusa in termen de 180 de zile de la primirea notificarii.

d) Desemnarile necesare a fi facute conform acestui paragraf se vor face de catre secretarul general al Curtii Permanente de Arbitraj International in termen de 30 de zile de la primirea cererii inaintate in acest sens. Daca secretarul general este impiedicat sa-si indeplineasca aceasta sarcina, numirile vor fi facute de catre primul secretar al biroului. Daca, la randul sau, acesta din urma este impiedicat sa isi indeplineasca o astfel de sarcina, numirile se vor face de catre un loctiitor care este cel mai mare in functie.

e) Desemnarile facute in conformitate cu subparagrafele a)-d) vor fi facute tinand seama de calificarea si experienta celor care vor fi desemnati, in special in privinta problemelor care fac obiectul acestui tratat.

f) In absenta unui acord contrar intre partile contractante, se va aplica Regulamentul de arbitraj al

UNCITRAL, cu exceptia modificarilor facute de partile contractante care sunt parte la diferend sau de arbitri. Tribunalul va lua hotararile cu majoritatea de voturi a membrilor sai.

g) Tribunalul va decide asupra diferendului in conformitate cu dispozitiile acestui tratat, cu regulile aplicabile si cu principiile dreptului international.

h) Sentinta arbitrala va fi definitiva si obligatorie pentru partile contractante care sunt parte la diferend.

(i) In cazul in care, la pronuntarea unei sentinte, tribunalul considera ca una dintre masurile prevazute de un guvern local sau regional sau de o autoritate din aria partii contractante, mentionata in partea I a anexei P, nu este conforma cu dispozitiile prezentului tratat, oricare parte la diferend poate invoca prevederile partii a II-a a anexei P.

j) Cheltuielile tribunalului, ce includ si remuneratia membrilor sai, vor fi suportate in parti egale de catre partile contractante care sunt parte la diferend. Tribunalul poate, in orice caz, sa dispuna, dupa cum considera, ca una dintre partile contractante, care este parte la diferend, sa plateasca o parte mai mare din cheltuieli.

k) In cazul in care partile contractante la diferend nu convin altfel, tribunalul isi va desfasura lucrarile la Haga si va folosi cladirea si facilitatile Curtii Permanente de Arbitraj International.

l) O copie de pe sentinta arbitrala va fi depusa la secretariat, care o va face general disponibila.

Art. 28

Neaplicarea articolului 27 anumitor diferende

Un diferend intre partile contractante cu privire la aplicarea sau interpretarea art. 5 sau 29 nu va fi solutionat in conformitate cu dispozitiile art. 27, decat daca partile contractante, parti la diferend, convin in acest fel.

PARTEA a VI-a

Dispozitii tranzitorii

Art. 29

Prevederi interimare cu privire la aspecte legate de comert

(1) Dispozitiile acestui articol se vor aplica comertului cu materiale si produse energetice, atat timp cat o parte contractanta nu este membra la GATT si instrumentele conexe.

(2) a) Comertul cu materiale si produse energetice dintre partile contractante, dintre care cel putin una nu este parte la GATT sau la un instrument conex relevant, va fi guvernata, sub rezerva subparagrafelor b) si c) si a exceptiilor si regulilor stipulate in anexa G, de prevederile GATT 1947 si de instrumentele conexe, asa cum erau ele aplicate la 1 martie 1994 si practicate pentru materiale si produse energetice de membrii la GATT 1947 intre ei, ca si cum toate partile contractante sunt parti la GATT 1947 si la instrumentele conexe.

b) Acest comert al unei parti contractante, care este un stat care a fost parte constitutiva a fostei Uniuni a Republicilor Sovietice Socialiste, poate fi guvernata, sub rezerva dispozitiilor anexei TFU, de un acord intre doua sau mai multe asemenea state, pana la 1 decembrie 1999 sau pana la admiterea acelei parti contractante la GATT, daca acest act are loc mai devreme de 1 decembrie 1999.

c) In ceea ce priveste comertul dintre oricare dintre cele doua parti la GATT, subparagraful a) nu se va aplica, daca una dintre aceste parti nu este parte la GATT 1947.

(3) Fiecare semnatar al acestui tratat si fiecare stat sau organizatie de integrare economica regionala care adera la acest tratat, la data semnarii sau depunerii instrumentelor de aderare, va depune la Secretariat lista taxelor sale vamale si a altor taxe percepute la import sau export pentru materiale si produse energetice, notificand nivelul unor asemenea taxe la data semnarii sau depozitarii.

Orice modificare a acestor taxe va fi notificata la Secretariat, care va informa in mod corespunzator partile contractante.

(4) Fiecare parte contractanta se va stradui sa nu mareasca taxele vamale sau alte taxe percepute

la import sau la export:

a) in cazul importului de materiale si produse energetice mentionate in partea I a ofertei partii contractante la care se face referire la art. II al GATT, peste nivelul prevazut in oferta, daca partea contractanta este membru GATT;

b) in cazul exportului de materiale si produse energetice si al importului lor, daca partea contractanta nu este membru GATT, peste nivelul notificat cel mai recent la Secretariat, cu exceptia cazurilor permise in conformitate cu subparagraful (2)a).

(5) O parte contractanta poate mari taxele vamale si alte taxe peste nivelul specificat in paragraful (4), numai daca:

a) in cazul unor taxe vamale sau al altor taxe percepute la import, o asemenea actiune nu este incompatibila cu dispozitiile aplicabile ale GATT, altele decat acele dispozitii ale GATT 1947 si ale instrumentelor Conexa prevazute in anexa G si dispozitiile corespondente ale GATT 1994 si ale instrumentelor conexa; sau

b) s-a notificat la Secretariat propunerea sa privind aceasta crestere, in masura in care este permisa de procedurile sale legislative, acordand celorlalte parti contractante posibilitatea pentru consultari in legatura cu aceasta propunere si a luat in considerare pozitiile acestor parti contractante.

(6) Semnatarii se angajeaza sa inceapa negocieri, nu mai tarziu de 1 ianuarie 1995, in vederea incheierii, pana la 1 ianuarie 1998, corespunzator evolutiilor din sistemul de comert mondial, privind un text de amendament la acest tratat, cu conditia respectarii regulilor ce vor fi convenite, in sensul ca fiecare parte contractanta sa se angajeze sa nu mareasca taxele vamale si alte taxe peste nivelul mentionat in acel amendament.

(7) Anexa D se va aplica diferendelor privind respectarea dispozitiilor aplicabile comertului in baza acestui articol, cu conditia ca ambele parti contractante sa nu convina altfel, precum si diferendelor, privind respectarea art. 5, dintre partile contractante, dintre care cel putin una nu este parte la GATT, cu mentiunea ca anexa D nu se va aplica nici unui diferend intre partile contractante, a carui substanta deriva dintr-un acord care:

a) a fost notificat in conformitate cu si indeplineste celelalte cerinte continute in subparagraful (2) b) si anexa TFU;

sau

b) infiinteaza o zona de comert liber sau o uniune vamala, asa cum se mentioneaza in art. XXIV al GATT.

Art. 30

Evolutii in aranjamentele privind comertul mondial

In lumina rezultatelor Runderi Uruguay a negocierilor comerciale multilaterale incorporate, in principal, in Actul final incheiat la Marrakesh la 15 aprilie 1994, partile contractante se angajeaza sa inceapa analiza amendamentelor adecvate la acest tratat, nu mai tarziu de 1 iulie 1995 sau la intrarea in vigoare a acestui tratat, daca aceasta va fi ulterioara datei de 1 iulie 1995, in vederea adoptarii acestor amendamente de catre Conferinta Cartei.

Art. 31

Echipamente energetice

Conferinta provizorie a Cartei va incepe, la prima sa reuniune, examinarea posibilitatii de includere a echipamentelor energetice in dispozitiile din tratat legate de comert.

Art. 32

Aranjamente tranzitorii

(1) Recunoscand necesitatea unei perioade de timp pentru adaptarea la cerintele economiei de piata, o parte contractanta, care figureaza in lista din anexa T, poate sa suspende temporar respectarea deplina a obligatiilor sale care decurg din una sau din urmatoarele dispozitii ale acestui tratat, sub rezerva conditiilor din paragrafele (3)-(6):

Articolul 6 paragrafele (2) si (5)

Articolul 7 paragraful (4)

Articolul 9 paragraful (1)

Articolul 10 paragraful (7) - masuri specifice

Articolul 14 subparagraful (1)d) - privitor doar la transferul castigurilor necheluite

Articolul 20 paragraful (3)

Articolul 22 paragrafele (1) si (3).

(2) Alte parti contractante vor acorda asistenta unei parti contractante care si-a suspendat respectarea deplina a obligatiilor sale potrivit paragrafului (1) pentru a realiza conditiile in care aceasta suspendare poate inceta. Aceasta asistenta poate fi acordata in oricare forma pe care celelalte parti contractante o considera cea mai eficienta pentru a raspunde necesitatilor notificate potrivit subparagrafului (4) c), inclusiv, acolo unde este cazul, prin aranjamente bilaterale sau multilaterale.

(3) Dispozitiile aplicabile, etapele pana la aplicarea deplina a fiecareia, masurile care trebuie luate si data sau, in mod exceptional, actiunea la care fiecare etapa este incheiata si fiecare masura este luata sunt enumerate in anexa T pentru fiecare parte contractanta care solicita aranjamente tranzitorii. Fiecare asemenea parte contractanta va lua masurile specificate pana la data indicata pentru dispozitia respectiva si stadiul ei, asa cum se precizeaza in anexa T. Partile contractante care au suspendat temporar respectarea deplina a paragrafului (1) se angajeaza sa se conformeze pe deplin obligatiilor respective pana la 1 iulie 2001. Daca o parte contractanta considera necesar, datorita unor imprejurari exceptionale, sa ceara ca perioada acestei suspendari temporare sa fie extinsa sau sa fie introdusa o alta suspendare temporara care nu a fost initial prevazuta in anexa T, hotararea asupra unei cereri de amendare a anexei T va fi luata de Conferinta Cartei.

(4) O parte contractanta care a invocat aranjamente tranzitorii va notifica Secretariatului cel putin o data la 12 luni, in ceea ce priveste:

a) aplicarea masurilor specificate in anexa T si progresul realizat in sensul respectarii depline;

b) progresul pe care aceasta se asteapta sa-l inregistreze in urmatoarele 12 luni, in sensul respectarii depline a obligatiilor sale, orice problema pe care aceasta o prevede si propunerile sale pentru abordarea acestei probleme;

c) asistenta tehnica necesara pentru facilitarea finalizarii etapelor mentionate in anexa T, in vederea aplicarii depline a acestui tratat sau pentru rezolvarea problemelor notificate conform subparagrafului b), precum si pentru promovarea altor reforme necesare, orientate spre economia de piata si modernizarea sectorului energetic;

d) orice imprejurare care ar face necesara o solicitare de tipul celei mentionate in paragraful (3).

(5) Secretariatul va actiona astfel:

a) va transmite tuturor partilor contractante notificari la care s-a facut referire in paragraful (4);

b) va transmite si va promova activ, in mod adecvat, bazandu-se, acolo unde este cazul, pe aranjamentele existente in cadrul altor organizatii internationale, corelarea necesitatilor si a ofertelor de asistenta tehnica la care s-a facut referire in paragraful (2) si subparagraful (4)c);

c) va transmite tuturor partilor contractante, la sfarsitul fiecarei perioade de 6 luni, un rezumat al oricaror notificari facute potrivit subparagrafelor (4)a) si d).

(6) Conferinta Cartei va examina, anual, progresele inregistrate de partile contractante in aplicarea dispozitiilor acestui articol si corelarea necesitatilor si ofertelor de asistenta tehnica la care s-a facut referire in paragraful (2) si subparagraful (4)c). In cursul acestei examinari aceasta poate sa hotarasca luarea masurilor adecvate.

PARTEA a VII-a

Structura si institutii

Art. 33

Protocoale si declaratii ale Cartei Energiei

(1) Conferinta Cartei poate autoriza negocierea unor protocoale si declaratii ale Cartei Energiei, in scopul atingerii obiectivelor si principiilor Cartei.

(2) Oricare semnatar al Cartei poate participa la aceste negocieri.

(3) Un stat sau o organizatie de integrare economica regionala nu va deveni parte la un protocol sau o declaratie fara a fi sau a deveni, in acelasi timp, semnatar al Cartei si parte contractanta la acest tratat.

(4) Sub rezerva dispozitiilor paragrafului (3) si a subparagrafului (6) a), prevederile finale aplicabile unui protocol vor fi definite in acel protocol.

(5) Un protocol se va aplica numai partilor contractante care consimt sa fie legate prin acesta si nu va face derogare de la drepturile si obligatiile acelor parti contractante care nu sunt parte la protocol.

(6) a) Un protocol poate transfera competente Conferintei Cartei si atributii Secretariatului, cu conditia ca nici un astfel de transfer sa nu poata fi facut printr-un amendament la protocol, care nu este aprobat de Conferinta Cartei, aprobare care nu poate sa se dea in baza unei dispozitii din protocolul autorizat in baza subparagrafului b).

b) Un protocol care prevede hotarari ce trebuie luate de Conferinta Cartei poate, sub rezerva subparagrafului a), si referitor la aceste hotarari, sa prevada:

(i) reguli de vot, altele decat cele prevazute la art. 36;

(ii) ca numai partile la protocol sa fie considerate a fi parti contractante in sensul art. 36 sau eligibile de a vota in conformitate cu regulile stipulate in protocol.

Art. 34

Conferinta Cartei Energiei

(1) Partile contractante se vor intalni periodic in cadrul Conferintei Cartei Energiei (denumita in continuare Conferinta Cartei), la care fiecare parte contractanta are dreptul sa aiba un reprezentant. Reuniunile ordinare se vor tine la intervale determinate de Conferinta Cartei.

(2) Reuniuni extraordinare ale Conferintei Cartei pot fi tinute la date ce pot fi stabilite de Conferinta Cartei sau la cererea scrisa a oricarei parti contractante, cu conditia ca, in intervalul de 6 saptamani de la cererea comunicata partilor contractante de catre Secretariat, aceasta sa fie sustinuta de cel putin o treime din numarul partilor contractante.

(3) Atributiile Conferintei Cartei vor fi:

a) sa indeplineasca sarcinile stabilite pentru ea, prin acest tratat sau protocoale;

b) sa supravegheze si sa faciliteze aplicarea principiilor Cartei si a dispozitiilor acestui tratat si a protocoalelor;

c) sa faciliteze, in conformitate cu dispozitiile acestui tratat si ale protocoalelor, coordonarea masurilor generale adecvate pentru aplicarea principiilor Cartei;

d) sa examineze si sa adopte programul de lucru al Secretariatului;

e) sa examineze si sa aprobe bilanturile anuale si bugetul Secretariatului;

f) sa examineze si sa aprobe sau sa adopte conditiile din acordul referitor la sediul central sau din alte intelegeri, inclusiv privilegiile si imunitatile considerate necesare pentru Conferinta Cartei si Secretariat;

g) sa incurajeze eforturi de cooperare care sa duca la facilitarea si promovarea reformelor orientate spre economia de piata si modernizarea sectoarelor energetice in tarile Europei Centrale si de Est si in republicile fostei Uniuni Sovietice, care sunt tari cu economie in tranzitie;

h) sa autorizeze si sa aprobe conditiile de referinta pentru negocierea protocoalelor si sa examineze si sa adopte textele acestora si amendamentele aduse lor;

i) sa autorizeze negocierea declaratiilor si sa aprobe elaborarea lor;

j) sa decida asupra aderarii la acest tratat;

k) sa autorizeze negocierea, sa examineze si sa aprobe sau sa adopte acorduri de asociere;

l) sa examineze si sa adopte textele amendamentelor la acest tratat;

m) sa examineze si sa aprobe modificari si schimbari cu caracter tehnic la anexele acestui tratat;

n) sa numeasca pe secretarul general si sa ia toate hotararile necesare pentru infiintarea si functionarea Secretariatului, inclusiv structura, numarul de angajati si criteriile standard pentru angajarea functionarilor si a celorlalti angajati.

(4) Pentru indeplinirea sarcinilor sale, Conferinta Cartei va coopera, prin Secretariat, cu alte institutii si organizatii cu competente stabilite in aspecte legate de obiectivele acestui tratat, si va folosi, pe cat posibil, serviciile si programele acestora in conformitate cu criteriile economice si de eficienta.

(5) Conferinta Cartei poate infiinta organisme subsidiare pe care le considera necesare pentru aducerea la indeplinire a atributiilor sale.

(6) Conferinta Cartei va examina si va adopta reguli de procedura si reguli financiare.

(7) In anul 1999 si dupa aceea, la intervale de timp (nu mai lungi de 5 ani), care vor fi stabilite de Conferinta Cartei, Conferinta Cartei va reexamina competentele ce i-au fost conferite prin acest tratat, avand in vedere masura in care prevederile acestui tratat si ale protocoalelor au fost puse in aplicare. La incheierea fiecarei reexaminari Conferinta Cartei poate amenda sau anula atributiile specificate la paragraful (3) si poate elibera Secretariatul.

Art. 35

(1) Pentru indeplinirea atributiilor sale, Conferinta Cartei va avea un secretariat care va fi compus dintr-un secretar general si personal stabilit astfel incat sa asigure o prestare eficienta.

(2) Secretarul general va fi numit de Conferinta Cartei. Prima numire de acest fel va fi pe o perioada de maximum 5 ani.

(3) In exercitarea atributiilor sale, Secretariatul va raspunde in fata Conferintei Cartei si va raporta acesteia.

(4) Secretariatul va acorda Conferintei Cartei asistenta necesara pentru aducerea la indeplinire, a sarcinilor sale si va exercita atributiile care i-au fost desemnate in acest tratat sau intr-un protocol, sau oricare alte atributii stabilite acestuia de catre Conferinta Cartei.

(5) Secretariatul poate intra in aranjamente administrative sau contractuale care pot fi cerute de indeplinirea efectiva a atributiilor sale.

Art. 36

Votarea

(1) Unanimitatea partilor contractante prezente si votante la reuniunile Conferintei Cartei va fi ceruta pentru urmatoarele hotarari pe care trebuie sa le ia Conferinta Cartei:

a) adoptarea amendamentelor la acest tratat, altele decat cele de la art. 34, 35 si de la anexa T;

b) aprobarea aderarilor la acest tratat, potrivit art. 41, a statelor sau organizatiilor de integrare economica regionala, care nu au fost semnatare ale Cartei pana la data de 16 iunie 1995;

c) autorizarea negocierilor si aprobarea sau adoptarea textelor acordurilor de asociere;

d) aprobarea modificarilor la anexele EM, NI, G si B;

e) aprobarea modificarilor tehnice la anexele acestui tratat; si

f) aprobarea numirii, de catre secretarul general, a membrilor panelului, in conformitate cu anexa D paragraful (7).

Partile contractante vor depune toate eforturile pentru obtinerea acordului prin consens pentru oricare problema care necesita hotararea lor, in baza acestui tratat. Daca acordul nu poate fi obtinut prin consens, se vor aplica paragrafele (2) si (5).

(2) Hotararile legate de aspecte bugetare la care se face referire in art. 34 subparagraful (3)e) vor fi luate cu o majoritate absoluta a partilor contractante, a caror contributie evaluata, dupa cum se specifica in anexa B, reprezinta, in total, cel putin trei patrimi din contributia totala evaluata.

(3) Hotarari privind aspecte ce decurg din art. 34 paragraful (7) vor fi luate cu o majoritate de trei patrimi din numarul partilor contractante.

(4) Cu exceptia cazurilor mentionate in subparagrafele (1) a) - (1) f), paragrafele (2) si (3) si sub rezerva paragrafului (6), hotararile care decurg din acest tratat vor fi luate cu o majoritate de trei patrimi din numarul partilor contractante prezente si votante la reuniunea Conferintei Cartei la care aceste probleme urmeaza sa fie decise.

(5) In sensul acestui articol, parti contractante prezente si votante inseamna partile contractante prezente si care voteaza afirmativ sau negativ, cu conditia ca Conferinta Cartei sa poata decide asupra regulilor de procedura care sa permita ca astfel de hotarari sa fie luate de partile contractante prin

corespondenta.

(6) Cu exceptia situatiilor mentionate in paragraful (2), nici o hotarare la care se face referire in acest articol nu este valabila, daca nu are sprijinul unei majoritati simple a partilor contractante.

(7) O organizatie de integrare economica regionala va avea, la votare, un numar de voturi egal cu numarul statelor sale membre care sunt parti contractante la acest tratat, cu conditia ca aceasta organizatie sa nu-si exercite dreptul de vot, daca acesta a fost exercitat de statele sale membre si viceversa.

(8) In cazul in care persista o restanta in achitarea obligatiilor financiare pe care o parte contractanta le are prin acest tratat, Conferinta Cartei poate suspenda, total sau partial, dreptul de vot al acelei parti contractante.

Art. 37

Principii de finantare

(1) Fiecare parte contractanta suporta costurile privind participarea sa la intalnirile Conferintei Cartei si ale altor organisme subsidiare.

(2) Costurile rezultand din intalnirile Conferintei Cartei si ale altor organisme subsidiare sunt considerate ca fiind costuri ale Secretariatului.

(3) Costurile Secretariatului sunt suportate de partile contractante si sunt determinate in conformitate cu capacitatea lor de plata, asa cum se specifica in anexa B, ale carei dispozitii pot fi revizuite din timp in timp, in conformitate cu dispozitiile art. 36 subparagraful (1)d).

(4) Un protocol va contine prevederi prin care sa se asigure ca toate costurile Secretariatului, decurgand dintr-un protocol, sunt suportate de partile la acest protocol.

(5) Conferinta Cartei poate accepta, in plus, contributiile voluntare din partea uneia sau mai multor parti contractante sau din alte surse. Costurile acoperite de aceste contributiile nu vor fi considerate costuri ale Secretariatului in sensul paragrafului (3).

PARTEA a VIII-a

Dispozitii finale

Art. 38

Semnarea

Acest tratat va fi deschis pentru semnare la Lisabona, incepand cu 17 decembrie 1994 pana la 16 iunie 1995, de catre statele si organizatiile de integrare economica regionala, care au semnat Carta.

Art. 39

Ratificarea, acceptarea sau aprobarea

Acest tratat va fi supus ratificarii, acceptarii sau aprobarii de catre semnatori. Instrumentele de ratificare, de acceptare sau de aprobare vor fi depuse la depozitar.

Art. 40

Aplicarea la teritorii

(1) Oricare stat sau organizatie de integrare economica regionala poate, in momentul semnarii, ratificarii, acceptarii, aprobarii sau asocierii, printr-o declaratie depusa la depozitar, sa declare ca dispozitiile tratatului se extind asupra tuturor teritoriilor pe care acesta/aceasta le reprezinta pe plan international sau asupra unuia sau mai multora dintre acestea. O astfel de declaratie are efect din momentul intrarii in vigoare a tratatului pentru acea parte contractanta.

(2) Oricare parte contractanta poate, la o data ulterioara, printr-o declaratie depusa la depozitar, sa extinda aplicarea dispozitiilor acestui tratat altor teritorii specificate in declaratie. In ceea ce priveste aceste teritorii, tratatul intra in vigoare in a 90-a zi de la primirea de catre depozitar a unei astfel de declaratii.

(3) O declaratie facuta in baza celor doua paragrafe precedente poate, in ceea ce priveste oricare teritoriu specificat intr-o astfel de declaratie, sa fie retrasa printr-o notificare adresata depozitarului. Retragerea, sub rezerva aplicabilitatii art. 47 paragraful (3), devine efectiva la expirarea unui an de la

data primirii de catre depozitar a unei astfel de notificari.

(4) Definitia arie in art. 1 paragraful (10) va fi inteleasa ca tinand seama de orice declaratie depusa potrivit acestui articol:

Art. 41

Aderarea

Tratatul este deschis aderarii, de la data la care tratatul este inchis pentru semnare, statelor si organizatiilor de integrare economica regionala care au semnat Carta, in conditiile aprobate de Conferinta Cartei. Instrumentele de aderare vor fi depuse la depozitar.

Art. 42

Amendamente

(1) Oricare parte contractanta poate propune amendamente la acest tratat.

(2) Textul oricarui amendament propus la acest tratat va fi comunicat partilor contractante prin Secretariat, cu cel putin 3 luni inainte de data la care acesta este supus spre adoptare Conferintei Cartei.

(3) Amendamentele la acest tratat, ale caror texte au fost aprobate de Conferinta Cartei, vor fi comunicate, prin Secretariat, depozitarului, care le transmite tuturor partilor contractante pentru ratificare, acceptare sau aprobare.

(4) Instrumentele de ratificare, acceptare sau aprobare a amendamentelor la acest tratat se vor depune la depozitar. Amendamentele vor intra in vigoare, pentru partile contractante care le-au ratificat, acceptat sau aprobat, in a 90-a zi de la depunerea la depozitar a instrumentelor de ratificare, acceptare sau aprobare de catre cel putin trei patrimi din numarul partilor contractante. Dupa aceasta, amendamentele intra in vigoare pentru oricare alta parte contractanta in a 90-a zi de la depunerea instrumentelor de ratificare, acceptare sau aprobare a amendamentelor de catre acea parte contractanta.

Art. 43

Acorduri de asociere

(1) Conferinta Cartei poate autoriza negocierea acordurilor de asociere cu state sau organizatii de integrare economica regionala ori cu organizatii internationale urmarind obiectivele si principiile Cartei si dispozitiile acestui tratat sau ale unuia sau mai multor protocoale.

(2) Relatiile stabilite cu un stat asociat sau cu o organizatie de integrare economica regionala ori organizatie internationala, precum si drepturile si obligatiile aferente trebuie sa corespunda imprejurarilor specifice ale asocierii si, in fiecare caz, vor fi prevazute in acordul de asociere.

Art. 44

Intrarea in vigoare

(1) Acest tratat va intra in vigoare in a 90-a zi de la data depunerii celui de-al treizecilea instrument de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare la acesta de catre un stat sau o organizatie de integrare economica regionala care este semnatar al Cartei, conform procedurii care se incheie la 16 iunie 1995.

(2) Pentru fiecare stat sau organizatie de integrare economica regionala care ratifica, accepta sau aproba acest tratat, sau adera la acesta dupa depunerea celui de-al 30-lea instrument de ratificare, de acceptare sau de aprobare, acesta intra in vigoare in a 90-a zi de la data depunerii de catre acest stat sau aceasta organizatie de integrare economica regionala a instrumentelor sale de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare.

(3) In sensul paragrafului (1), un instrument depus de o organizatie de integrare economica regionala nu se ia in calcul, suplimentar, fata de cele depuse de statele membre ale acelei organizatii.

Art. 45

Aplicarea provizorie

(1) Fiecare semnatar consimte sa aplice dispozitiile acestui tratat, provizoriu, anterior intrarii sale in vigoare pentru acest semnatar, in conformitate cu dispozitiile art. 44, in masura in care o astfel de aplicare provizorie nu este neconforma cu constitutia, legile sau reglementarile sale.

(2) a) Fara a incalca dispozitiile paragrafului (1), un semnatar poate, cand semneaza, sa depuna o

declaratie la depozitar de neacceptare a aplicarii provizorii. Obligatia continuta in paragraful (1) nu se va aplica unui semnatar care face o astfel de declaratie. Oricare astfel de semnatar poate, in orice moment, sa retraga aceasta declaratie prin notificare scrisa adresata depozitarului.

b) Un semnatar care face o declaratie in conformitate cu subparagraful a), precum si investitorii acestui semnatar nu pot sa pretinda beneficiile aplicarii provizorii ce rezulta din paragraful (1).

c) Fara a incalca dispozitiile subparagrafului a), un semnatar care face o declaratie potrivit subparagrafului a) aplica partea a VII-a, provizoriu, anterior intrarii in vigoare a tratatului, in conformitate cu art. 44, in masura in care aceasta aplicare provizorie nu este neconforma cu legile si reglementarile sale.

(3) a) Oricare semnatar poate inceta aplicarea provizorie a acestui tratat prin nota scrisa, adresata depozitarului, privind intentia sa de a nu deveni parte contractanta la tratat. Incetarea aplicarii provizorii pentru un semnatar va avea efect dupa expirarea a 60 de zile de la data la care notificarea scrisa a acestui semnatar este primita de catre depozitar.

b) In cazul in care un semnatar inceteaza aplicarea provizorie, conform subparagrafului a), obligatia semnatarului, in conformitate cu paragraful (1), de a aplica partea a III-a si a V-a in legatura cu o investitie facuta in aria sa de investitori ai altor semnatar, in timpul acestei aplicari provizorii, ramane totusi in vigoare in ceea ce priveste acele investitii, pe o perioada de 20 de ani de la data efectiva a incetarii, cu conditia ca subparagraful (3)c) sa nu dispuna altfel.

c) Subparagraful b) nu se va aplica nici unui semnatar care figureaza in anexa PA. Un semnatar este retras din anexa PA o data cu depunerea, la depozitar, a cererii sale in acest sens.

(4) Anterior intrarii in vigoare a acestui tratat, semnatarii se vor intalni periodic in cadrul Conferintei provizorii a Cartei, a carei prima reuniune va fi convocata de catre secretariatul provizoriu la care se face referire in paragraful (5), nu mai tarziu de 180 de zile de la data deschiderii pentru semnare a tratatului, asa cum se mentioneaza in art. 38.

(5) Atributiile Secretariatului sunt aduse la indeplinire de un secretariat provizoriu pana la intrarea in vigoare a acestui tratat, in conformitate cu dispozitiile art. 44, si pana la infiintarea unui secretariat.

(6) Semnatarii, in conformitate cu, si sub rezerva dispozitiilor paragrafului (1) sau ale subparagrafului (2)c), in masura in care este necesar, contribuie la costurile secretariatului provizoriu ca si cum semnatarii sunt parti contractante in temeiul art. 37 paragraful (3). Orice modificare facuta in anexa B de catre semnatar inceteaza la data intrarii in vigoare a acestui tratat.

(7) Un stat sau o organizatie de integrare economica regionala care, anterior intrarii in vigoare a acestui tratat, adera la tratat, in conformitate cu art. 41, pana la intrarea in vigoare a tratatului, are drepturile si isi asuma obligatiile unui semnatar, potrivit acestui articol.

Art. 46

Rezerve

La acest tratat nu se pot face rezerve.

Art. 47

Retragere

(1) In orice moment, dupa 5 ani de la data la care acest tratat a intrat in vigoare pentru o parte contractanta, acea parte contractanta poate sa notifice in scris depozitarului cu privire la retragerea sa din acest tratat.

(2) O astfel de retragere are efect la expirarea unui an de la data primirii notificarii de catre depozitar sau la o data ulterioara specificata in notificarea de retragere.

(3) Dispozitiile acestui tratat vor continua sa se aplice investitiilor efectuate in aria unei parti contractante de catre investitori ai altor parti contractante sau in aria altor parti contractante de catre investitori ai acelei parti contractante, pentru o perioada de 20 de ani de la data la care retragerea acelei parti contractante din tratat isi produce efecte.

(4) Toate protocoalele la care o parte contractanta este parte vor inceta sa fie in vigoare pentru acea parte contractanta la data efectiva a retragerii sale din acest tratat.

Art. 48

Statutul anexelor si al deciziilor

Anexele la acest tratat si deciziile din anexa nr. 2 la Actul final al Conferintei Cartei Europene a Energiei, semnat la Lisabona la 17 decembrie 1994, vor face parte integranta din acest tratat.

Art. 49

Depozitarul

Guvernul Republicii Portugheze va fi depozitarul acestui tratat.

Art. 50

Texte autentice

Drept pentru care, semnatarii de mai jos, cu puteri depline in acest sens, au semnat acest tratat in limbile: engleza, franceza, germana, italiana, rusa si spaniola, toate textele fiind egal autentice, intr-un singur original, care va fi depus la Guvernul Republicii Portugheze.

Incheiat la Lisabona la 17 decembrie 1994.

ANEXE LA TRATATUL CARTEI ENERGIEI

1. ANEXA EM

MATERIALE SI PRODUSE ENERGETICE

[In conformitate cu art. 1 paragraful (4)]

- Energie nucleara 26.12 Minereuri si concentrate de toriu sau uraniu.
26.12.10 Minereuri si concentrate de uraniu
26.12.10 Minereuri si concentrate de toriu.
- 28.44 Elemente chimice radioactive si izotopi radioactivi (inclusiv elemente chimice si izotopi fisionabili) si compusii lor; amestecuri si reziduuri care contin aceste produse.
28.44.10 Uraniu natural si compusii lui
28.44.20 Uraniu imbogatit in U235 si compusii acestuia; plutoniu si compusii acestuia
28.44.30 Uraniu saracit in U235 si compusii acestuia; toriu si compusii acestuia
28.44.40 Elemente, izotopi si compusi radioactivi, altii decat cei de la pozitia nr. 28.44.10, 28.44.20 sau 28.44.30.
28.44.50 Elemente combustibile pentru reactoare

nucleare (cartuse)
uzate (iradiate)

28.45.10 Apa grea (oxid de deuteriu).

- Carbune, gaz natural, petrol si produse petroliere, energie electrica
- 27.01 Huile, brichete si combustibili solizi de forme similare, obtinute din huile.
 - 27.02 Lignit, chiar aglomerat, exclusiv gagat.
 - 27.03 Turba (inclusiv turba pentru asternut), chiar aglomerata.
 - 27.04 Cocs si semicocs de huila, de lignit sau de turba, chiar aglomerat; carbune de retorta.
 - 27.05 Gaz de huila, gaz de apa, gaz de generator si gaze similare, altele decat gazul de sonda si alte hidrocarburi gazoase.
 - 27.06 Gudron din huila, lignit sau turba si alte gudroane minerale, chiar deshidratate sau partial distilate, inclusiv gudroane reconstitutive.
 - 27.07 Uleiuri si alte produse derivate, rezultate din distilarea gudronului de huila la temperaturi inalte; produse similare la care greutatea constituentilor aromatici depaseste greutatea constituentilor nearomatici (de exemplu: benzoli, toluoli, xiloli, naftalina, alte amestecuri de hidrocarburi aromatice, fenoli, uleiuri de creozot si altele).
 - 27.08 Bitum si cocs de bitum, obtinut din gudron de huila sau din alte gudroane minerale.
 - 27.09 Uleiuri petroliere si uleiuri obtinute din minerale bituminoase (titei), brute.
 - 27.10 Uleiuri petroliere si uleiuri obtinute din minerale bituminoase, altele decat brute.
 - 27.11 Gaz de sonda si alte hidrocarburi gazoase.
- Lichefiate:
- gaz natural

- propan
 - butan
 - etilena, propilena,
butilena si butadiena
(27.11.14)
 - altele.
- 27.13 Cocs de petrol, bitum de petrol si alte reziduuri de uleiuri petroliere sau de uleiuri obtinute din minerale bituminoase.
- 27.14 Bitum si asfalt, naturale; sisturi si nisipuri bituminoase; asfaltite si roci asfaltice.
- 27.15 Amestecuri bituminoase pe baza de asfalt natural, de bitum natural, de bitum de petrol, de gudron mineral sau de gudron mineral de turba (de exemplu amestecuri de bitum, "cut backs").
- 27.16 Energie electrica.
- Alte forme de energie
- 44.01.10 Lemn de foc, sub forma de trunchiuri, busteni, ramuri, vreascuri sau sub forme similare.
- 44.02 Carbune de lemn (inclusiv carbune din coji si nuci), chiar aglomerat.

2. ANEXA NI

MATERIALE SI PRODUSE ENERGETICE

pentru care nu se aplica definitia "Activitate economica in sectorul energetic"

[In conformitate cu art. 1 paragraful (5)]

- 27.07 Uleiuri si alte produse derivate rezultate din distilarea gudronului de huila la temperaturi inalte; produse similare la care greutatea constituentilor aromatici depaseste greutatea constituentilor nearomatici (de exemplu: benzoli, toluoli, xiloli, naftalina, alte amestecuri de hidrocarburi aromatice, fenoli, uleiuri de creozot si altele).
- 44.01.10 Lemn de foc, sub forma de trunchiuri, busteni sau forme similare.
- 44.02 Carbune de lemn (inclusiv carbune din coji si

nuci), chiar aglomerat.

3. ANEXA TRM

NOTIFICARE SI INTELEGERI TRANZITORII (MIC) [In conformitate cu art. 5 paragraful (4)]

(1) Fiecare parte contractanta va notifica la Secretariat toate masurile investitionale legate de comert, pe care le aplica si care nu sunt in conformitate cu prevederile art. 5, astfel:

a) in termen de 90 de zile de la data intrarii in vigoare a tratatului, daca partea contractanta este parte la GATT; sau

b) intr-un interval de 12 luni de la data intrarii in vigoare a tratatului, daca partea contractanta nu este parte la GATT.

Aceste masuri investitionale legate de comert, cu aplicare generala sau specifica, vor fi notificate cu principalele caracteristici.

(2) In cazul masurilor investitionale legate de comert, aplicate in baza unei decizii discretionare, fiecare aplicare specifica va fi notificata. Informatiile a caror divulgare ar aduce prejudicii intereselor comerciale legitime ale societatilor nu este necesar sa fie prezentate.

(3) Fiecare parte contractanta va elimina toate masurile investitionale legate de comert, care sunt notificate potrivit paragrafului (1), astfel:

a) intr-un interval de 2 ani de la data intrarii in vigoare a tratatului, daca partea contractanta este parte la GATT; sau

b) intr-un interval de 3 ani de la data intrarii in vigoare a tratatului, daca partea contractanta nu este parte la GATT.

(4) In timpul perioadei de aplicare la care se face referire in paragraful (3), o parte contractanta nu va modifica conditiile unei masuri investitionale legate de comert, notificata in conformitate cu paragraful (1), fata de cele care existau la data intrarii in vigoare a acestui tratat, intr-o maniera care sa mareasca nivelul de incompatibilitate cu prevederile art. 5 al acestui tratat.

(5) Fara a incalca prevederile paragrafului (4), o parte contractanta, pentru a nu dezavantaja societatile comerciale existente, care fac obiectul unei masuri investitionale legate de comert, notificata in conformitate cu paragraful (1), va putea sa aplice noii investitii, in timpul perioadei de tranzitie, aceeasi masura investitionala legata de comert:

a) in cazurile in care produsele vizate de aceasta investitie sunt similare celor ale societatilor comerciale existente; si

b) in cazurile in care aceasta aplicare este necesara pentru evitarea distorsionarii conditiilor de concurenta intre noua investitie si societatile comerciale existente.

Orice masura investitionala legata de comert, astfel aplicata la o noua investitie, va fi notificata Secretariatului. Aceasta masura investitionala legata de comert va fi echivalenta in privinta efectelor sale asupra concurentei cu cea care este aplicabila societatilor comerciale existente si va inceta sa fie aplicata in acelasi timp.

(6) In cazul in care un stat sau o organizatie de integrare economica regionala adera la acest tratat, dupa ce tratatul a intrat in vigoare,

a) notificarea ceruta in conformitate cu paragrafele (1) si (2) va fi facuta la data la care se face referire in paragraful (1) sau la data depozitarii instrumentelor de aderare, care dintre ele este mai recenta; si

b) sfarsitul perioadei de tranzitie va fi data la care se face referire in paragraful (3) sau data la care tratatul intra in vigoare pentru acel stat sau acea organizatie de integrare economica regionala.

4. ANEXA N

LISTA

partilor contractante care cer ca in
activitatea de tranzit sa fie implicate cel putin
3 arii distincte

[In conformitate cu art. 7 subparagraful (10) a)]

(1) Canada si Statele Unite ale Americii.

5. ANEXA VC

LISTA

partilor contractante care se angajeaza
voluntar sa respecte dispozitiile art. 10 paragraful (3)

[In conformitate cu art. 10 paragraful (6)]

6. ANEXA ID

LISTA

partilor contractante care nu consimt ca un
investitor sa resupuna acelasi diferend arbitrajului
international, ulterior, potrivit art. 26

[In conformitate cu art. 26 subparagraful (3) b) (i)]

1. Australia
2. Azerbaidjan
3. Bulgaria
4. Canada
5. Croatia
6. Cipru
7. Republica Ceha
8. Comunitatile Europene
9. Finlanda
10. Grecia
11. Ungaria
12. Irlanda
13. Italia
14. Japonia
15. Kazahstan
16. Norvegia
17. Polonia
18. Portugalia
19. Romania
20. Federatia Rusa
21. Slovenia
22. Spania

23. Suedia
24. Statele Unite ale Americii

7. ANEXA IA

LISTA

partilor contractante care nu consimt ca un investitor sa supuna arbitrajului international un diferend legat de ultima propozitie a art. 10 paragraful (1)

[In conformitate cu art. 23 subparagraful (3) c) si art. 27 paragraful (3)]

1. Australia
2. Canada
3. Ungaria
4. Norvegia

8. ANEXA P

PROCEDURA SPECIALA privind diferendele subnationale

[In conformitate cu art. 27 subparagraful (3) (i)]

Partea I

1. Canada
2. Australia

Partea a II-a

(1) Acolo unde, in luarea unei hotarari, tribunalul considera ca o masura luata de un guvern local sau regional sau de o autoritate a unei parti contractante (denumita in continuare partea responsabila) nu este in conformitate cu vreuna dintre prevederile acestui tratat, partea responsabila va lua acele masuri rezonabile de care dispune pentru a asigura respectarea prezentului tratat in ceea ce priveste masura respectiva.

(2) Partea responsabila va transmite o notificare scrisa la Secretariat, in termen de 30 de zile de la data hotararii, asupra intentiilor sale de a asigura respectarea tratatului in ceea ce priveste masura respectiva. Secretariatul va prezenta aceasta notificare Conferintei Cartei cat mai curand posibil, nu mai tarziu de reuniunea Conferintei Cartei, care urmeaza primirii notificarii. Daca este practic imposibil sa se asigure respectarea imediata a masurii, partea responsabila va avea o perioada de timp rezonabila pentru a se conforma. Aceasta perioada de timp rezonabila va fi stabilita de ambele parti la diferend. In cazul in care nu se ajunge la un acord, partea responsabila va propune o perioada de timp rezonabila pentru a fi aprobata de Conferinta Cartei.

(3) In situatia in care partea responsabila nu reuseste intr-o perioada de timp rezonabila sa asigure respectarea, in ceea ce priveste masura respectiva, aceasta se va stradui, la cererea celeilalte parti contractante, parte la diferend (denumita in continuare partea vatamata, sa convina o compensatie corespunzatoare, care sa reprezinte o rezolvare reciproc satisfacatoare a diferendului.

(4) Daca nu s-a convenit o compensatie satisfacatoare in termen de 20 de zile de la solicitarea partii vatamate, partea vatamata poate, cu acceptul Conferintei Cartei, sa-si suspende obligatiile care decurg

din acest tratat fata de partea responsabila, in masura in care considera ca aceasta echivaleaza cu nerespectarea masurii in cauza, pana in momentul in care partile contractante vor ajunge la un acord privind reglementarea diferendului lor sau masura neconforma a fost facuta compatibila cu tratatul.

(5) Luand in considerare obligatiile care sa fie suspendate, partea vatamata va aplica urmatoarele principii si proceduri:

a) Partea vatamata va cauta, in primul rand, sa suspende obligatiile care decurg din aceeasi parte la tratat, in care tribunalul a identificat o incalcare.

b) Daca partea vatamata apreciaza ca suspendarea obligatiilor care decurg din aceeasi parte a tratatului nu este posibila sau eficienta, poate sa suspende obligatii care decurg din alte parti ale tratatului. Daca partea vatamata decide sa ceara autorizatie pentru suspendarea obligatiilor, in baza acestui subparagraf, va prezenta in cererea sa, Conferintei Cartei, motivele pentru obtinerea autorizatiei.

(6) La cererea scrisa a partii responsabile, transmisa partii vatamate si presedintelui tribunalului care a pronuntat hotararea, tribunalul va stabili daca nivelul obligatiilor suspendate de partea vatamata este excesiv si, daca da, in ce masura este depasit. Daca tribunalul nu poate fi reconstituit, acest nivel va fi stabilit de unul sau mai multi arbitri numiti de catre secretarul general. Hotararea, in conformitate cu dispozitiile acestui paragraf, este luata intr-un interval de 60 de zile de la cererea inaintata tribunalului sau arbitrilor desemnati de secretarul general. Obligatiile nu vor fi suspendate pana la pronuntarea hotararii, care va fi definitiva si obligatorie.

(7) Atunci cand isi suspenda obligatiile fata de partea responsabila, partea vatamata va depune toate eforturile posibile, astfel incat sa nu afecteze drepturile celorlalte parti contractante care decurg din acest tratat.

9. ANEXA G

EXCEPTII SI REGULI

care guverneaza aplicarea dispozitiilor GATT si
ale instrumentelor conexe

[In conformitate cu art. 29 subparagraful (2) a)]

(1) Urmatoarele dispozitii ale GATT 1947 si ale instrumentelor conexe nu intra sub incidenta art. 29 subparagraful (2) a):

a) Acordul general pentru tarife si comert

- II - Listele de concesi (Listele la GATT)
- IV - Dispozitii speciale privind filmele cinematografice
- XV - Aranjamente de schimburi
- XVIII - Asistenta guvernamentala pentru dezvoltare economica
- XXII - Consultari
- XXIII - Nulitate sau dificultate de punere in aplicare
- XXV - Actiunea comuna a partilor contractante
- XXVI - Acceptarea, intrarea in vigoare si inregistrarea
- XXVII - Suspendarea sau retragerea concesiilor
- XXVII - Modificarea listelor
- XXVIII bis - Negocieri tarifare
- XXIX - Relatia acestui acord cu Carta de la Havana
- XXX - Amendamente
- XXXI - Retragerea

- XXXII - Parti contractante
- XXXIII - Aderarea
- XXXV - Neaplicarea acordului intre anumite parti contractante
- XXXVI - Principii si obiective
- XXXVII - Angajamente
- XXXVIII - Actiuni comune
- Anexa H - Referitoare la articolul XXVI
- Anexa I - Note si prevederi suplimentare (conexe la articolele GATT de mai sus)

Actiuni de salvagardare pentru dezvoltare

Intelegeri privind notificarea, consultarea, reglementarea diferendelor si supravegherea.

b) Instrumente conexe

(i) Acord privind barierele tehnice in calea comertului (Codul de standarde)

Preambul (paragrafele 1, 8, 9).

1.3. - Dispozitii generale

2.6.4. - Pregatirea, adoptarea si aplicarea reglementarilor tehnice si a standardelor de catre organismele guvernamentale centrale

10.6. - Informatii privind reglementari tehnice, standarde si sisteme de certificare

11. - Asistenta tehnica catre terti

12. - Tratament special si diferential pentru tarile in curs de dezvoltare

13. - Comitetul pentru bariere tehnice in calea comertului

14. - Consultari si reglementarea diferendelor

15. - Dispozitii finale (altele decat 15.5. si 15.13)

Anexa nr. 2 - Grupe de experti tehnici

Anexa nr. 3 - Paneluri

(ii) Acord privind achizitiile publice

(iii) Acord privind interpretarea si aplicarea articolelor VI, XVI si XXIII (subventii si masuri compensatorii)

10. - Subventii la export pentru anumite produse primare

12. - Consultari

13. - Conciliere, reglementarea diferendelor si contramasuri autorizate

14. - Tari in curs de dezvoltare

16. - Comitetul pentru subventii si masuri compensatorii

17. - Conciliere

18. - Reglementarea diferendelor

19.2. - Acceptare si aderare

19.4. - Intrare in vigoare

19.5. a) Legislatie nationala

19.6. - Revizuire

19.7. - Amendamente

19.8. - Retragere

19.9. - Neaplicarea acestui acord intre anumiti semnatari

19.11. - Secretariat

19.12. - Depozitare

19.13. - Inregistrare

(iv) Acord privind punerea in aplicare a articolului VII (evaluare in vama)

1.2 b) (iv) - Valoarea tranzactiei

11.1 Determinarea valorii in vama

14. - Aplicarea anexelor (a doua propozitie)

- 18. - Institutii (Comitetul pentru evaluarea in vama)
- 19. - Consultari
- 20. - Reglementarea diferendelor
- 21. - Tratament special si diferentiat in favoarea tarilor in curs de dezvoltare
- 22. - Acceptare si aderare
- 24. - Intrarea in vigoare
- 25.1. - Legislatia nationala
- 26. - Revizuire
- 27. - Amendamente
- 28. - Retrageri
- 29. - Secretariat
- 30. - Depozitare
- 31. - Inregistrare

Anexa nr. II - Comitetul tehnic pentru evaluare vamala

Anexa nr. III - Paneluri ad-hoc

Protocol al Acordului privind punerea in aplicare a articolului VII (cu exceptia I.7 si I.8; cu termenii conformi pentru introducere)

(v) Acord privind procedurile de acordare a licentelor de import

- 1(4) - Dispozitii generale (ultima fraza)
- 2(2) - Licentele de import automate (nota 2 din subsol)
- 4. - Institutii, consultari si reglementarea diferendelor
- 5. - Dispozitii finale (cu exceptia paragrafului 2)

(vi) Acord privind punerea in aplicare a articolului VI (Codul antidumping)

- 13. - Tari in curs de dezvoltare
- 14. - Comitetul pentru practici antidumping
- 15. - Consultari, concilieri si reglementarea diferendelor
- 16. - Dispozitii finale (cu exceptia paragrafului 1 si 3)

(vii) Aranjamente privind carnea de vita

(viii) Aranjamente internationale privind produsele lactate

(ix) Acordul privind comertul cu aeronave civile

(x) Declaratie privind masurile comerciale luate din motive de balanta de plati

c) Toate celelalte prevederi din GATT si din instrumentele conexe, care se refera la:

(i) asistenta guvernamentala pentru dezvoltarea economica si tratamentul tarilor in curs de dezvoltare, cu exceptia paragrafelor (1) - (4) ale Deciziei din 28 noiembrie 1979 (L/4903) privind tratamentul diferentiat si mai favorabil, reciprocitatea si o deplina participare a tarilor in curs de dezvoltare;

(ii) infiintarea si functionarea comitetelor specializate si a altor institutii subsidiare;

(iii) semnarea, aderarea, intrarea in vigoare, retragerea, depozitarea si inregistrarea.

d) Toate acordurile, aranjamentele, deciziile, intelegerea sau alte actiuni comune in conformitate cu dispozitiile enumerate in subparagrafele a) - c).

(2) Partile contractante vor aplica dispozitiile Declaratiei privind masurile comerciale luate din motive de balanta de plati masurilor luate de acele parti contractante care nu sunt membre la GATT, in masura in care acest lucru este posibil in contextul celorlalte dispozitii ale acestui tratat.

(3) In ceea ce priveste notificarea ceruta de prevederile devenite aplicabile prin art. 29 subparagraful (2) a):

a) Partile contractante care nu sunt parti la GATT sau la un instrument conex vor notifica la Secretariat. Secretariatul va transmite copii de pe notificariile respective tuturor partilor contractante. Notificarile la Secretariat se vor face in una dintre limbile in care s-a redactat acest tratat. Documentele insotitoare sunt singurele care pot fi redactate in limba partii contractante.

b) Aceste cerinte nu se vor aplica partilor contractante la acest tratat, care sunt, de asemenea, parti

la GATT si la instrumentele conexe, care contin propriile lor proceduri de notificare.

(4) Comertul cu materiale nucleare poate fi reglementat prin acordurile la care se face referire in declaratiile referitoare la acest paragraf, continute in Actul final al Conferintei Cartei Europene a Energiei.

10. ANEXA TFU

DISPOZITII

privind acorduri comerciale incheiate intre state
care au fost parti constitutive ale fostei Uniuni Sovietice

[In conformitate cu art. 29 subparagraful (2) b)]

(1) Oricare acord la care se face referire in art. 29 subparagraful (2) b) va fi notificat, in scris, la Secretariat de catre toate partile la aceste acorduri sau in numele acestor parti, care semneaza sau adera la prezentul tratat:

a) in legatura cu un acord in vigoare la o data, cu 3 luni mai tarziu decat data la care prima dintre aceste parti semneaza sau depoziteaza instrumentele sale de aderare la acest tratat, nu mai tarziu de 6 luni de la aceasta data de semnare sau de depozitare; si

b) in legatura cu un acord care intra in vigoare la o data ulterioara datei la care s-a facut referire in subparagraful a), cu suficient timp inainte de intrarea in vigoare, pentru ca alte state sau organizatii de integrare economica regionala, care au semnat sau au aderat la acest tratat (denumite in continuare parti interesate), sa aiba posibilitatea sa examineze acordul si sa faca observatii legate de acest acord, partilor la acesta si Conferintei Cartei, inainte de aceasta intrare in vigoare.

(2) Notificarea va include:

a) copii de pe textele originale ale acordului, in toate limbile in care a fost semnat;

b) o descriere, prin referire la pozitiile mentionate in anexa EM, a materialelor si produselor energetice pentru care acel acord se aplica;

c) pentru fiecare dispozitie relevanta din GATT si din instrumentele conexe, devenita aplicabila prin art. 29 subparagraful (2) a), cate o explicatie a imprejurarilor care fac imposibila sau impracticabila respectarea deplina a acelei dispozitii de catre partile la acord;

d) masuri specifice care trebuie adoptate de catre fiecare parte la acord, care sa rezolve situatia la care s-a facut referire in subparagraful c); si

e) o descriere a programelor partilor privind o reducere progresiva si eliminarea, in final, a dispozitiilor neconforme din acord.

(3) Partile la un acord, notificat in conformitate cu dispozitiile paragrafului (1), vor oferi partilor interesate posibilitatea de a se consulta cu ele in legatura cu acest acord si vor lua in considerare observatiile lor. La cererea oricarei parti interesate, acordul va fi examinat de Conferinta Cartei, care poate adopta recomandari cu privire la acesta.

(4) Conferinta Cartei va reexamina, periodic, aplicarea acordurilor notificate in conformitate cu paragraful (1) si progresul inregistrat in ceea ce priveste eliminarea dispozitiilor care nu sunt conforme cu dispozitiile GATT si ale instrumentelor conexe, devenite aplicabile prin art. 29 subparagraful (2) a). La cererea oricarei parti interesate, Conferinta Cartei poate adopta recomandari cu privire la aceste acorduri.

(5) Un acord prevazut la art. 29 subparagraful (2) b) poate, in situatii exceptionale, sa intre in vigoare fara respectarea procedurilor de notificare si consultare mentionate in subparagraful (1) b) si paragrafele (2) si (3), cu conditia ca aceasta notificare sa se faca si sa se ofere prompt posibilitatea pentru astfel de consultari.

In acest caz partile la acord vor notifica, prompt, textul acestuia, in conformitate cu dispozitiile subparagrafului (2) a), pana la intrarea in vigoare a acordului.

(6) Partile contractante care sunt sau devin parti la un acord prevazut la art. 29 subparagraful (2) b) se angajeaza sa limiteze neconcordanțele acestuia cu prevederile GATT si ale instrumentelor conexe, devenite aplicabile prin art. 29 subparagraful (2) a), la cele necesare abordarii unor situatii speciale si sa aplice un astfel de acord, astfel incat abaterile de la acele prevederi sa fie minime. Ele vor depune toate eforturile pentru luarea masurilor de remediere in lumina observatiilor primite de la partile interesate si a recomandarilor Conferintei Cartei.

11. ANEXA D

PREVEDERI INTERIMARE cu privire la reglementarea diferendelor comerciale

[In conformitate cu art. 29 paragraful (7)]

(1) a) In relatiile dintre ele, partile contractante vor depune toate eforturile pentru a ajunge, prin cooperare si consultari, la o reglementare reciproc satisfacatoare a oricarui diferend referitor la masurile existente, care ar putea afecta, din punct de vedere material, respectarea dispozitiilor aplicabile comertului potrivit art. 5 sau 29.

b) O parte contractanta poate face o cerere, in scris, oricarei alte parti contractante, pentru consultari in legatura cu orice masura existenta a acelei alte parti contractante pe care aceasta o considera ca putand afecta, din punct de vedere material, respectarea prevederilor aplicabile comertului potrivit art. 5 sau 29. O parte contractanta, care solicita consultari, va trebui sa indice, cat mai clar posibil, masura de care se plange si sa specifice dispozitiile art. 5 sau 29, ale GATT si ale instrumentelor conexe, pe care le considera relevante. Cererile pentru consultari, in conformitate cu acest paragraf, vor fi notificate la Secretariat, care va informa periodic partile contractante in legatura cu consultarile ce urmeaza sa aiba loc si care i-au fost notificate.

c) O parte contractanta va trata orice informatie considerata confidentiala sau asupra careia exista un drept de proprietate, fie ca a fost continuta in, fie primita ca raspuns la o solicitare scrisa ori in timpul consultarilor, in aceeași maniera in care a fost tratata de partea contractanta care a furnizat informatia.

d) In incercarea de a solutiona problemele considerate de o parte contractanta ca afectand respectarea dispozitiilor aplicabile comertului potrivit art. 5 sau 29, asa cum se aplica la comertul dintre aceasta si o alta parte contractanta, partile contractante care participa la consultari sau la reglementarea unui alt diferend vor depune toate eforturile sa evite o solutionare care ar putea afecta, in mod negativ, comertul oricarei alte parti contractante.

(2) a) Daca, in termen de 60 de zile de la primirea solicitarii pentru consultarea mentionata in subparagraful (1) b), partile contractante nu si-au solutionat diferendul sau nu au convenit sa-l rezolve prin conciliere, mediere, arbitraj sau alta metoda, oricare parte contractanta poate transmite Secretariatului o cerere scrisa pentru constituirea unui panel, in conformitate cu subparagrafele (2) b) - (2) f). In cererea sa, partea contractanta reclamanta va mentiona fondul diferendului si va indica care dispozitii ale art. 5 sau 29, ale GATT si ale instrumentelor conexe sunt considerate relevante. Secretariatul va transmite prompt copii de pe cerere tuturor partilor contractante.

b) In timpul solutionarii diferendului, se vor lua in considerare interesele celorlalte parti contractante. Oricare alta parte contractanta, care are un interes substantial fata de vreuna dintre probleme, va avea dreptul sa fie audiata de catre panel si sa ii adreseze cereri scrise, cu conditia ca atat partile contractante la diferend, cat si Secretariatul sa primeasca o notificare scrisa a acestui interes, nu mai tarziu de data formarii panelului, asa cum este prevazut in subparagraful (2) c).

c) Panelul va fi stabilit in termen de 45 de zile de la primirea de catre Secretariat a cererii scrise a partii contractante, potrivit subparagrafului (2) a).

d) Panelul va fi constituit din trei membri care vor fi alesi de secretarul general din lista de nume

mentionata in paragraful (7). Cu exceptia cazurilor in care partile contractante la diferend stabilesc altfel, membrii panelului nu vor fi cetateni ai partilor contractante care fie ca sunt parte la diferend, fie ca si-au notificat interesul potrivit subparagrafului (2) b), sau ai statelor membre ale unei organizatii de integrare economica regionala care fie ca este parte la diferend, fie ca si-a notificat interesul potrivit subparagrafului (2) b).

e) Partile contractante la diferend vor raspunde in termen de 10 zile lucratoare la numirile membrilor panelului si nu se vor opune acestor numiri decat din motive justificate.

f) Membrii panelului vor actiona in calitatea lor de persoane individuale si nu vor cere sau primi instructiuni de la nici un guvern sau alt organism. Fiecare parte contractanta se angajeaza sa respecte aceste principii si sa nu ii influenteze pe membrii panelului in indeplinirea sarcinilor lor. Membrii panelului vor fi selectati intr-un mod care sa asigure independenta lor, iar panelul trebuie sa reflecte o experienta diversa si indelungata.

g) Secretariatul va notifica cu promptitudine tuturor partilor contractante faptul ca a fost constituit panelul.

(3) a) Conferinta Cartei va adopta reguli de procedura pentru lucrarile panelului in conformitate cu aceasta anexa. Regulile de procedura vor fi cat mai apropiate de cele ale GATT si ale instrumentelor conexe. Un panel va avea, de asemenea, dreptul sa adopte reguli de procedura suplimentare care sa nu fie incompatibile cu regulile de procedura adoptate de Conferinta Cartei sau continute in aceasta anexa. Pe parcursul procedurii care se desfasoara in fata panelului, fiecare parte contractanta la diferend si oricare alta parte contractanta care si-a notificat interesul, potrivit subparagrafului (2) b), va avea dreptul la cel putin o audiere in fata panelului si la inaintarea unei depozitii scrise. Partile contractante la diferend vor avea, de asemenea, dreptul la o contestatie scrisa. Panelul poate accepta cererea oricareia dintre partile contractante, care si-a notificat interesul in conformitate cu subparagraful (2) b), de a avea acces la orice depozitie scrisa adresat panelului, cu consimtamantul partii contractante care a inaintat-o.

Lucrarile panelului vor fi confidentiale. Panelul va face o apreciere obiectiva a problemelor ce i-au fost prezentate, inclusiv a faptelor ce au condus la diferend si a conformarii masurilor cu dispozitiile aplicabile comerului in baza art. 5 sau 29. In exercitarea atributiilor sale, panelul se va consulta cu partile contractante la diferend si le va da ocazia sa ajunga la o solutie satisfacatoare pentru acestea.

In cazul in care nu s-a stabilit altfel de catre partile contractante la diferend, panelul isi va baza hotararea pe argumentele si depozitiile partilor contractante la diferend. Panelul se va orienta dupa interpretarile date GATT si instrumentelor conexe in cadrul GATT si nu va pune la indoiala compatibilitatea cu art. 5 sau 29 a practicilor aplicate de o parte contractanta care este parte la GATT altor parti la GATT, carora li se aplica dispozitiile GATT si care nu au fost chemate de acele alte parti la reglementarea diferendelor in baza GATT.

In cazul in care nu s-a stabilit altfel de partile contractante la diferend, toate procedurile ce implica un panel, inclusiv elaborarea raportului final, vor fi finalizate in termen de 180 de zile de la data constituirii panelului totusi neindeplinirea tuturor procedurilor in aceasta perioada nu va afecta valabilitatea raportului final.

b) Panelul isi va stabili singur competenta; aceasta va fi definitiva si obligatorie. Orice obiectie formulata de catre o parte contractanta la diferend in legatura cu faptul ca diferendul nu este de competenta panelului va fi analizata de catre panel, care va hotari daca va trata obiectia ca o chestiune preliminara sau o va uni cu fondul diferendului.

c) In cazul in care sunt doua sau mai multe cereri pentru stabilirea unui panel in legatura cu diferendele care sunt similare pe fond, secretarul general poate desemna, cu consimtamantul tuturor partilor contractante la diferend, un singur panel.

(4) a) Dupa ce a luat in considerare argumentele contestatiei, un panel va prezenta partilor contractante la diferend sectiunile descriptive ale proiectului de raport scris, inclusiv prezentarea faptelor si un rezumat al argumentelor prezentate de partile contractante la diferend. Partilor contractante la diferend li se va oferi ocazia sa prezinte comentarii scrise asupra sectiunilor descriptive,

intr-o perioada de timp stabilita de catre panel.

Dupa data stabilita pentru primirea comentariilor din partea partilor contractante, panelul va emite partilor contractante la diferend un raport interimar, in scris, incluzand sectiunile descriptive si concluziile propuse de catre panel. In decursul perioadei stabilite de catre panel, o parte contractanta la diferend poate inainta panelului o cerere scrisa, solicitand reexaminarea de catre panel a unor aspecte din raportul interimar, inainte de elaborarea raportului final. Inainte de elaborarea raportului final, panelul, la alegerea sa, se poate intalni cu partile contractante la diferend, pentru a discuta problemele ridicate de o astfel de cerere.

Raportul final va include sectiunile descriptive (inclusiv prezentarea faptelor si un rezumat al motivelor prezentate de catre partile contractante la diferend), constatarile si concluziile panelului, precum si discutarea argumentelor legate de unele aspecte concrete din raportul interimar in faza reexaminarii sale. Raportul final se va ocupa de fiecare problema de fond ridicata in fata panelului, necesara solutionarii diferendului, si va prezenta motivele pentru concluziile panelului.

Panelul va pune, cu promptitudine, raportul final la dispozitia Secretariatului si a partilor contractante la diferend. Secretariatul va distribui tuturor partilor contractante, cat mai repede posibil, raportul final impreuna cu eventualele expuneri scrise pe care o parte contractanta la diferend doreste sa le anexeze la raport.

b) In situatia in care panelul stabileste ca o masura introdusa sau mentinuta de catre o parte contractanta nu corespunde cu dispozitiile art. 5 sau 29 sau cu o prevedere GATT sau a instrumentelor conexe, care se aplica in baza art. 29, panelul poate recomanda in raportul sau final ca partea contractanta sa schimbe sau sa renunte la masura sau practica respectiva, astfel incat sa se conformeze acelei dispozitii.

c) Rapoartele panelului vor fi adoptate de catre Conferinta Cartei. Pentru a permite Conferintei Cartei sa, aiba suficient timp pentru a examina rapoartele panelului, nici un raport nu va fi adoptat de catre Conferinta Cartei mai devreme de 30 de zile de la transmiterea sa tuturor partilor contractante de catre Secretariat. Partile contractante care au obiectii la raportul panelului isi vor expune, in scris, motivele obiectiilor lor si le vor transmite Secretariatului cu cel putin 10 zile inainte de data la care raportul va fi prezentat pentru adoptare de catre Conferinta Cartei, iar Secretariatul le va transmite, cu promptitudine, tuturor partilor contractante. Partile contractante la diferend si partile contractante care si-au notificat interesul in conformitate cu subparagraful (2) b) vor avea dreptul sa participe la examinarea de catre Conferinta Cartei a raportului panelului asupra diferendului respectiv si opiniile lor vor fi in totalitate consemnate.

d) Pentru a asigura solutionarea efectiva a diferendului in avantajul tuturor partilor contractante, respectarea prompta a regulilor si a recomandarilor raportului final, care a fost adoptat de Conferinta Cartei, este esentiala. Partea contractanta care trebuie sa se supuna regulilor si recomandarilor continute in raportul final al panelului, care a fost adoptat de catre Conferinta Cartei, va informa Conferinta Cartei in legatura cu intentiile sale privind respectarea unor astfel de reguli sau recomandari. In cazul in care respectarea imediata este impracticabila, partea contractanta implicata va explica Conferintei Cartei motivele si, in lumina acestei explicatii, va avea la dispozitie o perioada rezonabila pentru a le respecta. Scopul solutionarii diferendului este de a modifica sau inlatura masurile neconforme.

(5) a) In cazul in care o parte contractanta nu a reusit, intr-o perioada rezonabila, sa se conformeze unei reguli sau recomandari continute in raportul final al panelului, care a fost adoptat de catre Conferinta Cartei, o parte contractanta la diferend, vatamata de o astfel de neconformare, poate prezenta partii contractante care nu s-a conformat o cerere scrisa ca partea contractanta care nu s-a conformat sa intre in negocieri, cu scopul de a stabili o compensatie reciproc acceptabila. Daca i se solicita astfel, partea contractanta care nu s-a conformat va intra imediat in astfel de negocieri.

b) Daca partea contractanta care nu s-a conformat refuza sa negocieze sau daca partile contractante nu au ajuns la un acord in termen de 30 de zile de la inaintarea cererii pentru negocieri, partea contractanta vatamata poate inainta o cerere scrisa pentru obtinerea autorizarii din partea

Conferintei Cartei, de suspendare a obligatiilor pe care aceasta le are fata de partea contractanta care nu s-a conformat, in baza art. 5 sau 29.

c) Conferinta Cartei poate autoriza ca partea contractanta vatamata sa-si suspende astfel de obligatii fata de partea contractanta care nu s-a conformat: in baza prevederilor art. 5 sau 29 sau a prevederilor GATT si ale instrumentelor conexe, care se aplica potrivit art. 29, asa cum partea contractanta vatamata considera echivalent in imprejurarile respective.

d) Suspendarea obligatiilor va fi temporara si se va aplica numai atat timp cat masura considerata a fi incompatibila cu dispozitiile art. 5 sau 29 nu va fi inlaturata sau pana cand se ajunge la o solutie reciproc satisfacatoare.

(6) a) Inainte de a-si suspenda astfel de obligatii, partea contractanta vatamata va informa partea contractanta care nu s-a conformat asupra naturii si nivelului acestei suspendari propuse. Daca partea contractanta care nu s-a conformat prezinta secretarului general o obiectie scrisa asupra nivelului suspendarii obligatiilor propuse de catre partea contractanta vatamata, obiectia va fi supusa arbitrajului, dupa cum se prevede in cele ce urmeaza. Aceasta suspendare a obligatiilor va fi amanata pana la incheierea arbitrajului, dupa care hotararea panelului de arbitraj va fi definitiva si obligatorie in conformitate cu subparagraful (6) e).

b) Secretarul general va stabili un panel de arbitraj in conformitate cu subparagrafele (2) d) - 2 f) care, daca va fi posibil, va fi acelasi panel care a stabilit regulile si recomandarile la care se face referire in subparagraful (4) d), pentru a examina nivelul obligatiilor pe care partea contractanta vatamata le propune spre suspendare. Daca Conferinta Cartei nu hotaraste altfel, regulile de procedura pentru lucrarile panelului vor fi adoptate in conformitate cu subparagraful (3) a).

c) Panelul de arbitraj va stabili daca nivelul obligatiilor propuse spre suspendare de catre partea contractanta vatamata este excesiv in comparatie cu dauna pe care a suferit-o si daca da, in ce masura. Panelul nu va examina natura obligatiilor suspendate, decat in masura in care aceasta nu poate fi separata de stabilirea nivelului obligatiilor suspendate.

d) Panelul de arbitraj va prezenta hotararea sa scrisa partii contractante vatamate si celei care nu s-a conformat, precum si Secretariatului, in termen de 60 de zile de la formarea panelului sau intr-un interval de timp asupra caruia au cazut de acord partile contractante vatamate si cele care nu s-au conformat. Secretariatul va prezenta hotararea mai sus mentionata Conferintei Cartei, cat mai curand posibil, dar nu mai tarziu de reuniunea Conferintei Cartei care urmeaza dupa primirea acestei hotarari.

e) Hotararea panelului de arbitraj va fi definitiva si obligatorie dupa 30 de zile de la data prezentarii sale Conferintei Cartei si orice nivel al suspendarii beneficiilor permise de catre aceasta poate fi pus in aplicare de partea contractanta vatamata, intr-o astfel de maniera, incat acea parte contractanta sa o considere corespunzatoare situatiei, in cazul in care, inainte de expirarea celor 30 de zile, Conferinta Cartei nu hotaraste altfel.

In urma suspendarii oricarei obligatii fata de o parte contractanta care nu se conformeaza, o parte contractanta vatamata va depune toate eforturile sa nu afecteze, in mod negativ, comertul nici unei alte parti contractante.

(7) Fiecare parte contractanta poate desemna doua persoane care vor fi nominalizate in mod curent ca membri ai panelului de reglementare a diferendelor in sensul GATT, daca partile contractante sunt si parti la GATT si daca doresc si sunt capabile sa actioneze in aceasta calitate in conformitate cu dispozitiile din aceasta anexa. Secretarul general poate, de asemenea, desemna, cu consimtamantul Conferintei Cartei, nu mai mult de 10 persoane care doresc si sunt capabile sa actioneze in aceasta calitate pentru reglementarea diferendelor in conformitate cu paragrafele (2)-(4). Conferinta Cartei poate hotari, in plus, desemnarea a maximum 20 de persoane in acelasi scop, care figureaza pe lista altor organisme internationale in solutionarea diferendelor si care doresc si sunt capabile sa actioneze in aceasta calitate. Numele tuturor persoanelor astfel desemnate vor constitui lista numelor pentru reglementarea diferendelor. Persoanele vor fi desemnate strict pe baza obiectivitatii, increderii pe care o inspira si a unei judecati sanatoase, precum si, pe cat posibil, a experientei in comertul international si in probleme de energie, in special in probleme care decurg din dispozitiile aplicabile in baza art. 29.

In indeplinirea oricarei functii prevazute de aceasta anexa, cei nominalizati nu vor fi afiliati si nici nu vor primi instructiuni de la nici una dintre partile contractante. Cei nominalizati vor actiona in aceasta calitate pe termene de 5 ani, care pot fi reinnoite pana in momentul in care sunt desemnati succesorii lor. O persoana nominalizata, careia i-a expirat termenul, va continua sa indeplineasca orice functie pentru care a fost aleasa in conformitate cu aceasta anexa. In cazul decesului, demisiei sau incapacitatii unei persoane nominalizate, partea contractanta sau secretarul general, oricare dintre ei a nominalizat-o, va avea dreptul sa numeasca o alta persoana pentru a actiona pentru perioada ramasa, nominalizarea secretarului general fiind insa conditionata de aprobarea Conferintei Cartei.

(8) Fara a incalca dispozitiile continute in aceasta anexa, partile contractante sunt incurajate sa se consulte pe toata perioada desfasurarii lucrarilor pentru solutionarea diferendelor in vederea reglementarii acestora.

(9) Conferinta Cartei poate sa numeasca sau sa desemneze alte organisme sau foruri pentru indeplinirea functiilor stabilite in aceasta anexa Secretariatului si secretarului general.

12. ANEXA B

Formula de alocare a costurilor Cartei

[In conformitate cu art. 37 paragraful (3)]

(1) Contributiile pe care le platesc partile contractante se determina de catre Secretariat, anual, pe baza contributiilor lor procentuale stabilite prin cea mai recenta contributie la bugetul Natiunilor Unite (completata cu informatii privind contributiile teoretice pentru partile contractante care nu sunt membre ale Natiunilor Unite).

(2) Contributia este ajustata corespunzator, pentru a se asigura ca totalul contributiilor partilor contractante este de 100% .

13. ANEXA PA

LISTA

semnatarilor care nu accepta obligatiile privind aplicarea provizorie ce rezulta din articolul 45 subparagraful (3) b)

[In conformitate cu art. 45 subparagraful (3) c)]

1. Republica Ceha
2. Germania
3. Ungaria
4. Lituania
5. Polonia
6. Slovacia

14. ANEXA T

MASURILE TRANZITORII ALE PARTILOR CONTRACTANTE

[In conformitate cu art. 32 paragraful (1)]

Lista partilor contractante eligibile pentru masuri tranzitorii

Albania
Armenia
Azerbaidjan
Belarus
Bulgaria
Croatia
Republica Ceha
Estonia
Georgia
Ungaria
Kazahstan
Kirghizstan
Letonia
Lituania
Moldova
Polonia
Romania
Federatia Rusa
Slovacia
Slovenia
Tadjikistan
Turkmenistan
Ucraina
Uzbekistan

Lista dispozitiilor eligibile pentru aranjamente tranzitorii

Prevedere

Articolul 6 paragraful (2)
Articolul 6 paragraful (5)
Articolul 7 paragraful (4)
Articolul 9 paragraful (1)
Articolul 10 paragraful (7)
Articolul 14 subparagraful (1) d
Articolul 20 paragraful (3)
Articolul 22 paragraful (3)

Art. 6 - PARAGRAFUL (2)

"Fiecare parte contractanta va asigura ca, in cadrul jurisdicției sale, are si aplica legi necesare si adecvate pentru activitatea economica in sectorul energetic, care sa se refere la practicile anticoncurențiale concertate si unilaterale."

TARA: ALBANIA

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

In Albania nu exista o lege a protectiei concurentei. Legea hidrocarburilor nr. 7.746 din 28 iulie 1993 si Legea mineralelor nr. 7.796 din 17 februarie 1994 nu contin astfel de prevederi. Legea electricitatii este in curs de elaborare; este planificat sa fie inaintata Parlamentului pana la sfarsitul anului 1996. In aceste legi, Albania intentioneaza sa includa prevederi privind practicile anticoncurentiale.

Perioada de tranzitie
1 ianuarie 1998.

TARA: ARMENIA

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare
National.

Descriere

In prezent in Armenia exista monopol de stat in cele mai multe dintre sectoarele energetice. Nu exista o lege a protectiei concurentei, regulile de concurenta nefiind inca implementate. Nu exista legi in domeniul energiei. Proiectele legilor energiei urmeaza sa fie inaintate Parlamentului in anul 1994. Se preconizeaza ca aceste legi sa includa prevederi privind comportamentul anticoncurential, care vor fi armonizate cu legislatia privind concurenta din Uniunea Europeana.

Perioada de tranzitie
31 decembrie 1997.

TARA: AZERBAIDJAN

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare
National.

Descriere

Legislatia antimonopol este in curs de elaborare.

Perioada de tranzitie
1 ianuarie 2000.

TARA: BELARUS

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare
National.

Descriere

Legislatia antimonopol este in curs de elaborare.

Perioada de tranzitie

1 ianuarie 2000.

TARA: GEORGIA

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

Legile privind demonopolizarea sunt in curs de elaborare si, de aceea, deocamdata, statul detine monopolul asupra tuturor surselor si resurselor energetice, limitand posibilitatea de concurenta in sectorul energetic si al combustibililor.

Perioada de tranzitie

1 ianuarie 1999.

TARA: KAZAHSTAN

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

Legea privind dezvoltarea concurentei si reducerea activitatilor de monopol nr. 656 din 11 iunie 1991 a fost adoptata, dar are un caracter general. Este necesara dezvoltarea in continuare a legislatiei (in domeniu), prin adoptarea unor amendamente relevante sau prin adoptarea unei legi noi.

Perioada de tranzitie

1 ianuarie 1998.

TARA: KIRGHIZSTAN

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

Legea politicilor antimonopol a fost deja adoptata. Este necesara o perioada de tranzitie pentru a adapta prevederile acestei legi sectorului energetic care, acum, este strict reglementat de stat.

Perioada de tranzitie
1 iulie 2001.

TARA: MOLDOVA

Sector
Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare
National.

Descriere

Legea privind reducerea activitatilor de monopol si dezvoltarea concurentei din 29 ianuarie 1992 asigura o baza administrativa si juridica pentru facilitarea concurentei si crearea masurilor de impiedicare, limitare si reducere a activitatilor monopoliste. Este orientata spre implementarea conditiilor economiei de piata. Totusi aceasta lege nu stipuleaza masuri concrete pentru practici anticoncurentiale in sectorul energetic si nici nu acopera in totalitate dispozitiile art. 6. In anul 1995 va fi inaintat Parlamentului proiectul de lege a protectiei concurentei si un program de stat pentru demonopolizarea in economie. Proiectul de lege a energiei, care va fi, de asemenea, inaintat Parlamentului in anul 1995, va cuprinde masuri privind demonopolizarea si facilitarea concurentei in sectorul energetic.

Perioada de tranzitie
1 ianuarie 1998.

TARA: ROMANIA

Sector
Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare
National.

Descriere

Regulile de concurenta nu sunt inca implementate. Proiectul de lege privind protectia concurentei a fost inaintat Parlamentului si este planificat sa fie adoptat in cursul anului 1994. Proiectul de lege contine dispozitii referitoare la comportamentele anticoncurentiale, fiind armonizat cu Legea concurentei din Uniunea Europeana.

Perioada de tranzitie
31 decembrie 1996.

TARA: FEDERATIA RUSA

Sector
Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare
Federatia.

Descriere

In Federatia Rusa s-a creat un cadru complex privind legislatia antimonopolista, dar alte masuri juridice si organizatorice care sa previna, sa limiteze sau sa interzica activitati de monopol si concurenta neloiala urmeaza sa fie adoptate si, in special, in sectorul energetic.

Perioada de tranzitie

1 iulie 2001.

TARA: SLOVENIA

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

Legea privind protectia concurentei, adoptata in anul 1993 si publicata in Jurnalul Oficial nr. 18/93, trateaza practicile anticoncurentiale, in general. Aceasta lege stipuleaza, de asemenea, si conditiile pentru infiintarea autoritatilor competente. In prezent autoritatea competenta este Biroul pentru protectia concurentei din cadrul Ministerului Economiei si Dezvoltarii. Avand in vedere importanta sectorului energetic, se are in vedere o lege separata pentru acest sector. Pentru conformare deplina, este necesara o perioada mai mare.

Perioada de tranzitie

1 ianuarie 1998.

TARA: TADJIKISTAN

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

In anul 1993 Tadjikistan a adoptat o lege privind demonopolizarea si concurenta. Totusi, datorita situatiei economice dificile din Tadjikistan, aplicabilitatea acestei legi a fost temporar suspendata.

Perioada de tranzitie

31 decembrie 1997.

TARA: TURKMENISTAN

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

Prin Decretul Presedintelui Turkmenistanului nr. 1.532 din 21 octombrie 1993 a fost infiintat si functioneaza Comitetul pentru reducerea activitatilor de monopol, al carui rol este de a proteja intreprinderile si alte entitati de practici monopoliste si de a promova formarea principiilor de piata pe baza dezvoltarii concurentei si a antreprenoriatului. Este necesara o imbunatatire a legislatiei si reglementarilor care se refera la practicile antimonopoliste ale intreprinderilor care isi desfasoara activitatea economica in sectorul energetic.

Perioada de tranzitie

1 iulie 2001.

TARA: UZBEKISTAN

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

In Uzbekistan Legea privind restrictionarea activitatilor de monopol a fost adoptata si a intrat in vigoare in iulie 1992. Totusi legea [asa cum se specifica in articolul paragraful (3)] nu se extinde si asupra activitatilor intreprinderilor din sectorul energetic.

Perioada de tranzitie

1 iulie 2001.

Art. 6 - PARAGRAFUL (5)

"Daca o parte contractanta considera ca o anumita practica anticoncurentiala desfasurata in aria altei parti contractante afecteaza in sens negativ un interes important, relevant pentru obiectivele identificate in acest articol, partea contractanta poate notifica celorlalte parti contractante si poate cere ca autoritatile sale, care supravegheaza concurenta, sa initieze actiuni corespunzatoare de executare. Partea contractanta care face notificarea va include in aceasta notificare informatii suficiente pentru a permite partii contractante careia i se notifica sa identifice practicile anticoncurentiale care constituie obiectul notificarii si se va oferi sa furnizeze informatii suplimentare si sa coopereze in masura in care partea contractanta care face notificarea poate sa o faca. Partea contractanta careia i se notifica sau, dupa caz, autoritatile competente pe probleme de concurenta se pot consulta cu autoritatile pe probleme de concurenta ale partii contractante care a facut notificarea si vor acorda intreaga lor consideratie cererii partii contractante care a facut notificarea in luarea deciziei de a initia sau nu actiunea de executare in ceea ce priveste respectiva practica anticoncurentiala, mentionata in notificare. Partea contractanta careia i s-a facut notificarea va informa partea contractanta care a facut notificarea asupra deciziei sale sau asupra deciziei autoritatilor competente si poate, daca aceasta doreste, sa informeze partea contractanta care a facut notificarea asupra motivelor deciziei. Daca este initiata actiunea de executare, partea contractanta careia i s-a facut notificarea va instiinta partea contractanta care a facut notificarea cu privire la rezultatele acesteia si, in masura in care este posibil, cu privire la orice evolutie tranzitorie semnificativa."

TARA: ALBANIA

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare
National.

Descriere

In Albania nu au fost inca infiintate institutii insarcinate cu aplicarea regulilor concurentei. Aceste institutii vor fi prevazute in Legea privind protectia concurentei, care este prevazuta pentru a fi finalizata in anul 1996.

Perioada de tranzitie
1 ianuarie 1999.

TARA: ARMENIA

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare
National.

Descriere

Institutii insarcinate cu aplicarea prevederilor din acest paragraf nu au fost inca infiintate in Armenia. In legile energiei si protectiei concurentei sunt planificate sa se includa prevederi pentru infiintarea unor astfel de institutii.

Perioada de tranzitie
31 decembrie 1997.

TARA: AZERBAIDJAN

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare
National.

Descriere

Autoritatile antimonopoliste vor fi infiintate dupa adoptarea legislatiei antimonopoliste.

Perioada de tranzitie
1 ianuarie 2000.

TARA: BELARUS

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare
National.

Descriere

Autoritatile antimonopoliste vor fi infiintate dupa adoptarea legislatiei antimonopoliste.

Perioada de tranzitie

1 ianuarie 2000.

TARA: GEORGIA

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

In Georgia legile privind demonopolizarea sunt, in prezent, in faza de elaborare, acesta fiind motivul pentru care autoritatile antimonopoliste nu au fost infiintate inca.

Perioada de tranzitie

1 ianuarie 1999.

TARA: KAZAHSTAN

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

In Kazahstan a fost infiintat un comitet antimonopol, dar activitatea acestuia trebuie imbunatatita atat din punct de vedere legislativ, cat si organizatoric, astfel incat sa creeze un mecanism efectiv care sa poata solutiona sesizarile privind practicile anticoncurentiale.

Perioada de tranzitie

1 ianuarie 1998.

TARA: KIRGHIZSTAN

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

In Kirghizstan nu exista nici un mecanism de control al practicilor anticoncurentiale si nici legislatia specifica. Este necesar sa se infiinteze autoritati antimonopoliste adecvate.

Perioada de tranzitie
1 iulie 2001.

TARA: MOLDOVA

Sector
Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare
National.

Descriere

In Moldova, Ministerul Economiei este responsabil pentru controlul practicilor concurențiale. Legii privind incalcarea regulilor administrative i s-au adus amendamente care prevad sanctiuni pentru incalcarea regulilor de concurenta de catre intreprinderile monopoliste. Proiectul legii concurenței, care este in prezent in stadiu de elaborare, va contine prevederi privind punerea in aplicare a regulilor de concurenta.

Perioada de tranzitie
1 ianuarie 1998.

TARA: ROMANIA

Sector
Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare
National.

Descriere

Institutiile care vor aplica dispozitiile acestui paragraf nu au fost inca infiintate in Romania. Institutiile insarcinate cu aplicarea regulilor de concurenta sunt prevazute in proiectul de lege privind protectia concurenței, prevazuta sa fie adoptata in anul 1994. Proiectul prevede, de asemenea, intrarea in vigoare a legii dupa o perioada de 9 luni de la data publicarii sale. In conformitate cu Acordul european, Romaniei i s-a acordat o perioada de 5 ani pentru implementarea regulilor de concurenta.

Perioada de tranzitie
ianuarie 1998.

TARA: TADJIKISTAN

Sector
Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare
National.

Descriere

In anul 1993 Tadjikistan a adoptat Legea privind demonopolizarea si concurenta, dar institutiile care

sa aplice regulile de concurenta sunt in stadiu de infiintare.

Perioada de tranzitie
31 decembrie 1997.

TARA: UZBEKISTAN

Sector
Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare
National.

Descriere

In Uzbekistan, Legea privind restrictionarea activitatilor de monopol a fost adoptata si a intrat in vigoare in iulie 1992. Totusi legea [asa cum se specifica in articolul 1 paragraful (3)] nu se extinde si asupra activitatilor intreprinderilor din sectorul energetic.

Perioada de tranzitie
1 iulie 2001.

Art. 7 - PARAGRAFUL (4)

"In cazul in care tranzitul de materiale si produse energetice nu poate fi efectuat pe baze comerciale cu facilitati de transport al energiei, partile contractante nu vor ridica obstacole in calea crearii de noi capacitati, cu exceptia cazului in care se prevede altfel de legislatia aplicabila, care este conforma paragrafului (1)."

TARA: AZERBAIDJAN

Sector
Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare
National.

Descriere

Este necesar sa se adopte un set de legi pentru sectorul energetic, inclusiv proceduri de acordare a licentelor pentru activitatea de tranzit. In perioada de tranzitie se preconizeaza construirea si modernizarea unor linii de transmisie pentru curentul electric, ca si a capacitatilor de generare, in scopul aducerii lor la cerintele tehnice mondiale si adaptarii lor la conditiile economiei de piata.

Perioada de tranzitie
31 decembrie 1999.

TARA: BELARUS

Sector
Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

In prezent se lucreaza la legile pentru sectorul energetic, regimul pamantului si alte aspecte si, pana la aprobarea lor, raman neclaritati referitoare la conditiile pentru infiintarea de noi capacitati pentru purtatorii de energie in teritoriul Belarusiei.

Perioada de tranzitie

31 decembrie 1998.

TARA: BULGARIA

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

Bulgaria nu are legi care sa reglementeze tranzitul materialelor si produselor energetice. In sectorul energetic este in desfasurare un proces de restructurare generala, inclusiv dezvoltarea cadrului institutional, al legislatiei si reglementarilor.

Perioada de tranzitie

Perioada de tranzitie de 7 ani este necesara pentru a aduce legislatia referitoare la tranzitul materialelor si produselor energetice in deplin acord cu aceasta prevedere.

Perioada de tranzitie

1 iulie 2001.

TARA: GEORGIA

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

Este necesar sa se pregateasca un set de legi in acest domeniu. In prezent, in Georgia sunt conditii care difera substantial in ceea ce priveste transportul si tranzitul diverselor forme de energie (curent electric, gaze naturale, produse petroliere, carbune).

Perioada de tranzitie

1 ianuarie 1999.

TARA: UNGARIA

Sector

Industria producatoare de energie electrica.

Nivel de aplicare
National.

Descriere

In conformitate cu legislatia in vigoare, infiintarea si exploatarea liniilor de transmisie de inalta tensiune este monopol de stat. Crearea unui nou cadru legislativ si care sa regularizeze infiintarea, exploatarea si stabilirea formei de proprietate a liniilor de transmisie de inalta tensiune este in curs de elaborare. Ministerul Industriilor si Comertului a luat deja initiativa elaborarii unui nou act privind energia electrica, care va avea impact inclusiv asupra Codului civil si asupra actului privind concesiunile. Respectarea prevederilor articolului se poate realiza dupa intrarea in vigoare a noii legi a electricitatii si a actelor de reglementare aferente.

Perioada de tranzitie
31 decembrie 1996.

TARA: POLONIA

Sector
Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare
National.

Descriere

Legea poloneza a energiei, in stadiu final de pregatire, prevede crearea de noi reglementari similare cu cele aplicate in tarile cu economie de piata (licente pentru productie, transmisie si comert pentru purtatorii de energie). Pana la adoptarea acestei legi de catre Parlament, se solicita o suspendare temporara a obligatiilor care decurg din acest paragraf.

Perioada de tranzitie
31 decembrie 1995.

Art. 9 - PARAGRAFUL (1)

"Partile contractante recunosc importanta pietelor de capital deschise in incurajarea fluxului de capital care sa finanteze comertul cu materiale si produse energetice, precum si pentru efectuarea si sprijinirea investitiilor in activitatile economice din sectorul energetic, in ariile partilor contractante, in special ale celor cu economie in tranzitie.

Fiecare parte contractanta se va stradui sa promoveze conditii pentru accesul societatilor si cetatenilor altor parti contractante pe piata sa de capital, in scopul finantarii comertului cu materiale si produse energetice si in scopul realizarii de investitii in activitatea economica din sectorul energetic in ariile celorlalte parti contractante, pe baze care nu sunt mai putin favorabile decat acelea pe care le acorda, in imprejurari similare, propriilor sale societati si cetateni sau societatilor si cetatenilor oricarei alte parti contractante sau ale unui stat tert, oricare sunt mai favorabile."

TARA: AZERBAIDJAN

Sector
Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare
National.

Descriere
Legislatia aferenta este in curs de elaborare.

Perioada de tranzitie
1 ianuarie 2000.

TARA: BELARUS

Sector
Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare
National.

Descriere
Legislatia aferenta este in curs de elaborare.

Perioada de tranzitie
1 ianuarie 2000.

TARA: GEORGIA

Sector
Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare
National.

Descriere
Legislatia aferenta este in curs de elaborare.

Perioada de tranzitie
1 ianuarie 1997.

TARA: KAZAHSTAN

Sector
Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare
National.

Descriere
Proiectul legii investitiilor straine este in faza de aprobare si se preconizeaza a fi adoptat de Parlament in toamna anului 1994.

Perioada de tranzitie

1 iulie 2001.

TARA: KIRGHIZSTAN

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

Legislatia aferenta este in curs de elaborare.

Perioada de tranzitie

1 iulie 2001.

Art. 10 - PARAGRAFUL (7)

Masuri specifice

"Fiecare parte contractanta va acorda investitiilor din aria sa, apartinand investitorilor altei parti contractante, si activitatilor lor asociate, inclusiv de management, intretinere, folosire, fructificare sau instrainare, un tratament care nu este mai putin favorabil decat cel acordat investitiilor propriilor investitori sau investitorilor altei parti contractante sau unui stat tert si activitatilor lor asociate, inclusiv de management, intretinere, folosire, fructificare sau instrainare, oricare este mai favorabil."

TARA: BULGARIA

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

Persoanele straine nu pot dobandi drepturi de proprietate asupra pamantului. O companie la care cota de participare la capital a persoanelor straine este mai mare de 50% nu poate dobandi drepturi de proprietate asupra terenurilor agricole.

Persoanele fizice si juridice straine nu pot dobandi drepturi de proprietate asupra pamantului, cu exceptia mostenirii, in conditiile legii. In acest caz proprietatea trebuie transferata.

O persoana straina poate dobandi drept de proprietate asupra cladirilor, dar nu si asupra pamantului.

Persoanele straine sau companiile controlate de partea straina trebuie sa obtina o autorizatie pentru desfasurarea urmatoarelor activitati:

- explorare, dezvoltare si extractie a resurselor naturale din marea teritoriala, platoul continental sau zona economica exclusiva;

- dobandirea de bunuri imobiliare in regiunile geografice desemnate de Consiliul de Ministri; autorizatia se acorda de catre Consiliul de Ministri sau de un organism autorizat de Consiliul de Ministri.

Perioada de tranzitie

1 iulie 2001.

Art. 14 - SUBPARAGRAFUL (1) d)

"Fiecare parte contractanta va garanta, in ceea ce priveste investitiile investitorilor oricarei alte parti contractante din aria sa, transferul liber in sau din aria sa, inclusiv transferul:

d) veniturilor necheltuite si al altor remuneratii ale personalului din strainatate angajat pentru acea investitie."

TARA: BULGARIA

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

Nationalii straini angajati de companii care au participare straina mai mare de 50% sau de o persoana straina, inregistrata ca un comerciant individual sau o sucursala sau ca o reprezentanta a unei companii straine in Bulgaria, si care primesc salariile in leva pot cumpara valuta straina pana la 70% din salariul lor, incluzand si plata pentru asigurarile sociale.

Perioada de tranzitie

1 iulie 2001.

TARA: UNGARIA

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

In Ungaria, in conformitate cu Actul investitiilor straine, art. 33, managerii generali si executivi, membrii Consiliului de administratie si angajatii straini isi pot transfera pana la 50% din veniturile lor, dupa plata taxelor, rezultate din angajarea lor, la compania respectiva, prin banca companiei.

Perioada de tranzitie

Eliminarea acestei restrictii depinde de progresul pe care Ungaria il va inregistra in programul de liberalizare a schimbului valutar, al carui scop final este convertibilitatea totala a forintului. Aceasta restrictie nu creeaza bariere in calea investitorilor straini. Eliminarea ei se bazeaza pe prevederile art. 32.

Perioada de tranzitie

1 iulie 2001.

Art. 20 - PARAGRAFUL (3)

"Fiecare parte contractanta va desemna unul sau mai multe puncte de informare, carora sa li se poata adresa si cereri privind informatii despre legile, reglementarile, hotararile judecatoresti si deciziile administrative, mai sus mentionate, si va informa prompt Secretariatul despre existenta lor,

Secretariatul facandu-le disponibile la cerere."

TARA: ARMENIA

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

in Armenia nu exista inca puncte oficiale carora sa li se poata adresa cereri pentru informatii privind legile relevante sau alte reglementari. De asemenea, nu exista centre de informare. Se preconizeaza infiintarea unui astfel de centru in perioada 1994-1995. Este necesara asistenta tehnica.

Perioada de tranzitie

31 decembrie 1996.

TARA: AZERBAIDJAN

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

In Azerbaidjan nu exista, pana in prezent, nici un punct oficial caruia sa i se poata adresa cereri pentru informatii despre legile si reglementarile relevante. In prezent, astfel de informatii sunt concentrate in diverse organizatii.

Perioada de tranzitie

31 decembrie 1997.

TARA: BELARUS

Sector

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

Nu exista inca in Belarus puncte de informare oficiale care pot da informatii despre legi, reglementari, hotarari judecatoresti si decizii administrative. In ceea ce priveste hotararile judecatoresti si deciziile administrative, nu exista o practica privind publicarea lor.

Perioada de tranzitie

31 decembrie 1998.

TARA: KAZAHSTAN**Sector**

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

Procesul de infiintare a punctelor de informare a inceput. In ceea ce priveste hotararile judecatoresti si deciziile administrative, acestea nu se publica in Kazahstan (cu exceptia unor decizii ale Curtii Supreme), intrucat se considera ca acestea nu sunt surse de legi. Schimbarea acestei practici necesita o lunga perioada de tranzitie.

Perioada de tranzitie

1 iulie 2001

TARA: MOLDOVA**Sector**

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

Este necesar sa se infiinteze puncte de informare.

Perioada de tranzitie

31 decembrie 1995.

TARA: FEDERATIA RUSA**Sector**

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare

Federatia si republicile care constituie Federatia.

Descriere

In Federatia Rusa nu exista nici un punct oficial de informare de unde sa se obtina informatii despre legi si alte reglementari relevante. In ceea ce priveste hotararile judecatoresti si deciziile administrative, acestea nu sunt considerate a fi surse de lege.

Perioada de tranzitie

31 decembrie 2000.

TARA: SLOVENIA**Sector**

Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare
National.

Descriere

In Slovenia nu exista inca nici un punct de informare oficial de unde sa se obtina informatii despre legi si alte reglementari relevante. In prezent, aceste informatii sunt disponibile in diverse ministere. Legea investitiilor straine, care este in curs de elaborare, prevede infiintarea unui astfel de punct.

Perioada de tranzitie
1 ianuarie 1998.

TARA: TADJIKISTAN

Sector
Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare
National.

Descriere

In Tadjikistan nu exista inca astfel de puncte de informare de unde sa se obtina informatii despre legile relevante sau alte reglementari. Este doar o problema de lipsa de fonduri, pentru infiintarea acestor centre.

Perioada de tranzitie
31 decembrie 1997.

TARA: UCRAINA

Sector
Toate sectoarele energetice.

Nivel de aplicare
National.

Descriere

Este necesara o imbunatatire a gradului actual de transparenta a legilor pana la nivelul solicitat de practicile internationale. Ucraina trebuie sa infiinteze puncte pentru furnizarea de informatii despre legi, reglementari, hotarari judecatoresti si administrative si standarde de aplicare generala.

Perioada de tranzitie
1 ianuarie 1998.

Art. 22 - PARAGRAFUL (3)
Masuri specifice

"Fiecare parte contractanta se angajeaza ca, daca infiinteaza sau mentine o entitate si ii confera autoritate normativa, administrativa sau alta autoritate guvernamentala, aceasta entitate isi va exercita acea autoritate in concordanta cu obligatiile partii contractante prevazute in acest tratat."

TARA: REPUBLICA CEHA

Sector

Industria de uraniu si nucleare.

Nivel de aplicare

National.

Descriere

Pentru a saraci minereul de uraniu din rezervele de minereu de uraniu care sunt stocate de catre Administratia Rezervelor Statului de Materiale, nu se acorda licente pentru importul de minereu de uraniu si concentratii sai, inclusiv combustibilii pe baza de uraniu care contin uraniu ce nu este de origine ceha.

Perioada de tranzitie

1 iulie 2001.

DECIZII CU PRIVIRE LA TRATATUL CARTEI ENERGIEI

Conferinta Cartei Europene a Energiei a adoptat urmatoarele decizii:

1. Cu privire la tratat in general

In eventualitatea unui conflict intre tratatul privind Spitsbergen din 9 februarie 1920 (Tratatul Svalbard) si Tratatul Cartei Energiei, tratatul privind Spitsbergen va prevala, fara a prejudicia pozitia partilor contractante cu privire la Tratatul Svalbard. In eventualitatea unui astfel de conflict sau a unui litigiu privind existenta unui astfel de conflict sau a limitelor sale, art. 16 si partea a V-a a Tratatului Cartei Energiei nu se va aplica.

2. Cu privire la art. 10 paragraful (7)

Federatia Rusa poate cere companiilor cu participare straina sa obtina aprobarea legislativa pentru leasingul proprietatii federale, cu conditia ca Federatia Rusa sa dea asigurari, fara exceptii, ca acest procedeu nu se aplica de o maniera discriminatorie intre investitiile investitorilor altei parti contractante.

3. Cu privire la art. 14

(1) Termenul libertatea transferului din art. 14 paragraful (1) nu exclude posibilitatea ca o parte contractanta (numita in continuare parte limitativa) sa aplice restrictii la miscarea capitalului propriilor investitori, cu conditia ca:

- a) aceste restrictii sa nu afecteze drepturile acordate prin art. 14 paragraful (1) investitorilor altor parti contractante cu privire la investitiile lor;
- b) aceste restrictii nu afecteaza tranzactiile curente; si
- c) partea contractanta da asigurari ca investitiilor din aria sa, ale investitorilor tuturor celorlalte parti contractante li se acorda, in ceea ce priveste transferul, un tratament care nu este mai putin favorabil decat cel pe care aceasta il acorda investitiilor investitorilor oricarei alte parti contractante sau oricarui alt stat tert, oricare este mai favorabil.

(2) Aceasta decizie face obiectul examinarii de catre Conferinta Cartei timp de 5 ani dupa intrarea in vigoare a acestui tratat, dar nu mai tarziu decat data stabilita in art. 32 paragraful (3).

(3) Nici o parte contractanta nu va fi eligibila sa aplice astfel de restrictii daca nu notifica in scris Secretariatului provizoriu, nu mai tarziu de data de 1 iulie 1995, ca a ales sa fie eligibila sa aplice restrictii in conformitate cu aceasta decizie si ca este o parte contractanta care este un stat ce a fost parte constitutiva a fostei Uniuni a Republicilor Sovietice Socialiste.

(4) Pentru evitarea oricarui dubiu, nimic in aceasta decizie nu va deroga, in ceea ce priveste art. 16, de la drepturile unei parti contractante care decurg de aici, ale investitorilor sau investitiilor lor, sau de la obligatiile unei parti contractante.

(5) In sensul acestei decizii:

- tranzactii curente sunt plati curente legate de circulatia bunurilor, a serviciilor sau a persoanelor, care sunt efectuate in conformitate cu practicile internationale firesti si nu includ aranjamente care constituie, din punct de vedere material, o combinatie a unei plati curente cu o tranzactie de capital, cum ar fi platile esalonate si platile anticipate (avansurile), ceea ce inseamna a impiedica (obstructiona) legislatia in domeniu a partii limitative.

4. Cu privire la art. 14 paragraful (2)

Fara a incalca dispozitiile cerintelor art. 14 si alte obligatii internationale ale sale, Romania se va stradui sa realizeze in perioada de tranzitie, convertibilitatea totala a monedei sale nationale, sa ia masurile necesare pentru a imbunatati eficienta procedurilor sale pentru transferurile veniturilor legate de investitii si, in orice caz, va garanta efectuarea acestor transferuri in valuta liber convertibila, fara restrictii sau intarzieri care sa depaseasca 6 luni. Romania va da asigurari ca investitiilor din aria sa si ale investitorilor oricarei alte parti contractante li se acorda, in ceea ce priveste transferurile, un tratament care nu este mai putin favorabil decat cel pe care aceasta il acorda investitiilor investitorilor oricarei alte parti contractante sau oricarui stat tert, oricare este mai favorabil.

5. Cu privire la art. 24 subparagraful (4) a) si art. 25

O investitie a unui investitor la care se refera art. 1 subparagraful (7) a) (ii) al unei parti contractante care nu este o parte la AIE sau un membru la o zona de liber schimb sau la o uniune vamala va fi indreptatita sa i se acorde tratamentul pe care il acorda acest AIE, zona de liber schimb sau uniune vamala, cu conditia ca acea investitie:

a) sa aiba sediul inregistrat sau locul principal de desfasurare a afacerii in aria unei parti la acel AIE sau a unui membru al unei zone de liber schimb sau a unei uniuni vamale; sau

b) in cazul in care are numai sediul inregistrat in acea arie, sa aiba o legatura efectiva si continua cu economia uneia dintre parti la AIE, a unui membru la o zona de liber schimb sau la o uniune vamala.

PROTOCOLUL CARTEI ENERGIEI

privind eficienta energetica si aspecte legate de mediu*)

*) Traducere.

PREAMBUL

Partile contractante la prezentul protocol,
avand in vedere Carta Europeana a Energiei, adoptata prin Actul final al Conferintei Cartei Europene a Energiei de la Haga, semnat la Haga la 17 decembrie 1991, si, in special, declaratiile pe care le contine, potrivit carora este necesara cooperarea in domeniul eficientei energetice si al aspectelor legate de mediu,

avand in vedere, de asemenea, Tratatul Cartei Energiei, deschis pentru semnare de la data de 17 decembrie 1994 pana la data de 16 iunie 1995,

luand in considerare activitatea intreprinsa de organizatii si forumuri internationale in domeniul eficientei energetice si al aspectelor legate de mediu asociate ciclului energetic,

constienti de imbunatatirile in siguranta furnizarii energiei si de beneficiile economice si de mediu importante, care rezulta din aplicarea masurilor de eficienta energetica legate de costuri efective, si constienti de importanta lor pentru procesul de restructurare economica si cresterea standardului de viata,

recunoscand ca imbunatatirea eficientei energetice reduce consecintele negative asupra mediului,

asociate ciclului energetic, inclusiv incalzirea globului si ploile acide,

convinsi ca pretul la energie trebuie sa reflecte pe cat de mult posibil o piata concurentiala, asigurand formarea preturilor pe principii de piata, incluzand reflectarea mai larga a costurilor si beneficiilor legate de mediu si recunoscand ca acest mod de formare a preturilor este vital pentru a progresa in domeniul eficientei energetice si protectiei mediului, asociata acesteia,

admitand rolul vital al sectorului privat, inclusiv al intreprinderilor mici si mijlocii in promovarea si aplicarea masurilor de eficienta energetica si cu intentia de a asigura un cadru institutional favorabil pentru investitii viabile din punct de vedere economic in domeniul eficientei energetice,

recunoscand ca formele comerciale de cooperare ar putea necesita o cooperare interguvernamentala complementara, in special in domeniul formularii politicii si analizei energetice, ca si in alte domenii care sunt esentiale pentru cresterea eficientei energetice, dar nu sunt potrivite pentru o finantare privata, si

dorind sa intreprinda actiuni coordonate si de cooperare in domeniul eficientei energetice si protectiei mediului si sa adopte un protocol care sa creeze cadrul pentru utilizarea energiei, cat mai economic si mai eficient posibil,

au convenit asupra celor ce urmeaza:

PARTEA I

Introducere

Art. 1

Scopul si obiectivele protocolului

(1) Acest protocol defineste principiile politicii pentru promovarea eficientei energetice ca o sursa importanta de energie si pentru reducerea, in consecinta, a impactului negativ al sistemelor energetice asupra mediului. Mai mult, el ofera directii privind dezvoltarea programelor de eficienta energetica, indica domenii de cooperare si ofera un cadru pentru dezvoltarea de actiuni coordonate si de cooperare. Aceste actiuni pot include prospectarea, explorarea, producerea, conversia, stocarea, transportul, distributia si consumul de energie si pot sa se refere la orice sector economic.

(2) Obiectivele acestui protocol sunt:

- a) promovarea politicilor de eficienta energetica, compatibile cu o dezvoltare durabila;
- b) crearea conditiilor-cadru care sa-i determine pe producatori si pe consumatori sa utilizeze energia cat mai economic posibil, eficient si benefic pentru mediu, in special prin organizarea pietelor de energie eficiente si printr-o reflectare cat mai mare a costurilor si beneficiilor legate de mediu; si
- c) incurajarea cooperarii in domeniul eficientei energetice.

Art. 2

Definitii

In sensul acestui protocol:

(1) Carta inseamna Carta Europeana a Energiei, adoptata prin Actul final al Conferintei Cartei Europene a Energiei de la Haga, semnat la 17 decembrie 1991; semnarea documentului final este considerata a fi semnarea Cartei;

(2) parte contractanta inseamna un stat sau o organizatie de integrare economica regionala, care a consimtit sa se oblige prin acest protocol si pentru care protocolul este in vigoare;

(3) organizatie de integrare economica regionala inseamna o organizatie constituita din state, careia ele i-au transferat competente pentru anumite probleme, dintre care unele guvernate de acest protocol, inclusiv autoritatea de a lua decizii, obligatorii pentru ele, in legatura cu acele probleme;

(4) ciclul energetic inseamna intregul lant energetic, inclusiv activitati legate de prospectarea, explorarea, producerea, conversia, stocarea, transportul, distributia si consumul diferitelor forme de energie si prelucrarea si inlaturarea deseurilor, ca si intreruperea sau incetarea acestor activitati, minimizand impactul negativ asupra mediului;

(5) eficienta costurilor inseamna realizarea unui obiectiv cu cel mai scazut cost sau obtinerea celui

mai mare beneficiu la un cost dat;

(6) imbunatatirea eficientei energetice inseamna a actiona pentru a mentine aceeasi unitate de produs (bunuri sau servicii) fara scaderea calitatii sau a performantei produsului, concomitent cu reducerea cantitatii de energie cerute de producerea acelui produs;

(7) impact asupra mediului inseamna orice efect asupra mediului, cauzat de o activitate data, inclusiv asupra sanatatii si sigurantei oamenilor, florei, faunei, solului, aerului, climatului, peisajului si monumentelor istorice sau asupra altor structuri fizice ori asupra interactiunii acestor factori; el include, de asemenea, efecte asupra mostenirii culturale sau conditiilor socioeconomice rezultate din degradarea acestor factori.

PARTEA a II-a

Principii de politica

Art. 3

Principii de baza

Partile contractante se vor orienta dupa urmatoarele principii:

(1) Partile contractante vor coopera si, in masura in care este cazul, isi vor acorda asistenta pentru formularea si aplicarea politicilor de eficienta energetica, a legilor si reglementarilor in domeniu.

(2) Partile contractante vor stabili politici de eficienta energetica si cadrul legislativ adecvat de reglementare care promoveaza, inter alia:

a) functionarea eficienta a mecanismelor de piata, inclusiv formarea preturilor dupa criteriile de piata si o mai mare reflectare a costurilor si beneficiilor legate de mediu;

b) reducerea barierelor in calea eficientei energetice, stimuland astfel investitiile;

c) mecanisme pentru finantarea initiativelor in domeniul eficientei energetice;

d) educarea si constientizarea;

e) diseminarea si transferul de tehnologii;

f) transparenta cadrului legislativ si de reglementare.

(3) Partile contractante se vor stradui sa realizeze un beneficiu maxim din eficienta energetica pe intregul ciclu energetic. In acest scop, ei vor formula si aplica, in limitele maxime ale competentei lor, politici de eficienta energetica si actiuni coordonate si de cooperare, bazate pe eficienta costurilor si eficienta economica, luand in considerare in mod corespunzator aspectele legate de mediu.

(4) Politicile de eficienta energetica vor include atat masuri pe termen scurt pentru adaptarea practicilor anterioare, cat si masuri pe termen lung pentru imbunatatirea eficientei energetice in ciclul energetic.

(5) In cadrul cooperarii pentru atingerea obiectivelor acestui protocol, partile contractante vor lua in considerare diferentele dintre efectele negative si diminuarea costurilor intre partile contractante.

(6) Partile contractante recunosc rolul vital al sectorului privat. Ele vor incuraja actiunile prin utilitati de energie, autoritati responsabile si agentii specializate si o stransa cooperare intre industrie si administratiile publice.

(7) Actiunile coordonate si de cooperare vor lua in considerare principiile relevante adoptate in acorduri internationale la care partile contractante sunt parti si care au ca scop protectia si imbunatatirea mediului.

(8) Partile contractante vor beneficia de activitatea si experienta organismelor internationale competente sau ale altor organisme si vor avea grija sa evite suprapunerile.

Art. 4

Impartirea responsabilitatilor si corelarea

Fiecare parte contractanta se va stradui sa asigure corelarea politicilor de eficienta energetica intre toate autoritatile lor responsabile.

Art. 5

Strategii si obiective de politica

Partile contractante vor formula strategii si vor defini obiective ale politicii privind imbunatatirea eficientei energetice, aplicate conditiilor lor energetice specifice, care sa duca la reducerea impactului ciclului energetic asupra mediului. Aceste strategii si obiective de politica vor fi transparente pentru toate partile interesate.

Art. 6

Finantare si facilitati financiare

(1) Partile contractante vor incuraja aplicarea de noi abordari si metode pentru finantarea investitiilor din domeniul eficientei energetice si al protectiei mediului legate de energie, cum ar fi societatile mixte intre utilizatorii de energie si investitori externi (denumite in continuare finantare cu terti).

(2) Partile contractante se vor stradui sa beneficieze de, si sa promoveze accesul la, pietele de capital private si la institutiile financiare internationale existente, pentru a facilita investitiile in imbunatatirea eficientei energetice si in protectia mediului, legata de eficienta energetica.

(3) Partile contractante pot, sub rezerva dispozitiilor Tratatului Cartei Energiei si a altor obligatii juridice internationale, sa acorde facilitati fiscale sau financiare utilizatorilor de energie, cu scopul de a facilita penetrarea pe piata a tehnologiilor, produselor si serviciilor de eficienta energetica. Ele se vor stradui sa faca acest lucru in asa fel incat sa asigure atat transparenta, cat si minimizarea distorsiunilor pe pietele internationale.

Art. 7

Promovarea tehnologiilor eficiente energetic

(1) In concordanta cu dispozitiile Tratatului Cartei Energiei, partile contractante vor incuraja schimburile comerciale si cooperarea in domeniul tehnologiilor eficiente energetic si nepoluante, al serviciilor si practicilor manageriale conexe.

(2) Partile contractante vor promova utilizarea acestor tehnologii, servicii si practici manageriale pe tot parcursul ciclului energetic.

Art. 8

Programe nationale

(1) In scopul atingerii obiectivelor politicii formulate in conformitate cu art. 5, fiecare parte contractanta va formula, aplica si actualiza, in mod regulat, programele de eficienta energetica, cele mai adecvate propriilor conditii.

(2) Aceste programe pot include activitati, cum ar fi:

- a) realizarea scenariilor pe termen lung pentru cererea si oferta de energie, care sa ghideze procesul decizional;
- b) evaluarea impactului energetic de mediu si economic al actiunilor intreprinse;
- c) definirea standardelor care au ca scop imbunatatirea eficientei echipamentului consumator de energie si a eforturilor pentru armonizarea acestora pe plan international, pentru a evita distorsionarea comertului;
- d) dezvoltarea si incurajarea initiativei particulare si a cooperarii industriale, inclusiv a societatilor mixte;
- e) promovarea utilizarii celor mai eficiente tehnologii energetice care sunt viabile economic si nepoluante;
- f) incurajarea abordarilor noi de investitii in imbunatatirea eficientei energetice, cum ar fi finantarea cu terti si cofinantarea;
- g) elaborarea balantelor energetice si a bazelor de date adecvate, de exemplu cu date suficient de detaliate, referitoare la cererea de energie si la tehnologiile pentru imbunatatirea eficientei energetice;
- h) promovarea infiintarii serviciilor de consultanta, care pot fi acordate de industria particulara sau de stat si care ofera informatii despre programe si tehnologii de eficienta energetica si acorda asistenta consumatorilor si intreprinderilor;
- i) sustinerea si promovarea cogenerarii si a masurilor pentru cresterea eficientei sistemelor de productie si distributie a caldurii in regim de termoficare pentru cladiri si industrie;

j) infiintarea de organisme specializate pentru eficienta energetica la nivelurile corespunzatoare, finantate corespunzator si care sa aiba personal capabil sa formuleze si sa aplice politici de eficienta energetica.

(3) In aplicarea programelor lor de eficienta energetica, partile contractante vor asigura existenta cadrului institutional si juridic adecvat.

PARTEA a III-a Cooperarea internationala

Art. 9
Domenii de cooperare
Cooperarea dintre partile contractante poate lua orice forma considerata adecvata.
Domeniile pentru o posibila cooperare sunt prevazute in anexa.

PARTEA a IV-a Aranjamente administrative si juridice

Art. 10 Rolul Conferintei Cartei

(1) Toate hotararile adoptate de Conferinta Cartei in conformitate cu acest protocol sunt aplicate numai de acele parti contractante la Tratatul Cartei Energiei, care sunt parti contractante la acest protocol.

(2) Conferinta Cartei se va stradui sa adopte, intr-un interval de 180 de zile de la data intrarii in vigoare a acestui protocol, proceduri pentru supraveghere si de facilitare a aplicarii dispozitiilor sale, inclusiv proceduri de raportare, precum si de identificare a domeniilor de cooperare, in conformitate cu art. 9.

Art. 11 Secretariat si finantare

(1) Secretariatul infiintat potrivit dispozitiilor art. 35 al Tratatului Cartei Energiei va acorda Conferintei Cartei intregul asistentia necesara pentru aducerea la indeplinire a indatoririlor sale care rezulta din acest protocol si va furniza alte asemenea servicii care vin in sprijinul acestui protocol, daca este cazul, din timp in timp, sub rezerva aprobarii de catre Conferinta Cartei.

(2) Costurile secretariatului si ale Conferintei Cartei, care rezulta din acest protocol, vor fi suportate de partile contractante la acest protocol, in conformitate cu capacitatea lor de plata, stabilita prin formula prevazuta la anexa B la Tratatul Cartei Energiei.

Art. 12 Votarea

(1) Unanimitatea partilor contractante prezente si votante la intrunirile Conferintei Cartei va fi ceruta pentru urmatoarele hotarari:

- a) adoptarea amendamentelor la acest protocol; si
- b) aprobarea aderarii la acest protocol, potrivit art. 16.

Partile contractante vor depune toate eforturile pentru obtinerea acordului prin consens, pentru oricare problema care solicita hotararea lor, prin acest protocol. Daca acordul nu poate fi obtinut prin consens, hotararile pentru aspecte nebugetare vor fi luate cu o majoritate de trei patrimi din numarul partilor contractante prezente si votante la intalnirea Conferintei Cartei la care acea problema a fost supusa spre decizie.

Hotararile legate de aspectele bugetare vor fi luate cu o majoritate calificata a partilor contractante a caror contributie evaluata potrivit art. 11 paragraful (2) reprezinta, in combinatie, cel putin trei patrimi din contributia evaluata, totala.

(2) In sensul acestui articol, parti contractante prezente si votante inseamna partile contractante

prezente si care voteaza afirmativ sau negativ, cu conditia ca Conferinta Cartei sa poata decide asupra regulilor de procedura care sa permita ca astfel de hotarari sa fie luate de partile contractante, prin corespondenta.

(3) Sub rezerva dispozitiilor paragrafului (1) in legatura cu aspectele bugetare, nici o decizie la care se face referire in acest articol nu va fi valabila, daca nu are sprijinul unei simple majoritati a partilor contractante.

(4) O organizatie de integrare economica regionala va avea, la votare, un numar de voturi egal cu numarul statelor sale membre care sunt parti contractante la acest protocol, cu conditia ca aceasta organizatie sa nu-si exercite dreptul de vot, daca acesta a fost exercitat de statele sale membre si viceversa.

(5) In cazul in care persista o restanta in achitarea obligatiilor financiare pe care o parte contractanta le are prin acest protocol, Conferinta Cartei poate suspenda, total sau partial, dreptul de vot al acelei parti contractante.

Art. 13

Legatura cu Tratatul Cartei Energiei

(1) In cazul in care exista o neconcordanza intre dispozitiile acestui protocol si dispozitiile Tratatului Cartei Energiei, dispozitiile Tratatului Cartei Energiei vor prevala.

(2) Prevederile art. 10 paragraful (1) si ale art. 12 paragrafele (1)-(3) nu se vor aplica voturilor care se dau la Conferinta Cartei pentru amendamentul la acest protocol, care stabileste indatoriri sau atributii ale Conferintei Cartei sau secretariatului, a caror modalitate de infiintare este stipulata in Tratatul Cartei Energiei.

PARTEA a V-a

Dispozitii finale

Art. 14

Semnare

Acest protocol va fi deschis semnarii la Lisabona, incepand cu data de 17 decembrie 1994 pana la data de 16 iunie 1995, statelor si organizatiilor de integrare economica regionale, ai caror reprezentanti au semnat Carta si Tratatul Cartei Energiei.

Art. 15

Ratificare, acceptare sau aprobare

Acest protocol va fi supus ratificarii, acceptarii sau aprobarii de catre semnatori.

Instrumentele de ratificare, acceptare sau aprobare vor fi depuse la depozitar.

Art. 16

Aderarea

Acest protocol este deschis aderarii, de la data la care protocolul este inchis pentru semnare, statelor si organizatiilor de integrare economica regionale care au semnat Carta si sunt parti contractante la Tratatul Cartei Energiei, in conditiile aprobate de Conferinta Cartei. Instrumentele de aderare vor fi depuse la depozitar.

Art. 17

Amendamente

(1) Oricare parte contractanta poate propune amendamente la acest protocol.

(2) Textul oricarui amendament propus la acest protocol va fi comunicat partilor contractante, prin Secretariat, cu cel putin 3 luni inainte de data la care acesta este supus spre adoptare Conferintei Cartei.

(3) Amendamentele la acest protocol, ale caror texte au fost aprobate de Conferinta Cartei, vor fi comunicate, prin Secretariat, depozitarului, care le transmite tuturor partilor contractante pentru ratificare, acceptare sau aprobare.

(4) Instrumentele de ratificare, acceptare sau aprobare ale amendamentelor la acest protocol vor fi

depusa la depozitar. Amendamentele vor intra in vigoare pentru partile contractante care le-au ratificat, acceptat sau aprobat, in a 30-a zi de la depunerea la depozitar a instrumentelor de ratificare, acceptare sau aprobare de catre cel putin trei patrimi din numarul partilor contractante. Dupa aceasta, amendamentele intra in vigoare, pentru oricare alta parte, din a 30-a zi de la depunerea instrumentelor de ratificare, acceptare sau aprobare a amendamentelor de catre acea parte contractanta.

Art. 18

Intrarea in vigoare

(1) Acest protocol va intra in vigoare in a 30-a zi de la data depunerii celui de-al cincisprezecelea instrument de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare la acesta de catre un stat sau o organizatie de integrare economica regionala care a fost semnatarul a Cartei si parte contractanta la Tratatul Cartei Energiei sau in aceeasi zi in care Tratatul Cartei Energiei intra in vigoare, oricare dintre ele va avea loc mai tarziu.

(2) Pentru fiecare stat sau organizatie de integrare economica regionala pentru care Tratatul Cartei Energiei a intrat in vigoare si care ratifica, accepta sau aproba acest protocol sau adera la acesta, dupa ce protocolul a intrat in vigoare potrivit paragrafului (1), protocolul va intra in vigoare in a 30-a zi de la data depunerii de catre acest stat sau de catre aceasta organizatie de integrare economica regionala a instrumentelor sale de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare.

(3) In sensul paragrafului (1), un instrument depus de o organizatie de integrare economica regionala nu se ia in calcul, suplimentar, fata de cele depuse de statele membre ale acelei organizatii.

Art. 19

Rezerve

La acest protocol nu se pot face rezerve.

Art. 20

Retragere

(1) In orice moment de la intrarea in vigoare a acestui protocol pentru o parte contractanta, acea parte contractanta poate da notificare scrisa depozitarului privind retragerea sa din protocol.

(2) O parte contractanta care se retrage din Tratatul Cartei Energiei este considerata retrasa si din acest protocol.

(3) Data efectiva de retragere, potrivit paragrafului (1), va fi in a 90-a zi de la primirea notificarii de catre depozitar. Data efectiva de retragere, potrivit paragrafului (2), va fi aceeasi cu data efectiva de retragere din Tratatul Cartei Energiei.

Art. 21

Depozitarul

Guvernul Republicii Portugheze va fi depozitarul acestui protocol.

Art. 22

Texte autentice

Drept pentru care, semnatarii de mai jos, cu puteri depline in acest sens, au semnat acest protocol in variantele: engleza, franceza, germana, italiana, rusa si spaniola, ale caror texte sunt deopotriwa autentice, intr-un singur original, care va fi depus la Guvernul Republicii Portugheze.

Intocmit la Lisabona la 17 decembrie 1994.

ANEXA

LISTA

indicativa si nelimitativa a domeniilor posibile de cooperare, in conformitate cu articolul 9

- Dezvoltarea programelor de eficienta energetica, inclusiv identificarea barierelor si a oportunitatilor, precum si dezvoltarea etichetarii si standardelor de eficienta in domeniul energetic
- Evaluarea impactului ciclului energetic asupra mediului

- Dezvoltarea masurilor economice, legislative si de reglementare
- Transferul de tehnologie, asistenta tehnica si infiintarea societatilor mixte industriale, supuse regimului international referitor la dreptul de proprietate si al altor acorduri internationale aplicabile
- Cercetare si dezvoltare
- Instruire, perfectionare, informatii si statistici
- Identificarea si evaluarea masurilor de tip fiscal sau a altor instrumente de piata, inclusiv a permiselor comercializabile pentru luarea in considerare a costurilor si beneficiilor indirecte si mai ales a celor legate de mediu
- Analiza energetica si formularea politicii:
 - evaluarea potentialelor de eficienta energetica;
 - analiza cererii de energie si statistici;
 - formularea masurilor legislative si de reglementare;
 - planificarea integrata a resurselor si managementul cererii;
 - evaluarea impactului asupra mediului, inclusiv proiecte energetice importante.
- Evaluarea instrumentelor economice pentru imbunatatirea eficientei energetice si pentru obiectivele legate de mediu
- Analiza eficientei energetice la rafinarea, conversia, transportul si distributia hidrocarburilor
- Imbunatatirea eficientei energetice la producerea si transmisia energiei electrice:
 - cogenerare;
 - componente ale centralelor (cazane, turbine, generatoare etc.);
 - integrarea in retea.
- Imbunatatirea eficientei energetice in cladiri:
 - standarde de izolare termica a cladirilor, insolatie pasiva si ventilare;
 - sisteme de incalzire a spatiului si de conditionare a aerului;
 - arzatoare de mare eficienta cu NOx scazut;
 - tehnologii de masurare si contorizare individuala;
 - aparate electrocasnice si de iluminat.
- Servicii locale si municipale:
 - sisteme de termoficare;
 - sisteme eficiente de distributie a gazului;
 - tehnologii de planificare energetica;
 - infratirea oraselor sau a altor entitati teritoriale relevante;
 - management energetic in orase si cladiri publice;
 - gestionarea deseurilor si recuperarea deseurilor energetice.
- Imbunatatirea eficientei energetice in sectorul industrial:
 - societati mixte;
 - integrarea energetica, cogenerarea si recuperarea caldurii uzate;
 - diagnoze energetice.
- Imbunatatirea eficientei energetice in sectorul transport:
 - standarde de performanta pentru motoarele autovehiculelor;
 - dezvoltarea infrastructurii eficiente pentru transporturi.
- Informare:
 - crearea gradului de constientizare;
 - baza de date: acces, specificatii tehnice, sisteme informationale;
 - diseminarea, colectarea si colationarea informatiei tehnice;
 - studii comportamentale.
- Perfectionare si instruire:
 - schimb de personal (directori, experti si studenti);
 - organizarea de cursuri internationale pentru perfectionare.
- Finantare:

- dezvoltarea cadrului legislativ;
- finantarea cu terti;
- societati mixte;
- cofinantare.

ACTUL FINAL

al Conferintei Cartei Europene a Energiei

I. Sesiunea plenara finala a Conferintei Cartei Europene a Energiei s-a desfasurat la Lisabona in zilele de 16 si 17 decembrie 1994. Au participat reprezentanti din Albania, Armenia, Australia, Austria, Azerbaidjan, Belgia, Belarus, Bulgaria, Canada, Cipru, Comunitatile Europene, Croatia, Danemarca, Elvetia, Estonia, Federatia Rusa, Finlanda, Franta, Georgia, Germania, Grecia, Irlanda, Islanda, Italia, Japonia, Kazahstan, Kirghizstan, Letonia, Liechtenstein, Lituania, Luxemburg, Malta, Marea Britanie, Moldova, Norvegia, Olanda, Polonia, Portugalia, Republica Ceha, Romania, Slovacia, Slovenia, Spania, Statele Unite ale Americii, Suedia, Tadjikistan, Turcia, Turkmenia, Ucraina si Uzbekistan (denumiti in continuare reprezentantii), precum si observatori din anumite tari si organizatii internationale.

II. In timpul reuniunii Consiliului European de la Dublin, din iunie 1990, primul-ministru al Olandei a sugerat ca relansarea economica in Europa de Est si in Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, existenta atunci, ar putea fi catalizata si accelerata de cooperarea din sectorul energetic. Aceasta sugestie a fost salutata de consiliu, care a invitat Comisia Comunitatilor Europene sa studieze cum se poate realiza cel mai bine o astfel de cooperare. In februarie 1991, Comisia a propus conceptul de Carta Europeana a Energiei.

Ca urmare a discutarii propunerii Comisiei in Consiliul Comunitatilor Europene, Comunitatile Europene au invitat celelalte tari din Europa de Vest si de Est, din Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste si tarile neeuropene, membre ale Organizatiei pentru Cooperare Economica si Dezvoltare, sa participe la o conferinta la Bruxelles, in iulie 1991, pentru a lansa negocierile asupra Cartei Europene a Energiei. Un numar de alte tari si organizatii internationale au fost invitate sa participe la Conferinta Cartei Europene a Energiei ca observatori. Negocierile Cartei Europene a Energiei s-au finalizat in 1991, iar Carta a fost adoptata prin semnarea unui act final la Conferinta desfasurata la Haga la 16 si 17 decembrie 1991. Semnatarii Cartei, atunci sau ulterior, ii includ pe toti cei mentionati in sectiunea I de mai sus, in afara de observatori.

Semnatarii Cartei Europene a Energiei s-au angajat: "sa urmareasca obiectivele si principiile Cartei si sa realizeze si sa dezvolte cooperarea dintre ei, cat mai curand posibil, negociind cu buna-credinta un acord de baza si protocoale".

Conferinta Cartei Europene a Energiei a initiat negocierea unui acord de baza - denumit mai tarziu Tratatul Cartei Energiei - menit sa promoveze cooperarea industriala dintre Est si Vest, oferind cadrul juridic in domenii ca: investitii, tranzit si comert. Conferinta a initiat, de asemenea, negocieri ale protocoalelor in domeniile: eficienta energetica, securitate nucleara si hidrocarburi, desi negocierile referitoare la ultimul domeniu mentionat au fost suspendate pana la finalizarea Tratatului Cartei Energiei.

Negocierile Tratatului Cartei Energiei si ale Protocolului Cartei Energiei privind eficienta energetica si aspecte legate de mediu au fost finalizate in anul 1994.

III. Tratatul Cartei Energiei. Ca rezultat al deliberarilor, Conferinta Cartei Europene a Energiei a adoptat textul Tratatului Cartei Energiei [denumit in continuare tratatul], care este prezentat in anexa nr. 1, precum si deciziile legate de acesta, ce sunt prezentate in anexa nr. 2, si a convenit ca tratatul sa fie deschis pentru semnare la Lisabona, de la 17 decembrie 1994 pana la 16 iunie 1995.

IV. Intelegeri. Prin semnarea Actului final, reprezentantii au convenit sa adopte urmatoarele intelegeri cu privire la tratat:

1. Cu privire la tratat, in general

a) Reprezentantii subliniaza ca dispozitiile tratatului au fost convenite tinandu-se seama de

caracterul particular al tratatului, care vizeaza un cadru juridic pentru promovarea cooperarii pe termen lung intr-un sector anume si, de aceea, nu poate fi interpretat ca fiind un precedent in contextul altor negocieri internationale.

b) Dispozitiile tratatului:

(i) nu obliga nici o parte contractanta sa introduca accesul obligatoriu al terței parti; si nici

(ii) nu impiedica folosirea sistemelor tarifare care, in cadrul unei anumite categorii de consumatori, aplica preturi identice clientilor din locuri diferite.

c) Derogarile de la tratamentul natiunii celei mai favorizate nu sunt menite sa cuprinda masuri care sunt specifice pentru un investitor sau un grup de investitori, ci acestea se aplica in general.

2. Cu privire la art. 1 paragraful (5)

a) Este de inteles ca tratatul nu confera nici un drept de angajare in activitati economice, altele decat activitatile economice din sectorul energetic.

b) Activitatile mentionate mai jos sunt reprezentative pentru activitatea economica din sectorul energetic:

(i) prospectarea si explorarea, precum si extractia, de exemplu: a petrolului, gazului, carbunelui si uraniului;

(ii) construirea si exploatarea capacitatilor de productie a energiei electrice, inclusiv a celor eoliene si a altor surse regenerabile de energie;

(iii) transportul pe uscat, distributia, stocarea si furnizarea materialelor si produselor energetice, de exemplu: prin retele de transmisie si distributie, precum si prin conducte sau linii speciale de cale ferata, si construirea unor astfel de facilitati, inclusiv instalarea de conducte de petrol, gaze si carbune fin cu multa apa;

(iv) inlaturarea si evacuarea reziduurilor din instalatiile energetice aferente, cum ar fi centralele electrice, inclusiv a reziduurilor radioactive din centralele nucleare-electrice;

(v) dezafectarea instalatiilor energetice, inclusiv a sondelor petroliere, rafinariilor si centralelor electrice;

(vi) marketingul, vanzarea si comercializarea materialelor si produselor energetice, ca de exemplu: vanzarile de benzina cu amanuntul; si

(vii) activitati de cercetare, consultanta, planificare, management si proiectare, legate de activitatile mentionate mai sus, inclusiv de acelea vizand imbunatatirea eficientei energetice.

3. Cu privire la art. 1 paragraful (6)

Pentru o mai mare claritate in ceea ce priveste controlul direct sau indirect al unei investitii in aria unei parti contractante, de catre un investitor al oricarei alte parti contractante, controlul unei investitii inseamna de fapt controlul stabilit ca urmare a examinarii circumstantelor fiecarui caz. In cadrul unei astfel de examinari trebuie luati in considerare toti factorii relevanti, inclusiv:

a) interesul financiar al investitorului intr-o investitie, inclusiv cota de participare la capitalul social;

b) capacitatea investitorului de a exercita o influenta substantiala asupra conducerii si functionarii investitiei; si

c) abilitatea investitorului de a exercita o influenta considerabila asupra selectionarii membrilor consiliului de administratie sau ai altui organ de conducere.

Acolo unde exista un dubiu in ceea ce priveste controlul direct sau indirect din partea unui investitor asupra unei investitii, investitorul, pretinzand un astfel de control, va trebui sa demonstreze ca acest control exista.

4. Cu privire la art. 1 paragraful (8)

In conformitate cu politica investitiilor straine a Australiei, infiintarea unei noi unitati miniere sau de prelucrare a materiilor prime, in valoare totala de 10 milioane dolari australieni sau mai mult, cu participare de capital strain, chiar daca acel capital strain este deja investit intr-o intreprindere similara din Australia, este considerata o noua investitie.

5. Cu privire la art. 1 paragraful (12)

Reprezentantii recunosc necesitatea unei protectii adecvate si efective a drepturilor de proprietate

intelectuala, conform celor mai inalte standarde acceptate pe plan international.

6. Cu privire la art. 5 paragraful (1)

Acordul reprezentantilor cu privire la art. 5 nu este inteles ca implicand o pozitie privind daca, si in ce masura, dispozitiile Acordului privind masurile investitionale legate de comert, anexat la Actul final al Rundeii Uruguay din cadrul Negocierilor comerciale multilaterale, sunt implicit in art. III si XI ale GATT.

7. Cu privire la art. 6

a) Practicile anticoncurentiale, concertate si unilaterale, la care se face referire in art. 6 paragraful (2), urmeaza a fi definite de catre fiecare parte contractanta, in conformitate cu legile sale, si poate include abuzurile de pozitie dominanta.

b) Punerea in aplicare si aplica se refera la o actiune intreprinsa conform legilor privind concurenta, ale unei parti contractante, prin intermediul investigatiei, procedurilor legale sau al actiunilor administrative, precum si prin intermediul unei hotarari sau unei legi suplimentare care acorda o autorizatie sau ii da continuitate acesteia.

8. Cu privire la art. 7 paragraful (4)

Legislatia aplicabila va include dispozitii referitoare la protectia mediului, folosirea pamantului, protectia muncii sau la standarde tehnice.

9. Cu privire la art. 9, 10 si la partea a V-a

Atat timp cat programele unei parti contractante care prevad imprumuturi publice, credite nerambursabile, garantii sau asigurari pentru facilitarea comertului sau investitiilor in strainatate nu se refera la investitii sau activitati asociate ale investitorilor din alte parti contractante in aria sa, aceste programe pot fi supuse constrangerilor in ceea ce priveste participarea la ele.

10. Cu privire la art. 10 paragraful (4)

Tratatul aditional va specifica conditiile pentru aplicarea tratamentului descris la art. 10 paragraful (3). Acele conditii vor include, inter alia, prevederi legate de vanzarea sau alt mod de instrainare a activelor statului (privatizarea) si la desfiintarea monopolurilor (demonopolizarea).

11. Cu privire la art. 10 paragraful (4) si la art. 29 paragraful (6)

Partile contractante pot tine seama de orice legatura intre prevederile art. 29 paragraful (6) si ale art. 10 paragraful (4).

12. Cu privire la art. 14 paragraful (5)

Se intentioneaza ca o parte contractanta care incheie un acord la care se refera art. 14 paragraful (5) sa dea asigurari ca termenii unui asemenea acord nu sunt in contradictie cu obligatiile acelei parti contractante prevazute in articolele Acordului cu Fondul Monetar International.

13. Cu privire la art. 19 subparagraful (1)(i)

Fiecare parte contractanta va stabili in ce masura evaluarea si controlul impactului de mediu vor face obiectul unor cerinte legale, care sunt autoritatile competente sa ia decizii in legatura cu aceste cerinte si procedurile necesare ce trebuie urmate.

14. Cu privire la art. 22 si 23

In ceea ce priveste comertul cu produse si materiale energetice, guvernate de prevederile art. 29, acest articol contine dispozitii relevante asupra aspectelor care fac obiectul art. 22 si 23.

15. Cu privire la art. 24

Exceptiile pe care le contin GATT si instrumentele conexe se aplica intre partile contractante care sunt parti la GATT, asa cum se intelege din art. 4. Cu privire la comertul cu produse si materiale energetice, guvernate de prevederile art. 29, acest articol contine dispozitiile relevante pentru aspectele ce fac obiectul art. 24.

16. Cu privire la art. 26 subparagraful (2) a)

Art. 26 subparagraful (2) a) nu trebuie interpretat ca impunand unei parti contractante sa adopte partea a III-a a acestui tratat in legislatia interna.

17. Cu privire la art. 26 si 27

Referirea la obligatiile de tratat din penultima propozitie a art. 10 paragraful (1) nu include hotarari

adoptate de organizatii internationale, chiar daca sunt obligatorii din punct de vedere juridic, sau tratate care au intrat in vigoare inainte de data de 1 ianuarie 1970.

18. Cu privire la art. 29 subparagraful (2) a)

a) In cazul in care o prevedere a GATT sau a unui instrument conex, la care se face referire in acest paragraf, se refera la o actiune comuna a partilor la GATT, se intentioneaza ca Conferinta Cartei sa intreprinda o astfel de actiune.

b) Notiunea aplicate la 1 martie 1994 si practicate pentru materiale si produse energetice de membrii la GATT 1947 intre ei nu intentioneaza sa se refere la cazurile in care una dintre parti la GATT a invocat art. XXXV al GATT, anuland, prin aceasta, aplicarea GATT fata de o alta parte la GATT, dar aplicand totusi unilateral, de facto, unele prevederi ale GATT fata de acea alta parte la GATT.

19. Cu privire la art. 33

Conferinta provizorie a Cartei va trebui sa decida, cat mai curand posibil, cum este cel mai bine sa transpuna in fapt scopul titlului III al Cartei Europene a Energiei, astfel incat protocoalele sa se negocieze in domeniile de cooperare cum sunt cele prevazute in titlul III al Cartei.

20. Cu privire la art. 34

a) Secretarul general interimar va trebui sa ia imediat legatura cu alte organisme internationale pentru a stabili termenii in conformitate cu care acestea ar dori sa isi asume sarcinile ce decurg din tratat si din Carta. Secretarul general interimar poate sa raporteze in fata Conferintei provizorii a Cartei, la intrunirea acesteia, care are loc, potrivit art. 45 paragraful (4), nu mai tarziu de 180 de zile de la data deschiderii procedurii de semnare a tratatului.

b) Conferinta Cartei va adopta bugetul anual inainte de inceperea anului financiar si va aproba bilantul anual.

21. Cu privire la art. 34 subparagraful (3) m)

Modificarile tehnice la anexe ar putea include, de exemplu, o radiere a nesemnatarilor sau a semnatarilor, care si-au manifestat intentia de a nu ratifica, sau unele completari la anexele N si VC. Se intentioneaza ca, Secretariatul sa propuna astfel de modificari Conferintei Cartei atunci cand este cazul.

22. Cu privire la anexa TFU paragraful (1)

a) Daca unele dintre partile la un acord la care se face referire in paragraful (1) nu au semnat sau nu au aderat la tratat in timpul necesar pentru notificare, acele parti la acord, care au semnat sau au aderat la tratat, pot notifica in numele lor.

b) In general, necesitatea notificarilor acordurilor de natura pur comerciala nu este prevazuta, deoarece astfel de acorduri nu trebuie sa ridice probleme legate de respectarea art. 29 subparagraful (2) a), chiar si atunci cand agentiile de stat sunt cele care participa la ele. Conferinta Cartei ar putea, totusi, clarifica, in scopul acestei anexe, ce categorii de acorduri, la care face referiri art. 29 subparagraful (2) b), necesita notificare conform acestei anexe si care nu necesita aceasta.

DECLARATII

V. Reprezentantii au declarat ca art. 18 paragraful (2) nu va trebui interpretat ca fiind o sustragere de la aplicarea altor prevederi ale acestui tratat.

VI. De asemenea, reprezentantii au luat nota de urmatoarele declaratii care au fost facute cu privire la tratat:

1. Cu privire la art. 1 paragraful (6)

In timpul negocierilor cu privire la tratatul aditional la care se refera art. 10 paragraful (4), Federatia Rusa doreste sa se reconsidere chestiunea importantei legislatiei nationale cu privire la control, asa cum exprima intelegerea la art. 1 paragraful (6).

2. Cu privire la art. 5 si 10 paragraful (11)

Australia precizeaza ca dispozitiile art. 5 si ale art. 10 paragraful (11) nu reduc drepturile si obligatiile sale care decurg din GATT, inclusiv asa cum au fost elaborate in Acordul Runderi Uruguay privind masurile investitionale legate de comert, in special in ceea ce priveste lista exceptiilor in art. 5

paragraful (3), pe care aceasta le considera incomplete.

Australia precizeaza, in continuare, ca nu este adecvat pentru forurile de reglementare a diferendelor, stabilite prin tratat, sa interpreteze art. III si XI din GATT in contextul diferendelor dintre parti la GATT sau dintre un investitor al unei parti la GATT si o parte la GATT. Se considera ca, in ceea ce priveste aplicarea art. 10 paragraful (11) intre un investitor si o parte la GATT, singurul aspect care poate fi considerat in art. 26 este problema sentintei arbitrare, in cazul in care un panel GATT sau un organism de reglementare a diferendelor potrivit OMC stabileste, in prealabil, ca o masura investitionala legata de comert, mentinuta de o parte contractanta, este in discordanta cu obligatiile sale care decurg din GATT sau din Acordul privind masurile investitionale legate de comert.

3. Cu privire la art. 7

Comunitatile Europene si statele sale membre, precum si Austria, Norvegia, Suedia si Finlanda declara ca dispozitiile art. 7 se conformeaza regulilor conventionale ale dreptului international cu privire la cablurile si conductele submarine sau, acolo unde nu exista asemenea reguli, se vor conforma dreptului international general.

Ele mai declara ca prevederile art. 7 nu urmeaza sa afecteze interpretarea dreptului international existent referitor la jurisdicia asupra conductelor si cablurilor submarine si nu pot fi privite ca facand aceasta.

4. Cu privire la art. 10

Canada si Statele Unite ale Americii afirma, fiecare in parte, ca vor aplica dispozitiile art. 10 in conformitate cu urmatoarele consideratii:

In scopul evaluarii tratamentului care trebuie acordat investitorilor altor parti contractante si investitiilor lor, situatiile vor trebui apreciate de la caz la caz. Se poate face o comparatie intre tratamentul acordat investitorilor unei parti contractante sau investitiilor investitorilor unei parti contractante si investitiile investitorilor altei parti contractante, daca aceasta comparatie se face intre investitori si investitii in situatii similare. Pentru a hotari daca tratamentul diferentiat al investitorilor sau investitiilor este in conformitate cu art. 10, trebuie luati in considerare doi factori de baza:

Primul factor consta in obiectivele politicii partilor contractante in diferite domenii, in masura in care se conformeaza principiilor nediscriminatorii stabilite la art. 10.

Obiectivele legitime ale politicii respective pot justifica tratamentul diferentiat fata de investitorii straini sau fata de investitiile lor, pentru a reflecta deosebirea dintre imprejurarile relevante pentru acei investitori si investitiile lor si pentru cele ale omologilor interni. De exemplu, obiectivul asigurarii integritatii sistemului financiar al unei tari ar justifica masuri prudentiale rezonabile cu privire la investitorii straini sau investitiile straine, acolo unde asemenea masuri nu ar fi necesare pentru a asigura realizarea acelorasi obiective urmarite de investitorii interni sau investitiile interne. Acei investitori straini sau investitiile lor nu ar fi deci "in situatii similare" cu investitorii interni si investitiile lor. Astfel, chiar daca o asemenea masura ar acorda un tratament diferentiat, aceasta nu ar veni in contradictie cu prevederile art. 10.

Al doilea factor se refera la masura in care cele mentionate mai sus sunt motivate de faptul ca un investitor sau o investitie este o proprietate straina sau este sub control strain. O masura ce urmeaza a fi aplicata in mod special unor investitori, numai pentru ca acestia sunt straini, fara o motivatie suficienta, conform alineatului anterior, ar fi contrara principiilor art. 10. Investitorul strain sau investitia straina s-ar afla "in situatii similare" cu investitorii locali si investitiile lor, iar masura ar fi contrara prevederilor art. 10.

5. Cu privire la art. 25

Comunitatile Europene si statele sale membre atrag atentia ca, in conformitate cu art. 58 al Tratatului de infiintare a Comunitatii Europene:

a) companiile sau firmele infiintate in conformitate cu legislatia statelor membre si avandu-si sediul inregistrat, conducerea centrala sau locul principal de afaceri in cadrul Comunitatii vor fi tratate, pentru dreptul de infiintare, conform partii a III-a, titlul III, capitolul 2 al Tratatului de infiintare a Comunitatii Europene, in acelasi mod ca si persoanele fizice care sunt nationali ai statelor membre; companiile sau

firmele care au doar sediul in cadrul Comunitatii trebuie sa mentina in acest scop o legatura efectiva si continua cu economia uneia dintre statele membre;

b) companii si firme insemna companii sau firme constituite conform dreptului civil sau comercial, inclusiv societatile cooperatiste si alte persoane juridice guvernate de legea publica sau privata, cu exceptia celor care sunt nonprofit.

Comunitatile Europene si statele membre mai atrag atentia, de asemenea, asupra faptului ca legislatia comunitara prevede posibilitatea extinderii tratamentului descris mai sus la filialele si agentiiile companiilor sau firmelor care nu s-au infiintat in vreunul dintre statele membre si arata ca aplicarea art. 25 al Tratatului Cartei Energiei va permite numai acele derogari care sunt necesare pentru a proteja tratamentul preferential ce rezulta din procesul mai larg de integrare economica, care deriva din tratatele referitoare la constituirea Comunitatilor Europene.

6. Cu privire la art. 40

Danemarca atrage atentia asupra faptului ca Carta Europeana a Energiei nu se aplica Groenlandei si Insulelor Feroe pana cand nu se primeste o nota in acest sens de la guvernele locale ale Groenlandei si Insulelor Feroe.

7. Cu privire la anexa G paragraful (4)

a) Comunitatile Europene si Federatia Rusa declara ca comertul cu materiale nucleare dintre ele va fi guvernat, pana cand ele vor conveni un alt acord, de dispozitiile art. 22 al Acordului de parteneriat si cooperare, care stabileste o relatie de parteneriat intre Comunitatile Europene si statele membre, pe de o parte, si Federatia Rusa, pe de alta parte, semnat la Corfu la 24 iunie 1994, schimbului de scrisori atasate acestui acord si declaratiilor comune conexe, iar diferendele cu privire la acest comert se solutioneaza conform procedurilor continute in acest acord.

b) Comunitatile Europene si Ucraina declara ca, in conformitate cu Acordul de parteneriat si cooperare, semnat la Luxemburg la 14 iunie 1994, si cu Acordul interimar la acesta, parafat in aceeasi zi, comertul cu materiale nucleare dintre ele va fi guvernat, in exclusivitate, de dispozitiile unui acord specific care va fi incheiat intre Comunitatea Europeana a Energiei Atomice si Ucraina.

Pana la intrarea in vigoare a acestui acord specific, dispozitiile Acordului privind comertul si cooperarea economica si comerciala dintre Comunitatea Economica Europeana, Comunitatea Europeana a Energiei Atomice si Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, semnat la Bruxelles la 18 decembrie 1989, vor continua, in exclusivitate, sa se aplice comertului cu materiale nucleare dintre ele.

c) Comunitatile Europene si Kazahstan declara ca, in conformitate cu Acordul de parteneriat si cooperare, parafat la Bruxelles la 20 mai 1994, comertul cu materiale nucleare dintre ele va fi guvernat, in exclusivitate, de dispozitiile unui acord specific care va fi incheiat intre Comunitatea Europeana a Energiei Atomice si Kazahstan.

Pana la intrarea in vigoare a acestui acord specific, dispozitiile Acordului privind comertul si cooperarea economica si comerciala dintre Comunitatea Economica Europeana, Comunitatea Europeana a Energiei Atomice si Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, semnat la Bruxelles la 18 decembrie 1989, vor continua, in exclusivitate, sa se aplice comertului cu materiale nucleare dintre ele.

d) Comunitatile Europene si Kirghizstan declara ca, in conformitate cu Acordul de parteneriat si cooperare, parafat la Bruxelles la 31 mai 1994, comertul cu materiale nucleare dintre ele va fi guvernat, in exclusivitate, de dispozitiile unui acord specific care va fi incheiat intre Comunitatea Europeana a Energiei Atomice si Kirghizstan.

Pana la intrarea in vigoare a acordului specific, dispozitiile Acordului privind comertul si cooperarea economica si comerciala dintre Comunitatea Economica Europeana, Comunitatea Europeana a Energiei Atomice si Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, semnat la Bruxelles la 18 decembrie 1989, vor continua, in exclusivitate, sa se aplice comertului cu materiale nucleare dintre ele.

e) Comunitatile Europene si Tadjikistan declara ca comertul cu materiale nucleare dintre ele va fi guvernat, in exclusivitate, de dispozitiile unui acord specific, care va fi incheiat intre Comunitatea Europeana a Energiei Atomice si Tadjikistan.

Pana la intrarea in vigoare a acordului specific, dispozitiile Acordului privind comertul si cooperarea

economica si comerciala dintre Comunitatea Economica Europeana, Comunitatea Europeana a Energiei Atomice si Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, semnat la Bruxelles la 18 decembrie 1989, vor continua, in exclusivitate, sa se aplice comertului cu materiale nucleare dintre ele.

f) Comunitatile Europene si Uzbekistan declara ca comertul cu materiale nucleare dintre ele va fi guvernat, in exclusivitate, de dispozitiile unui acord specific, care va fi incheiat intre Comunitatea Europeana a Energiei Atomice si Uzbekistan.

Pana la intrarea in vigoare a acordului specific, dispozitiile Acordului privind comertul si cooperarea economica si comerciala dintre Comunitatea Economica Europeana, Comunitatea Europeana a Energiei Atomice si Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, semnat la Bruxelles la 18 decembrie 1989, vor continua, in exclusivitate, sa se aplice comertului cu materiale nucleare dintre ele.

PROTOCOLUL CARTEI ENERGIEI PRIVIND EFICIENTA ENERGETICA SI ASPECTE LEGATE DE MEDIU

VII. Conferinta a adoptat textul Protocolului Cartei Energiei privind eficienta energetica si aspecte legate de mediu, care este prezentat in anexa nr. 3.

CARTA EUROPEANA A ENERGIEI

VIII. Conferinta interimara a Cartei si Conferinta Cartei, infiintata prin tratat, isi vor asuma responsabilitatea pentru luarea deciziilor cu privire la cererile pentru semnarea Actului final al Conferintei Cartei Europene a Energiei de la Haga si al Cartei Europene a Energiei, adoptate prin prezentul document.

Documentare

IX. Documentele negocierilor cu privire la Conferinta Cartei Europene a Energiei vor fi depuse la Secretariat.

Intocmit la Lisabona la 17 decembrie 1994.

Text extras din www.legex.ro